

СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ про діяльність Спілки економістів України за 2025 рік

Київ – 2026

УДК 33-051(477)"2025"(047.3.034)

Звіт про діяльність Спілки економістів України за 2025 рік.

За заг. ред. академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**. – К., 2026. – 115 с.

У звіті висвітлені основні результати роботи Спілки економістів України, її регіональних осередків та наукових секцій за 2025 рік. Звіт також містить короткий статистичний огляд соціально-економічного становища України за підсумками 2025 р. та завдання Спілки на 2026 рік.

Видання буде корисним для працівників органів влади і органів місцевого самоврядування, науковців, фахівців у галузях державного управління, економічних та інших суспільних наук, викладачів, аспірантів, студентів та широкого кола осіб, які цікавляться станом економіки і досягненнями економічної думки в Україні та діяльністю інституцій громадянського суспільства.

УДК 33-051(477)"2025"(047.3.034)

© Спілка економістів України, 2026

ЗВІТУЮТЬ ЕКОНОМІСТИ УКРАЇНИ

Спілка економістів України незмінно продовжує виконувати свою місію в умовах тривалого воєнного стану, докладаючи всіх зусиль до виконання статутних завдань та сприяння вирішенню нагальних практичних питань забезпечення життєздатності національної економіки в умовах війни.

У 2025 р. діяльність Спілки зосереджувалася на пріоритетних напрямках національної безпеки та економічної стабільності, до яких належать розвиток військових технологій та інфраструктури, забезпечення енергетичної стійкості та енергоефективності, підтримка підприємництва і зайнятості, публічні інвестиції, регіональне управління, екологічна безпека, природні ресурси та інновації. Крім того, робота Спілки в звітному періоді спрямовувалася на науково-методичну підтримку трансформацій бізнесу, пов'язаних з цифровізацією, цифровою торгівлею та використанням штучного інтелекту, який стає викликом для всіх сфер зайнятості. Тривали наукові дослідження з питань зміцнення інституційної спроможності влади та реформ державного управління. Члени Спілки також брали участь у підготовці стратегій та інших програмних документів публічної політики загальнодержавного та регіонального рівнів.

Протягом звітного року члени Спілки також продовжували діяльність в сфері освіти та вдосконалення системи підготовки кадрів, брали активну участь в міжнародних та європейських наукових програмах шляхом залучення грантів та виконання спільних із зарубіжними партнерами освітньо-дослідницьких проектів, були учасниками багатьох конференцій, круглих столів, вебінарів та інших наукових заходів. Стосовно реалізації регіональної політики експерти Спілки протягом 2025 р. надавали консультативну допомогу територіальним громадам щодо формування місцевих бюджетів в умовах обмежених ресурсів. Особлива увага зосереджувалась на розробці програм релокації підприємств, утворення кластерів та промислових парків, що дозволяють підтримувати інноваційний розвиток та створювати нові робочі місця у відносно безпечних регіонах. Чимало зусиль спрямовувалося на сприяння відновленню фінансової стійкості та антикризовому управлінню вітчизняним бізнесом. Багато із наших спілчан перебувають у лавах Збройних сил України та територіальної оборони, ведуть активну волонтерську діяльність, забезпечують соціально-економічну підтримку жителів прифронтових регіонів та внутрішньо переміщених осіб.

Попри всі труднощі, які випали на нашу долю, Спілка продовжує працювати заради перемоги, економічної стійкості держави та добробуту громадян.

Слава Україні! Героям слава!

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА УКРАЇНИ ЗА ПІДСУМКАМИ 2025 РОКУ¹

Загальноекономічні показники. Номінальний ВВП за 2025 р. становив 8 931,2 млрд грн у фактичних цінах та зріс, порівняно з попереднім роком, на 16,6%. Реальний ВВП збільшився порівняно з 2024 р. на 1,8% (у постійних цінах 2021 р.) (таблиця 1). Валовий національний дохід за 2025 р. становив 8 863,5 млрд грн.

Таблиця 1

Валовий внутрішній продукт України

Роки	Обсяг ВВП у фактичних цінах, млрд грн	У постійних цінах 2021 р., % до відповідного періоду попереднього року	
		зміна обсягу	зміна дефлятора
2010	1 079,3	4,1	13,7
2011	1 300,0	5,5	14,2
2012	1 404,7	0,2	7,8
2013	1 465,2	0,0	4,3
2014	1 586,9	- 6,6	15,9
2015	1 988,5	- 9,8	38,9
2016	2 385,4	2,4	17,1
2017	2 981,2	2,5	22,1
2018	3 560,3	3,4	15,4
2019	3 977,2	3,2	8,2
2020	4 222,0	- 3,8	10,3
2021	5 450,8	3,4	24,8
2022	5 239,1	- 28,8	34,9
2023	6 628,0	5,5	19,9
2024	7 662,4	3,2	12,0
2025	8 931,2	1,8	14,5

Наведені вище дані Державної служби статистики України (ДССУ) щодо зростання реального ВВП на 1,8% відповідають оцінці Національного банку України (НБУ), оприлюдненій в Інфляційному звіті за січень 2026 року². При цьому зростання ВВП у 2025 р. відбувалося в умовах несинхронного розвитку секторів економіки та має обмежений, нестійкий характер. Протягом звітного року зменшилась частка сировинних та експортно орієнтованих секторів, насамперед сільського господарства і добувної промисловості. Натомість збільшився внесок внутрішньо орієнтованих видів діяльності, передусім будівництва, переробної промисловості та роздрібно

¹ Згідно з даними Держстату України. [Електронний ресурс]. Доступні з: <https://stat.gov.ua/uk/news>. Дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Використання даних інших органів влади (Мінфіну, НБУ, Мінекономіки, Пенсійного фонду) вказано в окремих посиланнях далі по тексті.

² Інфляційний звіт. Січень 2026 року // НБУ. Публікація від 5 лютого 2026 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-sichen-2026-roku>

торгівлі. Це свідчить про зміщення економічної моделі від експортно-сировинної до внутрішньо-споживчої та відновлювальної, але такі зміни мають вимушений і незбалансований характер, що обмежує її стійкість у довгостроковій перспективі³.

Як зазначено в коментарі НБУ щодо зміни реального ВВП у 2025 р.⁴, з одного боку, зростання ВВП очікувано сповільнилося порівняно з попереднім роком (у 2024 р. зростання склало 3,2% згідно з уточненими даними ДССУ) внаслідок збереження складної безпекової ситуації та постійних атак рф. З іншого боку, попри повномасштабну війну економіка відновлюється третій рік поспіль завдяки стійкому внутрішньому попиту, м'якій фіскальній політиці, значній адаптивності бізнесу, а також зусиллям НБУ із забезпечення макрофінансової стійкості.

Основним джерелом економічного зростання залишався стійкий внутрішній попит. Приватне споживання забезпечило найбільший додатний внесок у зростання реального ВВП у 2025 р. – на рівні 4,7 відсоткових пункта (в. п.). Зокрема, кінцеві споживчі витрати домогосподарств збільшилися на 7,5%. Крім того, в умовах м'якої фіскальної політики надалі зростало споживання сектору державного управління (на 5,7% у 2025 р.), забезпечивши 2,1 в. п. приросту ВВП.

Збільшення капітальних видатків бюджету разом із поліпшенням фінансових результатів підприємств підтримали інвестиційну активність. Як наслідок валове нагромадження основного капіталу у 2025 р. зросло на 10,9% (2 в. п. внеску в приріст ВВП). Інвестиції передусім спрямовувалися в проєкти оборонного сектору та перероблення сільськогосподарської продукції.

У 2025 р. продовжилась негативна тенденція збільшення від'ємного внеску чистого експорту в зростання ВВП. Фізичні обсяги експорту відчутно скоротилися через низькі запаси сільськогосподарської продукції, повільні жнива та слабкий попит на продукцію гірничо-металургійного комплексу. Крім того, зростання дефіциту електроенергії наприкінці року додатково обмежило можливості експортерів окремої продукції. Водночас відбулося зростання імпорту товарів і послуг на тлі подальшого нарощування закупівель машинобудівної та металургійної продукції для підтримки обороноздатності, а також енергоносіїв і енергетичного обладнання для відновлення інфраструктури. У результаті від'ємний внесок чистого експорту в зміну ВВП збільшився порівняно з попереднім роком на 7,9 в. п.

Економічні результати за видами діяльності були нерівномірними. Тривало збільшення валової доданої вартості (ВДВ) торгівлі (на 4,2%) та низки секторів послуг в умовах стійкого приватного споживання. Значними темпами зростав будівельний сектор економіки (+11,6%) на тлі ремонтів житла, відновлення логістичних й енергетичних об'єктів та значного попиту на будівельні послуги з боку промислових і торговельних підприємств.

Розширення видатків бюджету сприяло збільшенню ВДВ секторів державного управління та оборони на 6,6%, охорони здоров'я – на 5,3%, а також освіти – на 12,7% внаслідок додаткових виплат вчителям і підвищення стипендій із вересня 2025 року.

³ Статистичний огляд. Динаміка та структурні зміни ВВП України у 2022-2025 роках // Держстат України. 24 березня 2026 р. <https://stat.gov.ua/uk/publications/dynamika-ta-strukturni-zminy-vvp-ukrayiny-u-2022-2025-rokakh>

⁴ Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2025 році. 19 березня 2026 р. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2025-rotsi>

На тлі несприятливих погодних умов, через що збиральна кампанія 2025 р. значно відставала від минулорічної, на 6,2% скоротилась ВДВ сільського господарства (6,2%), а також тривало зменшення обсягів виробництва продукції тваринництва внаслідок погіршення епізоотичної ситуації та через наслідки війни.

Загалом ДССУ характеризує економіку України у 2025 р. як «споживчо-відновлювальну модель із структурними дисбалансами»⁵ та виділяє такі її ключові риси: 1) домінування внутрішнього попиту, внаслідок чого економічна динаміка підтримується передусім споживанням домогосподарств, а не інвестиційним чи експортним зростанням; 2) відновлювальний характер зростання, коли позитивна динаміка формується не за рахунок нових драйверів, а через відновлення після попередніх втрат (ефект бази та реконструкції); 3) секторальна асиметрія, що відображає зростання у будівництві й окремих сегментах переробної промисловості та спад у сільському господарстві і добувній промисловості, що створює розрив між секторами економіки; 4) ослаблення сировинно-експортної бази внаслідок скорочення аграрного виробництва та видобутку сировинних ресурсів, що підриває традиційні експортні джерела доходів; 5) залежність від безпекових факторів, коли динаміка економіки значною мірою визначається не ринковими, а зовнішніми (воєнними) умовами; 6) нерівномірність інвестиційної активності, оскільки швидше розвиваються житлові та комерційні проекти, тоді як інфраструктурні більш стримано.

Таким чином, згідно з висновком ДССУ, економіка 2025 р. – це економіка відновлення без повноцінної трансформації, де зростання забезпечується внутрішнім попитом і будівництвом, але обмежується структурними втратами у базових галузях та високою залежністю від зовнішніх ризиків.

Промисловість. У 2025 р. промисловість фактично не зростала: загальний індекс промислового виробництва становив 98,3%. Водночас ситуація суттєво відрізнялася залежно від сектору. Найбільше просіла добувна промисловість (-0,4%), яка стала ключовим фактором загального спаду. Причини не економічні, а передусім безпекові та інфраструктурні, а саме: видобуток вугілля значно скоротився (-31%) через фактичну зупинку шахт у Донецькій області (з 12 працюючих залишилась лише одна); видобуток нафти і газу зменшився (-8,4%) внаслідок обстрілів; видобуток металевих руд зменшився (-7,7%) теж через наслідки воєнних дій.

На цьому фоні переробна промисловість виглядає значно стійкішою і навіть демонструє зростання (+2,0%). Позитивну динаміку показали: виробництво будматеріалів (+9,3%); металургія (+8,9%); машинобудування (+3,9%), зокрема електрообладнання (+10,4%). Це свідчить про поступове відновлення внутрішнього попиту та окремих виробничих ланцюгів. Водночас не всі сегменти відновлюються, зокрема зменшилося виробництво харчових продуктів (-3,5%) та нафтопереробка (-5,2%), що сигналізує про нерівномірність відновлення економіки. Сектор енергопостачання також дещо скоротився (-1,5%), що додатково відображає загальний тиск на інфраструктуру. Згідно з висновком ДССУ, промисловість у 2025 р.

⁵ Статистичний огляд. Динаміка та структурні зміни ВВП України у 2022-2025 роках // Держстат України. 24 березня 2026 р. <https://stat.gov.ua/uk/publications/dynamika-ta-strukturni-zminy-vvp-ukrayiny-u-2022-2025-rokakh>

перебувала у стані «крихкої рівноваги»: зростання переробки частково компенсує глибокий спад у видобутку, але загалом сектор залишається вразливим до безпекових ризиків⁶.

Більш детальні дані ДССУ, що розміщені на сайті НБУ⁷, свідчать, що у 2025 р. порівняно з попереднім роком індекс промислової продукції становив: у добувній промисловості і розробленні кар'єрів 89,6% (103,5% за 2024 р.), у переробній промисловості – 102,0% (106,9%), зокрема у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 96,5% (107,7%); постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 98,5% (97,9%); у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 101,4% (110,6%), у виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності – 100,8% (100,5% за 2024 р.)

На підприємствах із виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення індекс випуску продукції склав 94,8% (100,7% за 2024 р.), виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – 100,7% (98,1%), виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 119,4% (106,3% за 2024 р.).

Індекс випуску продукції у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування, становив 108,9% (123,3% за 2024 р.), у машинобудуванні – 103,9% (100,2%), у виробництві меблів, іншої продукції, ремонті і монтажу машин та устаткування – 105,6% (99,5% за 2024 р.).

Сільське господарство. Згідно з остаточними даними, оприлюдненими ДССУ 29 травня 2026 р.⁸, у 2025 р. сільське господарство продовжило втрачати позиції: обсяг виробництва сільськогосподарської продукції порівняно з 2024 р. зменшився на 3,1%. При цьому зменшення виробництва складо: у рослинництві – на 3,0%, тваринництві – на 3,9% (таблиця 2).

Таблиця 2

Індекси сільськогосподарської продукції за категоріями виробників за 2025 рік
(у % до попереднього року)

Категорії господарств	Продукція сільського господарства	у тому числі продукція	
		рослинництва	тваринництва
Господарства всіх категорій	96,9	97,0	96,1
у т.ч.: с-г підприємства	98,2	97,7	100,6
господарства населення	93,6	95,2	89,5

Валовий збір зернових та зернобобових культур у 2025 р. становив 61,04 млн т, або на 8,2% більше відповідного показника 2024 року. Такий урожай було зібрано з 11,62 млн га (+4,4%) при врожайності 52,5 ц/га (+3,6%).

Зокрема, врожай пшениці у 2025 р. склав 23,34 млн т (+3,6% до показника 2024 р.), кукурудзи – в 30,9 млн т (+14,6%). Водночас зменшився валовий збір: ячменю

⁶ Статистичний огляд. Динаміка та структурні зміни ВВП України у 2022-2025 роках // Держстат України. 24 березня 2026 р. <https://stat.gov.ua/uk/publications/dynamika-ta-strukturni-zminy-vvp-ukrayiny-u-2022-2025-rokakh>

⁷ НБУ. Макроекономічні показники. Промисловість. Індекс промислової продукції (до відповідного періоду попереднього року,%), 2016=100%. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>

⁸ Індекс сільськогосподарської продукції у 2025 році (остаточні дані). Експрес випуск. 29.05.2026 // Держстат України. <https://stat.gov.ua/uk/topics/silske-lisove-ta-rybne-hospodarstvo>

– на 2,4% (до 5,2 млн т), гречки – на 37,7% (до 70,8 тис. т), проса – у 2,6 рази (до 60 тис. т), вівса – на 16,3% (до 382,5 тис. т), жита – на 4,6% (до 208,3 тис. т). У 2025 р. також зменшився валовий збір олійних культур, а саме: соняшника – на 7,0% (до 10,24 млн т), ріпаку – на 10,9% (до 3,21 млн т), сої – на 25,3% (до 4,98 млн т). Урожай цукрових буряків зменшився на 8,7% (до 11,69 млн т), а виробництво зернобобових культур збільшилось до 824,0 тис. т (+38,1%).

Виходячи з викладеного вище, ДССУ визначає як основну причину погіршення ситуації у сільському господарстві – різке зниження виробництва окремих стратегічних культур, бо саме ці культури формують значну частину аграрного експорту України, тому їх скорочення має ширший ефект – від зменшення валютних надходжень до тиску на переробну промисловість. ДССУ вважає, що спад у сільському господарстві у 2025 р. має не випадковий, а структурний характер, оскільки зумовлений проблемами у виробництві ключових культур⁹.

Згідно з попередніми даними ДССУ¹⁰, станом на 1 січня 2026 р. в присадибному і промисловому секторі України поголів'я великої рогатої худоби (ВРХ) склало 1 804,1 тис. голів, у т. ч. корів – 1 022,3 тис. голів. За 2025 р. поголів'я ВРХ скоротилося на 232,0 тис. голів (–11%), у т. ч. корів – на 158,0 тис. голів (–13%).

Станом на 1 січня 2026 р. в промисловому секторі утримується 947,7 тис. голів ВРХ, з них поголів'я корів становить 386,3 тис. голів. За 2025 р. поголів'я ВРХ на підприємствах збільшилося на 22,6 тис. голів (+2,0%), у т. ч. кількість корів збільшилася на 4,5 тис. голів (+1%). В присадибному секторі утримується 856,4 тис. голів ВРХ, з них поголів'я корів становить 636 тис. голів. За 2025 р. кількість ВРХ в господарствах населення зменшилася на 254 тис. голів (–23%), у т. ч. корів – на 163 тис. голів (–20%).

Згідно з даними ДССУ¹¹ у господарствах всіх категорій станом на 1 січня 2026 р. утримувалося 4 642,4 тис. голів свиней, з них 1 449,5 тис. – у господарствах населення, 3 192,9 тис. голів – на підприємствах.

Станом на 1 січня 2026 р. в господарствах усіх категорій утримувалося 761,1 тис. голів овець та кіз, що на 10,0% менше, ніж на початок 2025 р., з них у господарствах населення – 653,9 тис. голів, а поголів'я птиці склало 192,39 млн голів, з них у господарствах населення – 75 569,6 тис., у підприємствах – 116 817,7 тис. голів.

Згідно з даними Асоціації виробників молока за 2025 р. у господарствах усіх категорій виробництво (валовий надій) молока становило 6 862,7 тис. т, що на 5,0% або на 374 тис. т менше, ніж у 2024 р., зокрема у господарствах населення надоено 3 676,7 тис. т молока, що на 14,0% або на 583,0 тис. т менше, ніж за 2024 р., а обсяг надою на молочно-товарних фермах становив 3 186,0 тис. т, що на 7,0% або на 210,0 тис. т більше, ніж за 2024 рік.

За 2025 р. вироблено м'яса птиці у обсязі 1 390 тис. т, що на 1,5% менше, ніж у 2024 р., але на 2,7% вище середнього показника за останні 5 років, а яєць – 11,43 млрд

⁹Динаміка та структурні зміни ВВП України у 2022-2025 роках. <https://stat.gov.ua/uk/publications/dynamika-ta-strukturni-zminy-vvp-ukrayiny-u-2022-2025-rokakh>

¹⁰ МТФ наростили поголів'я корів в 2025 році. Аналітичний звіт Г.Кухалейшвілі // Асоціація виробників молока. 26 січня 2026 р. <https://avm-ua.org/uk/post/mtf-narostili-pogoliva-koriv-v-2025-roci>

¹¹ Держстат: кіз та овець стало менше. Актуально про поголів'я сільськогосподарських тварин. 04 лютого 2026 р. <https://www.zerno-ua.com/news/derzhstat-kiz-ta-ovecz-stalo-menshe/>

штук, що на 0,5% менше, ніж у 2024 р. та на 13,0% менше середнього показника за останні п'ять років¹².

Індекс цін реалізації сільськогосподарської продукції у 2025 р. порівняно із 2024 р. склав 126,1%, у тому числі продукції рослинництва – 127,2%, продукції тваринництва – 119,2%.

Будівництво. Індекс будівельної продукції у 2025 р. порівняно із 2024 р. становив 112,0% (118,6% у 2024 р.). Протягом 2025 р. обсяг будівництва житлових будівель зріс на 13,6%, а нежитлових будівель та інженерних споруд – збільшився, відповідно, на 27,4% та 3,6%.

Введення в експлуатацію житла в Україні за підсумками 2025 р., порівняно з попереднім роком, зменшилося на 2,1% – до 9,6 млн кв. метрів. Загальна площа введених в експлуатацію багатоквартирних будинків становила 4,5 млн кв. м (47,1% загального обсягу), одноквартирних – 5,03 млн кв. м (52,7%), будинків для колективного проживання – 17,7 тис. кв. м (0,19%)¹³.

Загалом за 2025 р. в експлуатацію введено 117,5 тис. квартир, що на 0,7% більше, ніж за 2024 рік. При цьому 80,4 тис. квартир (68,4% від загальної кількості) введено в багатоквартирних будинках.

Зовнішня торгівля. Згідно з даними Державної митної служби України за 2025 р. товарообіг зовнішньої торгівлі склав 125,2 млрд дол. США. За рік імпорту товарів склав суму 84,8 млрд дол. США, а експорту – 40,3 млрд дол. США. Найбільші обсяги імпорту товарів були з Китаю (19,2 млрд дол. США), Польщі (7,9 млрд дол. США) і Німеччини (6,6 млрд дол. США), а експорту – до Польщі (5,0 млрд дол. США), Туреччини (2,7 млрд дол. США) та Німеччини (2,4 млрд дол. США).

Деякі інші дані подає ДССУ і НБУ (в дужках курсивом вказані дані НБУ, включені до платіжного балансу¹⁴), згідно з якими у 2025 р. **експорт товарів і послуг** становив 48,8 (54,1) млрд дол. США проти 52,3 (56,6) млрд дол. США у 2024 р., **імпорту** склав 92,3 (113,3) млрд дол. США проти 79,0 (97,1) млрд дол. США у 2024 році. Негативне сальдо склало 43,5 (59,2) млрд дол. США (у 2024 р. теж негативне – 27,5 (40,5) млрд дол. США).

У 2025 р. **експорт товарів** становив 40,4 (38,3) млрд дол. США проти 41,7 (39,3) млрд дол. США у 2024 р., **імпорту** – 84,8 (89,6) млрд дол. США проти 70,8 (72,3) млрд дол. США у 2024 році. Негативне сальдо склало 44,4 (51,3) млрд дол. США (за 2024 р. також негативне – 29,0 (33,0) млрд дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,49 (у 2024 р. – 0,59).

¹² Промислові виробники яець збільшують частку на ринку України. 04 травня 2026 р. <https://agroportal.ua/news/zhivotnovodstvo/promislovi-virobniki-yayec-zbilshuyut-chastku-na-rinku-ukrajini>

¹³ Обсяги введеного в експлуатацію житла в Україні у 2025р зменшилися на 2,1% – Держстат. <https://interfax.com.ua/news/economic/1149522.html>

¹⁴ Розходження в даних Держстату України і даних НБУ, відображених у платіжному балансі, обумовлені тим, що при складанні рахунку зовнішньої торгівлі в платіжному балансі здійснюється ряд коригувань даних статистики відповідно до Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції, шосте видання (КПББ, Міжнародний валютний фонд, 2009 р.). Зокрема дані Держстату коригуються НБУ на обсяг оцінки неформальної торгівлі, вартість товарів для переробки (давальницька сировина, готова продукція) тощо. https://bank.gov.ua/files/ES/Trade_u.pdf (станом на 31.03.2026).

Експорт послуг за 2025 р. становив 8,4 (15,8) млрд дол. США проти 10,5 (17,2) млрд дол. США у 2024 р., **імпорт** – 7,5 (23,7) млрд дол. США проти 8,2 (24,8) млрд дол. США у 2024 році. Позитивне сальдо торгівлі послугами склало 0,9 (негативне: 7,9) млрд дол. США (за 2024 р. позитивне сальдо торгівлі послугами складало 2,3 (негативне: 7,5) млрд дол. США).

Важливим сегментом зовнішньої торгівлі є експорт ІТ-послуг, обсяг якого за підсумками 2025 р. становить 6,6 млрд дол. США, що на 3% більше, ніж за попередній рік. Близько 80% усіх експортних надходжень забезпечують 10 держав-партнерів. Безперечним лідером є США (майже 2,4 млрд дол. США), далі йдуть Мальта, Сполучене Королівство, Кіпр, Ізраїль, Швейцарія, Німеччина, Естонія, Польща та ОАЕ. Сукупно європейський напрям забезпечує 51% українського ІТ-експорту від загального обсягу ІТ-послуг, що відповідає 3,39 млрд дол. США¹⁵.

Внутрішня торгівля. Згідно з даними ДССУ за 2025 р. порівняно з попереднім роком індекс фізичного обсягу обороту оптової торгівлі склав 102,9%, роздрібною торгівлі – 107,5%. У структурі ВВП оптова і роздрібна торгівля склали за 2025 р. 14,2%.

За останнє десятиліття істотно зріс внутрішній ринок е-торгівлі. Згідно з даними групи компаній EVO¹⁶ (Prom, Shafa, Bigl, Kabanchik), у 2025 р. обсяг онлайн-продажів в Україні становив 256,0 млрд гривень, що на 7% більше, ніж у 2024 році.

Нині вітчизняний ринок e-commerce складає близько 10% у структурі роздрібною торгівлі – це вдвічі менше, ніж у Польщі, що свідчить про значний потенціал для подальшого розвитку. У 2025 р. в Україні близько 10% усіх роздрібних покупок здійснено онлайн. Для порівняння: у світі цей показник значно вищий і становить близько 20,1%¹⁷.

Найбільше покупок було у категоріях: товари для ремонту автомобілів; товари для дому та саду; техніка та електроніка; косметика; парфумерія; одяг, взуття та аксесуари. У середньому один покупець робить 17,5 інтернет-замовлень на рік, а середній чек становив - 1320 гривень.

Станом на кінець 2025 р. в Україні налічувалося 11,2 млн інтернет-покупців, що на 3 % більше, ніж у 2024 році. Водночас, у сфері роздрібною онлайн-торгівлі задіяно понад 77 тис. фізичних осіб-підприємців та 3 173 юридичні особи. Чисельність юридичних осіб збільшилася за 2025 р. приблизно на 200 компаній (+6,0%), а кількість фізичних осіб-підприємців – більш як на 13 тис. осіб (+21,0%)¹⁸.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) станом на грудень 2025 р. проти грудня попереднього року склав 108,0%, у цілому за 2025 р. проти 2024 р. – 112,7% (таблиця 3). Базовий індекс споживчих цін (БІСЦ) у цілому за 2025 р. порівняно з 2024 р. склав 108,0%.

Ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли за рік (грудень 2025 р. проти грудня 2024 р.)¹⁹ на 10,2%, з них: на продукти харчування – на 9,8%, на безалкогольні напої – на 15,6%. Найбільше подорожчали м'ясо та м'ясопродукти

¹⁵ <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4110009-obsag-ukrainskogo-itrinku-dosag-785-milarda.html>

¹⁶ <https://unn.ua/news/u-2025-rotsi-obsiah-onlain-prodazhiv-v-ukraini-zris-na-7percent-doslidzhennia>

¹⁷ <https://retailers.ua/news/management/10-trendiv-yaki-zminyuyut-ukrayinskiy-e-commerce-u-2026-rotsi/>

¹⁸ <https://youcontrol.market/blog/iekonomika-e-commerce-v-ukrayini-2025-viruchka-lidieriv-statistika-rinku-ta-riehioni/>

¹⁹ Експрес-випуск. Індекси цін у грудні 2025 року. 09.01.2026 р. / Держстат України. <https://stat.gov.ua/uk/publications/indeksy-tsin-u-hrudni-2025-roku-ekspres-vypusk>

(+21,0), олія соняшникова (+17,3%), риба та продукти з риби (+16,6%), фрукти (+15,2%), хліб (+13,5%), яйця (+10,8%), молоко (+8,5%), сир і м'який сир (+8,1%), масло (+6,2%). Натомість зменшились ціни на овочі (-29,8%) та цукор (-9,7%).

Таблиця 3

Динаміка індексу цін

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<i>(у %, грудень до грудня попереднього року)</i>											
Споживчі ціни	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1	105,0	110,0	126,6	105,1	112,0	108,0
Ціни виробників промислової продукції	125,4	135,7	116,5	114,2	92,6	114,5	162,2	138,2	116,2	127,6	108,2
<i>(у %, до попереднього року)</i>											
Споживчі ціни	148,7	113,9	114,4	110,9	107,9	102,7	109,4	120,2	112,9	106,5	112,7
Ціни виробників промислової продукції	136,0	120,5	126,4	117,4	104,1	98,4	140,8	147,3	124,2	119,7	118,0

Ціни (тарифи) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива зросли на 2,3%, послуги з управління багатоквартирними будинками – на 10,9%, прибирання сміття – на 4,2%, утримання та ремонт житла – на 3,2%.

У сфері охорони здоров'я ціни зросли на 6,0%, зростання цін на фармацевтичну продукцію, медичні товари та обладнання склало 3,7%, а ціни на амбулаторні послуги зросли на 13,5%.

Ціни на транспорт зросли на 6,1% передусім через подорожчання палива та мастил на 6,4% і транспортних послуг на 10,8%. Зросли ціни на послуги зв'язку (+12,0%), освіти (+14,4%), ресторанні і готельні послуги (+13,5%).

Індекс цін у будівництві у 2025 р. (грудень до грудня попереднього року) становив 105,6% (за 2024 р. – 107,1%), зокрема у: житловому – 105,7%; нежитловому – 105,8%; інженерних спорудах – 105,3%. Помірне, але стійке зростання цін у будівництві свідчить про поступове подорожчання реалізації інвестиційних та інфраструктурних проєктів, що безпосередньо впливає на вартість відновлення економіки та доступність житла.

Будівництво та капітальні інвестиції. Індекс будівельної продукції у 2025 р. порівняно з 2024 р. становив 111,3% (за остаточними даними), у 2024 р. до 2023 р. – 117,8% та у 2023 р. до 2022 р. – 131,8% (за результатами перегляду).

Обсяг капітальних інвестицій за січень–грудень 2025 р. склав 669,3 млрд грн., що на 25,2% більше відносно аналогічного періоду 2024 року.

Транспорт. У 2025 р. вантажообіг підприємств транспорту становив 86,0% від обсягу 2024 р., ними перевезено 322,2 млн т вантажів, що на 9,0% менше аналогічного показника за 2024 рік.

У 2025 р. найбільшу частку перевезень традиційно забезпечив залізничний транспорт – 161,3 млн т, що на 7,8% менше, ніж у 2024 році. Автомобільний транспорт перевіз 125,2 млн т вантажів, що на 2,8% менше минулорічного обсягу.

У 2025 р. найбільшу частку перевезень вантажів автомобільним транспортом за видами вантажів становили: камінь, пісок, гравій, глина, торф та інша продукція добувної промисловості й розроблення кар'єрів (23,2% від загального обсягу), продукція сільського господарства, мисливства, лісового господарства та риба (15,2%), харчові продукти, напої та тютюнові вироби (14,0%).

За 2025 р. пасажирським транспортом скористалося 2 185,7 млн осіб, що на 0,4% більше, ніж у 2024 році. Найбільше перевезень було здійснено: 1 189,4 млн пасажирів (-0,6%) – міським електротранспортом; 932,6 млн (+4,2%) – автомобільним. У далекому сполученні в 2025 р. залізницею було перевезено 28 млн пасажирів, що на 200,00 тис. більше, ніж у попередньому році.

Державний бюджет²⁰. Державний бюджет України за 2025 р. акумулював 3 841,0 з 123,5 млрд грн, що на 717,7 млрд грн, або на 23,0% більше, ніж у 2024 р., і складає 153,5% планового річного показника, визначеного Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» (із змінами). Допомога від міжнародних партнерів (МФО, Європейського Союзу, урядів окремих держав, міжнародних організацій, донорських установ) склала у 2025 р. 554,8 млрд грн, що становить 14,4% всіх доходів державного бюджету за рік (у 2024 р. – 15,2%).

Видатки державного бюджету за 2025 р. зросли на 992,2 млрд грн, або на 22,1% порівняно з 2024 р., та становили 5 480,5 млрд грн.

За 2025 р. касові видатки загального фонду державного бюджету виконано в обсязі 4 188,9 млрд грн, що більше проти 2024 р. на 697,2 млрд грн, або на 20,0%.

Рівень виконання розпису видатків загального фонду становив 97,6% (-104,2 млрд грн). Основними причинами невиконання планових показників видатків загального фонду державного бюджету за звітний період були фінансування соціальних видатків відповідно до зареєстрованих зобов'язань, економія за видатками на обслуговування державного боргу, а також затримки відповідних головних розпорядників із підготовкою та затвердженням документів, необхідних для проведення видатків (зокрема видатків, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки та оборони країни).

У 2025 р. на національну безпеку і оборону держави спрямовано загальний ресурс у сумі 3 828,8 млрд грн (зокрема 4,3 млрд грн наданих державних гарантій), що становить 43,3% очікуваного обсягу ВВП і на 853,0 млрд грн більше ніж у 2024 році.

Видатки державного бюджету на обслуговування боргу та виплати за державними деривативами (за функціональною класифікацією видатків) у 2025 році становили 361,6 млрд грн, що на 53,2 млрд грн або на 17,3% більше, ніж у 2024 році.

Видатки на виплату заробітної плати та нарахувань для працівників бюджетної сфери у 2025 році становили 1 568,2 млрд грн, що на 265,4 млрд грн або на 20,4% більше, ніж у 2024 році (таблиця 4). Зростання відповідних видатків пов'язано зі збільшенням з 01 грудня 2024 р. ставки військового збору з 1,5% до 5%.

Видатки на соціальну підтримку та соціальний захист у державному бюджеті є другими за величиною після обсягів видатків на національну безпеку і оборону. Видатки державного бюджету на соціальне забезпечення у 2025 р. становили 663,7 млрд грн, що більше проти 2024 р. на 84,5 млрд грн, або на 14,6%. На соціальні виплати, які забезпечує Мінсоцполітики, було спрямовано з державного бюджету 410,2 млрд гривень.

²⁰ Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2025 рік. https://mof.gov.ua/storage/files/!Інформація_щодо_викон_ДБУ_за_2025_рік.pdf

За 2025 р. касові видатки державного бюджету на фінансування виплат пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду становили 100% планових показників, або 241,8 млрд гривень. У 2025 р., як і в попередніх роках, проведено індексацію пенсій на 11,5% всім категоріям пенсіонерів. За соціальними виплатами та пенсіями у 2025 р. заборгованості не було.

У 2025 р. забезпечувалося виконання всіх зобов'язань щодо перерахування міжбюджетних трансфертів. Так, із державного бюджету місцевим бюджетам було надано трансфертів у сумі 196,1 млрд грн, у т. ч. із загального фонду державного бюджету – у сумі 188,2 млрд грн, або 93,8% передбачених розписом асигнувань на 2025 рік.

Державний бюджет у 2025 р. виконано з **дефіцитом** у сумі 1 635,8 млрд грн, що відповідає 18,3% обсягу ВВП. Водночас, показник дефіциту **загального фонду** державного бюджету за 2025 р. склав 1 513,1 млрд гривень.

Основним джерелом фінансових ресурсів, які спрямовувалися на фінансування дефіциту державного бюджету у 2025 р., залишалися державні внутрішні та зовнішні запозичення.

Загальна сума державних внутрішніх запозичень становила 581,5 млрд гривень. Надходження від внутрішніх запозичень, які спрямовувались на фінансування загального фонду державного бюджету, склали 551,5 млрд грн (у т. ч. випуски ОВДП в іноземних валютах та військові ОВДП), а на проведення капіталізації ПрАТ «Українська фінансова житлова компанія» – 30,0 млрд гривень.

За рахунок розміщення ОВДП в іноземних валютах надійшло до загального фонду державного бюджету 137,3 млрд грн (ОВДП, номіновані в доларах США, – 2,4 млрд дол. США, номіновані в євро – 0,77 млрд євро).

Загальна сума надходжень від зовнішніх запозичень до державного бюджету склала 1 853,9 млрд гривень. Фактичні надходження зовнішніх запозичень на фінансування загального фонду державного бюджету від широкої коаліції міжнародних партнерів становили 1 572,0 млрд гривень. При цьому ЄС залишається найбільшим донором прямої бюджетної підтримки.

Наприкінці 2024 р. підписано угоду про започаткування Механізму кредитного співробітництва для України (Ukraine Loan Cooperation Mechanism – ULCM). Механізм дозволяє використати доходи від заморожених суверенних активів рф для покриття основної суми позик, залучених від партнерів в межах ініціативи країн G7 щодо механізму додаткових кредитів для збільшення надходжень до бюджету України (Extraordinary Revenue Acceleration Loans for Ukraine – ERA). За 2025 р. надходження коштів позики в межах ініціативи країн G7 ERA до загального фонду державного бюджету становили 997,6 млрд грн, у т. ч. надходження коштів позики ЄС – 854,9 млрд грн (18,1 млрд євро), надходження коштів позики від Уряду Канади – 142,7 млрд грн (4,8 млрд канадських доларів).

Продовжується співпраця з ЄС щодо впровадження реформ в рамках інструменту Ukraine Facility, що дозволило отримати чергові транші пільгового запозичення до загального фонду державного бюджету на загальну суму 476,9 млрд грн (10,1 млрд євро). Отримані кошти спрямовувалися на здійснення першочергових соціальних та гуманітарних видатків державного бюджету.

Фактичні надходження зовнішніх запозичень до спеціального фонду державного бюджету на фінансування інвестиційних та інфраструктурних проєктів від міжнародних фінансових організацій та країн-партнерів впродовж 2025 р. становили 133,1 млрд гривень.

Додатковим джерелом покриття дефіциту державного бюджету були надходження від приватизації державного майна, які за 2025 р. склали 3,4 млрд грн при плановому річному показнику в сумі 3,2 млрд гривень.

З метою забезпечення боргової стійкості, збереження макрофінансової стабільності, збільшення ресурсів державного бюджету в умовах продовження російської військової агресії та виконанню боргових цілей України наприкінці 2025 р. успішно завершено правочин з реструктуризації державних деривативів, прив'язаних до ВВП («ВВП варантів»), внаслідок чого було здійснено розміщення та дорозміщення облігацій зовнішньої державної позики України на загальну суму 148,8 млрд грн (3,5 млрд дол. США) та їх обмін на «ВВП варанти», у зв'язку з чим всі вони були анульовані. Ця реструктуризація усуває значний ризик для державних фінансів. За оцінками Міністерства фінансів без цієї реструктуризації виплати за «ВВП варантами» у 2025 – 2041 роках могли б сягнути від 6 до 20 млрд дол. США, залежно від темпів економічного зростання.

Незважаючи на складну економічну ситуацію, Україна безумовно виконувала свої боргові зобов'язання вчасно та в повному обсязі. Загалом за 2025 р. на погашення основної суми державного боргу спрямовано 596,8 млрд грн, з яких 488,8 млрд грн – погашення внутрішніх зобов'язань; 108 млрд грн – погашення зовнішніх зобов'язань.

Державний борг²¹. Згідно з даними Мінфіну України, станом на 31 грудня 2025 р. державний та гарантований державою борг України²² становив 9 042,68 млрд грн, або 213,33 млрд дол. США, а саме: державний та гарантований державою зовнішній борг – 7 011,18 млрд грн (77,53 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 165,41 млрд дол. США; державний та гарантований державою внутрішній борг – 2 031,50 млрд грн (22,47 %), або 47,93 млрд дол. США.

Державний борг України становив 8 765,99 млрд грн (96,94 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 206,80 млрд дол. США. Державний зовнішній борг становив 6 798,79 млрд грн (75,19 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 160,39 млрд дол. США. Державний внутрішній борг становив 1 967,21 млрд грн (21,76 % загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 46,41 млрд дол. США.

Гарантований державою борг України становив 276,68 млрд грн (3,06%), або 6,53 млрд дол. США, зокрема: гарантований державою зовнішній борг – 212,39 млрд грн (2,35 %), або 5,01 млрд дол. США; гарантований державою внутрішній борг – 64,29 млрд грн (0,71 %), або 1,52 млрд дол. США.

²¹ Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України, станом на 31.12.2025. Мінфін України. <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg>

²² Обсяг державного та гарантованого державою боргу розраховується у грошовій формі як непогашена номінальна вартість боргових зобов'язань у валюті кредиту (позики). Стан державного та гарантованого державою боргу визначається у гривнях та доларах США за курсом НБУ на останній день звітного періоду та включає операції за цей день.

Протягом 2025 р. сума державного та гарантованого державою боргу України збільшилась у гривневому еквіваленті на 2 061,72 млрд грн, або на 47,27 млрд дол. США, що у 2,3 раза більше порівняно з попереднім роком (протягом 2024 р. борг зріс на 20,74 млрд дол. США).

Довідково. Міжнародний валютний фонд погіршив прогноз накопичення світового державного боргу: за новими оцінками, його рівень досягне 100% глобального ВВП вже у 2029 році — на рік раніше, ніж передбачалося. Такий показник у світовій економіці востаннє фіксувався після Другої світової війни. Станом на 2025 рік глобальний державний борг уже становить 93,9% ВВП, і тенденція до зростання посилюється. Основними факторами залишаються підвищені витрати на оборону та соціальні потреби, а також подорожчання обслуговування боргу через високі відсоткові ставки. Ключовий внесок у збільшення боргового навантаження робитимуть найбільші економіки світу. У США рівень державного боргу очікується на рівні 135,5% ВВП у 2029 році проти 123,9% у 2025-му. У Китаї цей показник зростає до 120,3% ВВП із 99,2%. У євросоні прогнозується більш стримана динаміка — до 89% ВВП, тоді як у країнах, що розвиваються (без Китаю), борг зростає до 60,8%²³.

Зовнішній борг України. Згідно з даними НБУ²⁴ на кінець 2025 р. обсяг валового зовнішнього боргу України становив 236,7 млрд дол. США, збільшившись за рік на 56,0 млрд дол. США (за 2024 р. приріст склав 19,1 млрд дол. США). Відносно ВВП борг збільшився з 94,9% до 110,5%.

Зовнішній борг державного сектору збільшився на 50,2 млрд дол. США (у 2024 р. – на 18,5 млрд дол. США) та становив на кінець 2025 р. 167,0 млрд дол. США (78,0% від ВВП). За 2025 р. зовнішні зобов'язання приватного сектору збільшилися на 5,8 млрд дол. США (у 2024 р. – на 0,6 млрд дол. США) та становили на кінець року 69,6 млрд дол. США (32,5% від ВВП).

Зовнішні зобов'язання сектору загального державного управління збільшилися на 50,9 млрд дол. США (у 2024 р. – на 19,5 млрд дол. США) до 166,5 млрд дол. США (77,7% від ВВП). Основним чинником зростання заборгованості стало кредитування від міжнародних партнерів: чисте залучення кредитів від інших міжнародних партнерів становило 39,2 млрд дол. США (у 2024 р. – 24,7 млрд дол. США). З іншого боку, заборгованість скоротилася за рахунок чистого погашення кредиту від Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ) на 0,7 млрд дол. США (у 2024 р. чисте залучення кредитів від МВФ становило 3,9 млрд дол. США).

Зовнішній борг центрального банку скоротився на 0,7 млрд дол. США в результаті погашення боргу перед МВФ і на кінець 2025 р. становив 0,5 млрд дол. США, або 0,3% від ВВП (у 2024 р. борг склав 1,3 млрд дол. США, або 0,7% від ВВП).

Обсяг зовнішніх зобов'язань сектору інших депозитних корпорацій зріс на 0,3 млрд дол. США і склав на кінець року 1,8 млрд дол. США, або 0,8% від ВВП (у 2024 р. мало місце зменшення на 0,2 млрд дол. США), що зумовлювалося

²³ Світовий борг сягне 100% ВВП вже у 2029 році: МВФ погіршив прогноз 16 квітня 2026 р.

<https://borgexpert.com/news/svitoviy-borh-siahne-100-vvp-vzhe-u-2029-rotsi-mvf-pohirshyv-prohnoz>

²⁴ Зовнішній борг України на кінець 2025 р. (за методологією шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції) / НБУ. 26.03.2026 р. https://bank.gov.ua/files/ES/ExDebt_y.pdf

зростанням зобов'язань за валютою і депозитами (на 0,2 млрд дол. США) і кредитами та позиками (на 0,1 млрд дол. США).

Зовнішній борг інших секторів економіки за 2025 р. зріс на 4,6 млрд дол. США (у 2024 р. ріст склав 0,9 млрд дол. США) – до 45,8 млрд дол. США (21,4% від ВВП) здебільшого за рахунок зростання заборгованості за торговими кредитами (на 2,6 млрд дол. США) та за кредитами і позиками (на 1,9 млрд дол. США).

Міжфірмовий борг підприємств, що перебувають у відносинах прямого інвестування, зріс на 0,9 млрд дол. США (у 2024 р. зменшився на 0,1 млрд дол. США) до 22,0 млрд дол. США, або 10,3% від ВВП.

Загалом борг інших секторів економіки (разом із міжфірмовим боргом) за 2025 р. зріс на 5,5 млрд дол. США – до 67,8 млрд дол. США, або 31,7% від ВВП.

Обсяг простроченої заборгованості за негарантованими кредитами реального сектору (разом із міжфірмовим боргом) протягом року зріс на 1,3 млрд дол. США (у 2024 р. – на 2,2 млрд дол. США) і становив 29,6 млрд дол. США, або 13,8% від ВВП.

За географічною структурою боргу приватного сектору за негарантованими кредитами (разом із міжфірмовим боргом) основною країною кредитором залишався Кіпр: його частка за рік знизилася на 0,4 в. п. і становила 47,7% від загального обсягу. Також знизилася частка Нідерландів (на 1,6 в. п. до 6,9%) та США (на 0,8 в. п. до 3,5%). Натомість зросли частки Великої Британії (на 0,8 в. п., до 11,2%) та Люксембургу (на 1,0 в. п. до 2,9%). Частка Німеччини залишилася на рівні 3,3%. У простроченій заборгованості реального сектору за цими інструментами частка Кіпру зросла з 54,7% до 57,8%; натомість знизилася частка Нідерландів з 10,3% до 7,5%.

Основною валютою зовнішніх запозичень України станом на кінець 2025 р. був євро: його частка становила 47,8% від загального обсягу зовнішнього боргу, і за рік зросла на 9,2 в. п. Натомість питома вага зобов'язань у доларах США знизилася з 46,5% до 38,1%, а в СПЗ перед МВФ – з 10,5% до 7,8%. Частка зовнішньої заборгованості в гривнях скоротилася на 0,2 в. п. – до 0,8% від обсягу боргу.

Короткостроковий зовнішній боргу за залишковим терміном погашення за 2025 р. зріс на 6,0 млрд дол. США і на кінець року склав 47,5 млрд дол. США.

Зобов'язання сектору загального державного управління, які мають бути погашені впродовж наступних 12 місяців, зменшилися на 0,2 млрд дол. США (до 3,3 млрд дол. США) унаслідок зменшення виплат за ОВДП, які знаходяться у власності нерезидентів.

Майбутні погашення зобов'язань центрального банку зменшилися на 0,4 млрд дол. США (до 0,3 млрд дол. США) за рахунок менших виплат Міжнародному валютному фонду. Майбутні погашення зобов'язань банківського сектору збільшилися на 72,0 млн дол. США (до 1,4 млрд дол. США) переважно за рахунок збільшення зобов'язань за валютою та депозитами.

Загальні обсяги зобов'язань реального сектору, які мають бути погашені впродовж наступних 12 місяців (разом із міжфірмовим боргом), збільшилися на 6,5 млрд дол. США та становили на кінець 2025 р. 42,5 млрд дол. США за рахунок майбутніх виплат за довгостроковими інструментами (на 3,8 млрд дол. США, зокрема погашення євробондів на 2,3 млрд дол. США) та зростання заборгованості за торговими кредитами (на 2,6 млрд дол. США).

Платіжний баланс України. Згідно з даними НБУ²⁵, загалом за 2025 р. платіжний баланс було зведено з профіцитом у 12,8 млрд дол. США (у 2024 р. дефіцит становив 3 млн дол. США). Чисте погашення боргу перед МВФ становило 1,4 млрд дол. США (у 2024 р. чисте залучення від МВФ склало 2,9 млрд дол. США).

Станом на кінець 2025 р. міжнародні (золотовалютні) резерви становили 57,3 млрд дол. США (на кінець 2024 р. – 43,8 млрд дол. США), що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 5,8 місяця.

Чисте запозичення від зовнішнього світу в 2025 р. (сумарне сальдо поточного рахунку та рахунку операцій з капіталом) становило 34,0 млрд дол. США (за 2024 р. – 11,8 млрд дол. США).

Приплив капіталу за фінансовим рахунком (чисте запозичення) становив 46,8 млрд дол. США (порівняно з 11,8 млрд дол. США у 2024 р.) та більш ніж на 80% був забезпечений припливом до державного сектору.

Чистий приплив коштів за операціями сектору державного управління становив 39,2 млрд дол. США (у 2024 р. – 19,0 млрд дол. США) і зумовлювався залученням позик від міжнародних партнерів на відповідну суму.

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2025 р. становив 2,5 млрд дол. США (у 2024 р. – 3,7 млрд дол. США) і сформувався за рахунок: 1) реінвестування доходів на суму 1,0 млрд дол. США (у 2024 р. – 2,6 млрд дол. США); 2) інвестицій в акціонерний капітал (крім реінвестованих доходів) на суму 962,0 млн дол. США (932,0 млн дол. США у 2024 р.); 3) чистих залучень за борговими інструментами на 394,0 млн дол. США, у т. ч. за кредитами між сестринськими підприємствами – 9,0 млн дол. США (у 2024 р. ці залучення склали 470,0 млн дол. США і 428,0 млн дол. США відповідно).

Довідково. Сестринські підприємства – це підприємства, які мають спільного безпосереднього або опосередкованого прямого інвестора, є резидентами різних економік, але володіють менше 10% статутного капіталу одне одного (це поняття було запроваджено у 6-му виданні Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (КПБ6, 2009) та Еталонному визначенні ОЕСР прямих іноземних інвестицій (ПІІ) (4-е видання, 2008), якими передбачено включення до статистики ПІІ інвестицій між сестринськими підприємствами. Це дає змогу охопити більше боргових операцій в межах міжнаціональних корпорацій, точніше відобразити спрямованість інвестицій та здійснити їх точніший вимір, у зв'язку з чим НБУ вдосконалив статистику платіжного балансу, міжнародної інвестиційної позиції в частині врахування в ПІІ інвестицій між сестринськими підприємствами.

Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2025 р. подвоївся – з 16,9 млрд дол. США (8,9% від ВВП) у 2024 р. до 34,2 млрд дол. США (16,0% від ВВП). Це стало результатом суттєвого збільшення дефіциту товарів через зростання імпорту на тлі помірного зменшення експорту, а також формування дефіциту первинних доходів – зниження надходжень з оплати праці відбувалося на тлі збільшення виплат за інвестиційними доходами. З іншого боку, були вищими обсяги грантів та допомоги, отримані від міжнародних партнерів.

²⁵ Платіжний баланс у 2025 році (за попередніми даними, за методологією шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції) / НБУ. 20.03.2026 р. https://bank.gov.ua/files/ES/State_y.pdf

Без урахування реінвестованих доходів та грантів дефіцит поточного рахунку становив 45,8 млрд дол. США, або 21,4% від ВВП (за 2024 р. дефіцит становив 25,6 млрд дол. США, або 13,4% від ВВП).

Дефіцит зовнішньої торгівлі товарами та послугами зріс до 59,2 млрд дол. США порівняно з 40,5 млрд дол. США у 2024 році. Експорт за 2025 р. зменшився на 4,4% (у 2024 р. збільшився на 9,4%) насамперед через скорочення експорту продовольчих товарів, імпорт збільшився на 16,8% (у 2024 р. – на 6,9%) насамперед за рахунок імпорту продукції машинобудування.

Банківська діяльність²⁶. На кінець 2025 р. в Україні працювали 60 платоспроможних банків. Протягом року припинили діяльність два невеликих банки: Акціонерне товариство Банк «Портал», який добровільно здав ліцензію в березні, та Акціонерне товариство «РВС Банк», який став неплатоспроможним у грудні. Ураховуючи сукупну частку цих фінустанов – 0,05% від активів платоспроможних банків, їхній вихід з ринку не вплинув на банківський сектор. Наприкінці грудня створено ПрАТ Перехідний банк «ЮТЕ Банк» на базі визнаного неплатоспроможним РВС Банку, це перший випадок створення перехідного банку з 2015 р. (100% акцій ЮТЕ Банку належать естонській групі Iute Group AS).

Мережа структурних підрозділів банків скоротилася за 2025 р. на 167 відділень, найбільше в держбанках. Водночас відчутно зросла мережа POS-терміналів та пристроїв самообслуговування.

За рік частка чистих активів держбанків зменшилася на 1,2 в. п. – до 52%. Частка коштів населення в держбанках зменшилася на 1,5 в. п. – до 61,8%. Скорочення часток держбанків пов'язане передусім із жвавішим нарощуванням активів приватними та іноземними банками.

Частка чистих активів 20 найбільших банків сектору (за індексом Херфіндаля–Хіршмана) за 2025 р. скоротилася на 0,4 в. п., а концентрація сектору за загальними активами знизилася на 10,7% завдяки припиненню визнання старих проблемних кредитів.

Активи. Обсяг чистих активів банків зріс за 2025 р. на 17,2%, стабільним джерелом їх приросту було передусім активне кредитування. Банки надалі нарощували власний портфель ОВДП, інвестуючи у випущені урядом цінні папери. Його приріст становив 4,9% р/р.

Чисті гривневі кредити бізнесу інтенсивно зростали впродовж року – на 35,6% р/р. Приріст кредитів МСП за рік збільшився на 34,2%. Частка чистих гривневих кредитів МСП у портфелі за рік дещо зменшилася (на 0,6 в. п.) до 59,6% на кінець року. Вагомий внесок у зростання кредитів мало пожвавлення кредитування державних компаній, передусім із сектору енергетики. Частка кредитів, наданих державним компаніям, за 2025 р. зросла на 2,5 в. п. – до 14,8% у чистому гривневому портфелі.

Кредитний портфель нарощували всі групи банків, але найбільше зростання чистого гривневого портфеля за рік було в іноземних банків, яке склало 45,7% р/р. Дещо повільнішими були темпи зростання в державних банках – 34% р/р, основним рушієм кредитування був попит від державних корпорацій.

²⁶ Національний банк України. Антикрихкість. Річний звіт. 2025.
https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2025.pdf?v=18

У річному вимірі швидше зростали обсяги кредитів строком понад три роки, на близько 50% р/р. У цілому сприятливі умови кредитування сприяли зростанню позик передусім за межами державних програм підтримки. Протягом року кредити, надані на ринкових умовах, зростали швидше (більше ніж на 40,0%), ніж пільгові кредити за програмами «5-7-9%» (більше ніж на 12%). Як наслідок, частка кредитів за програмами «5-7-9%» зменшилася в гривневому портфелі бізнесу з початку року на 5 в. п. – до 30%.

Приріст чистих гривневих кредитів населенню за 2025 р. склав 33,9%. Упродовж року всі групи банків нарощували портфель кредитів фізичним особам, найшвидше – приватні, для яких приріст становив 41% р/р.

Іпотечний портфель за 2025 р. збільшився на 35,8%. Частка іпотечних кредитів у портфелі на кінець року становила 13,6%, збільшившись на 0,2 в. п. за рік. В іпотеці традиційно домінували позики в межах програми «eОселя», динаміка якої, як і раніше, визначається наявністю коштів в оператора – Приватного акціонерного товариства «Українська фінансова житлова компанія». Помітним є приріст обсягу автокредитів – на 41,9% р/р, а їхня частка в роздрібному портфелі зросла за рік на 0,3 в. п. – до 6%.

Упродовж 2025 р. частка непрацюючих кредитів (NPL) зменшилася і на кінець року становила 13,9% – історично найнижчі показники за понад 15 років. Найбільш інтенсивним зменшення NPL було в останньому кварталі, визначальним чинником якого стало списання старих кредитів держбанків, визнаних непрацюючими ще у 2015–2017 роках під час реформи банківського сектору, зокрема пов'язаних із колишніми власниками ПриватБанку. Тому частка NPL у держбанках за рік зменшилася найбільше – до 19,8%. Скорочення частки NPL відбулося як у корпоративному, так і в роздрібному сегментах, а також в усіх групах банків. У кредитах для бізнесу частка NPL знизилася до 17%, для фізичних осіб – до 10,8%.

Зобов'язання банків зросли за 2025 р. на 16,1%, основним джерелом зростання залишалися кошти клієнтів – як бізнесу, так і населення, які забезпечують понад 90% зобов'язань банків.

Гривневі кошти бізнесу за рік збільшилися на 22,2%. Водночас обсяги валютних коштів бізнесу дещо зменшилися – на 0,6% р/р. Гривневі кошти фізичних осіб зросли на 18,6% за рік. Банки також на 19,6% р/р наростили строкові гривневі депозити фізичних осіб. Частка строкових залучень зросла лише на 0,3 в. п. за рік – до 33,8%. Кошти населення в іноземній валюті також збільшилися на 9,5% р/р за рахунок збільшення коштів на поточних рахунках. Строкові депозити у валюті за рік зменшилися на 1,7%. Рівень доларизації вкладів фізичних осіб зменшився до 33,2% під впливом швидшого зростання гривневих вкладів.

Відсоткові ставки. Після зростання в I кварталі з 13,5% до 15,5% облікова ставка НБУ з березня до грудня 2025 р. залишалася незмінною. За фактичними гривневими угодами (включно з коштами на вимогу) з фізичними особами ставка в цілому за рік зменшилася до 10,4% річних, а ставка закладами суб'єктів господарювання – до 10,1% річних. Наприкінці 2025 р. ставки за річними депозитами на 0,4 в. п. перевищували ставки за тримісячними. Загалом за рік вартість нових залучень від бізнесу зростала швидше, ніж за коштами населення, передусім у першому півріччі.

Ринкові ставки за гривневими кредитами бізнесу наприкінці грудня 2025 р. становили 15,2% річних, що на 0,5 в. п. вище, ніж у грудні 2024 року. Найнижчу середню ставку в грудні надалі пропонували іноземні банки – 13,5% річних, найвищу – приватні банки – 18,4% річних.

Фінансові результати та капітал. За попередніми даними (до проведення річного аудиту) за 2025 р. банки отримали 126,8 млрд грн прибутку, майже половину якого сформували державні банки. Обсяг прибутку на 39,4% більший, ніж у попередньому році, значною мірою через нижчу ставку податку на прибуток. Прибуток до оподаткування за 2025 р. зріс усього на 13,3%. Збитковими були сім малих банків із сукупним збитком лише 0,1 млрд грн.

Чистий процентний дохід залишався основним джерелом прибутку. Упродовж 2025 р. дохідність активів у середньому була дещо вищою, ніж у попередньому році. Тож чиста процентна маржа в середньому за рік залишалася високою – 7,7%. Чистий комісійний дохід суттєво зріс – на 12,5% р/р за рік. У грудні 2025 р. його місячний обсяг перевищив довоєнний рівень грудня 2021 року. Цьому переважно сприяло збільшення безготівкових розрахунків.

Прибуток від операцій з купівлі-продажу валюти за рік зріс лише на 0,3%. Банки нарощували операційні витрати співмірними з доходами темпами: за рік вони зросли на 17,5%, зокрема витрати на персонал – на 21,3% р/р. Чистий операційний прибуток до відрахувань у резерви за рік збільшився на 10,1%. Співвідношення операційних витрат і операційного доходу (CIR) у середньорічному обчисленні залишалося на рівні 40,9%.

Рентабельність капіталу банківського сектору за прибутком до оподаткування надалі знижувалася – до 50% у 2025 р. проти 52,4% у 2024 та 58,6% у 2023 році.

Упродовж 2025 р. регулятивний капітал банківського сектору зріс, що підтримує можливість фінустанов нарощувати обсяги кредитів. Достатність регулятивного капіталу банків на кінець грудня 2025 р. становила 16,4%, достатність капіталу 1 рівня – 16,1%. За рік регулятивний капітал зріс на 8,2%.

Ринок праці. За відсутності офіційних даних ДССУ через призупинення обстеження робочої сили після повномасштабного вторгнення оцінити зміни на ринку праці частково можливо на основі даних Державної служби зайнятості (ДСЗ) та опитувань підприємств. Згідно з даними ДСЗ та приватних платформ з пошуку роботи наприкінці 2025 р. пропозиція роботи зростала швидше, ніж попит на неї. Однак, попри поступове поліпшення ситуації, дефіцит працівників зберігався, передусім через мобілізаційні та міграційні процеси.

Згідно з даними ДСЗ²⁷ станом на 29 грудня 2025 р. послугами служби скористалися понад 640 тис. осіб, з яких 358 тис. мали статус безробітного. Загалом отримали роботу 394 тис. осіб, у т. ч. 315 тис. осіб – за сприяння служби.

Станом на 31 грудня 2025 р. на єдиному порталі вакансій розміщено 192 тис. пропозицій роботи, а в базі даних ДСЗ налічувалося 49 тис. вакансій. Рівень укомплектування вакансій становив 63,3%. Найбільший попит – у промисловості, логістиці, торгівлі, ІТ та сфері обслуговування.

²⁷ Державна служба зайнятості підбила підсумки роботи за 2025 рік.
<https://me.gov.ua/News/Detail/c2eb5b55-fe6a-432a-a0da-c3a5b460dd33>

На кінець 2025 р. допомогу по безробіттю отримували понад 257 тис. осіб, середній розмір виплати становив близько 5 тис. грн, рівень працевлаштування осіб, які перебували на обліку, сягнув половини від загальної кількості шукачів роботи.

Крім постійного працевлаштування, ДСЗ активно залучала людей до тимчасових і суспільно корисних робіт, зокрема у 2025 р. 116 тис. направлень видано на суспільно корисні роботи (залучено 29 тис. осіб) та ще 35 тис. осіб працювали на громадських роботах тимчасового характеру.

Протягом 2025 р. продовжувалась реалізація державних компенсаційних програм для роботодавців, а саме: 20 тис. безробітних працевлаштовано з компенсацією роботодавцям єдиного соціального внеску або витрат на оплату праці; на компенсацію роботодавцям у 2025 р. спрямовано понад 540 млн гривень.

За 2025 р. пройшли навчання 93 тис. осіб, з них – 55 тис. безробітних (у Центрах професійно-технічної освіти – 38 тис. осіб); рівень працевлаштування після навчання – 88%; на навчання спрямовано 241,0 млн гривень. Крім того, використовувався такий інструмент на ринку праці як ваучери на навчання. Протягом 2025 р. їх отримали 25 тис. осіб, профінансовано навчання на суму 453,0 млн грн (найчастіше обирали навчання у сферах ІТ, логістики, охорони здоров'я та промисловості).

У 2025 р. одним із ключових заходів політики зайнятості була програма фінансування власного бізнесу: ухвалено 10,6 тис. позитивних рішень щодо мікрогрантів у межах проєкту «єРобота», профінансовано 2,7 млрд грн, а також передбачається створення 17 тис. робочих місць на основі мікрогрантів, отриманих у 2025 році. За час дії цієї програми (з 2022 р.) створено 46 тис. робочих місць, сплачено 5,9 млрд грн податків від реалізованих бізнесів в бюджеті всіх рівнів.

Окремо реалізується грантова програма для ветеранів і членів їхніх сімей, за якою прийнято 1,6 тис. позитивних рішень, профінансовано 766 млн грн та передбачається створити 3 тис. робочих місць за гранти, отримані у 2025 році. За час дії цієї програми (з 2023 р.) вже створено 3 тис. робочих місць, до бюджетів різних рівнів сплачено 179 млн. грн податків.

Доходи населення та пенсійне забезпечення. Згідно з інформацією ДССУ²⁸, на кінець 2025 р. середньооблікова кількість штатних працівників в Україні складала 5 362,7 тис. осіб. Найбільше працівників у промисловому секторі (1 216,6 тис.), в освіті (977,8 тис.) та у торгівлі й у ремонті автотранспортних засобів (677,7 тис.).

Середня заробітна плата штатних працівників на кінець грудня 2025 р. склала 30 926 гривень. Найвищий рівень оплати праці зафіксовано у Києві (48 449 грн), в Луганській (45 160 грн) та Київській (31 200 грн) областях. Регіони з найнижчим рівнем оплати праці: Кіровоградська (22 110 грн), Чернівецька (22 450 грн) та Чернігівська (22 752 грн) області.

Найбільшу заробітну плату у 2025 р. отримували працівники у секторах інформацій та телекомунікації (74 981 грн), фінансів та страхової діяльності (63 912 грн), виробництва комп'ютерів (51 336 грн). Найнижчий рівень заробітної плати у працівників сфери творчості, мистецтва та розваг (17 766 грн), на

²⁸ Середня зарплата в Україні у грудні 2025 року становила 30 926 гривень - Держстат
<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4085914-seredna-zarplata-v-ukraini-u-grudni-2025-roku-stanovila-30-926-griven-derzstat.html>

текстильному виробництві (18 573 грн) та у фахівців бібліотечної та архівної справи (18 665 грн).

Станом на 1 січня 2026 р. заборгованість із виплати заробітної плати склала 3,6 млрд гривень.

Згідно з даними Пенсійного фонду України на 01 січня 2026 р. на обліку в Пенсійному фонді України перебувало 10 167,2 тис. пенсіонерів, що на 176,5 тис. осіб менше порівняно із 01 січня 2025 року. Із загальної чисельності пенсіонерів отримують пенсії 6 154,1 тис. жінок (60,5 %) та 4 013,1 тис. чоловіків (39,5 %). Середній розмір пенсії на 01 січня 2026 р. становив 6 544,62 грн, що на 755,57 грн, або на 13,1 %, більше, ніж на початок 2025 року. Мінімальний розмір пенсії за віком – 2 595,00 грн.

Станом на 01 січня 2026 р. через уповноважені банки одержували пенсії 8,4 млн осіб, або 82,6 % загальної чисельності пенсіонерів, через АТ «Укрпошта» – 1,8 млн пенсіонерів (18,0 %). Обсяг пенсійних виплат через поточні рахунки в банках у 2025 р. становив 685,4 млрд грн (85,80 % видатків на пенсійні виплати), що на 68,5 млрд грн більше, ніж у 2024 році.

Протягом 2025 р. призначено 436 тис. нових пенсій, а також 1 957 страхових виплат потерпілим внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання та особам, які мають на це право в разі смерті потерпілого.

Протягом 2025 р. загальні доходи бюджету Пенсійного фонду України становили 1 025,9 млрд грн (без урахування залишку на початок року 6,2 млрд грн), що становить 100,7 % планового показника. Порівняно з 2024 р. загальні доходи зросли на 169,9 млрд грн, або на 19,8 %.

Доходи за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням (без урахування залишку на початок року 1,8 млрд грн), склали 893,7 млрд грн, з яких: сума єдиного внеску, розподілена на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування – 601,6 млрд грн; кошти Державного бюджету України на фінансування пенсійних програм – 241,8 млрд гривень.

Загальна заборгованість зі сплати платежів на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та єдиного внеску на 01 січня 2026 р. становила 54,8 млрд грн. Із цієї суми боргу 25,8 млрд грн, або майже 47,0 %, – це борги підприємств, які перебувають у різних процедурах банкрутства, та платників, у яких відсутні активи для звернення стягнення. Протягом 2025 р. загальна заборгованість зросла на 2,9 млрд грн (5,6 %), зокрема борг із відшкодування пільгових пенсій зріс на 2,4 млрд грн, зі сплати єдиного внеску – на 0,6 млрд гривень.

У 2025 р. загальні видатки Пенсійного фонду України становили 1 032,1 млрд грн, що на 177,6 млрд грн, або на 20,8 %, більше порівняно з 2024 роком. Видатки на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, пенсійне забезпечення та на фінансування адміністративних витрат, пов'язаних із виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду України, становили 895,5 млрд грн, з яких на пенсійні виплати спрямовано 870,3 млрд грн; видатки на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку – 47,4 млрд грн, у т. ч. фінансування страхових виплат у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності – 22,9 млрд грн та страхових виплат від нещасного випадку на виробництві – 14,5 млрд грн; видатки на забезпечення деяких соціальних виплат за рахунок коштів Державного бюджету України, які здійснює

Пенсійний фонд України, – 89,2 млрд грн, у т. ч. на виплату житлових субсидій та пільг – 35,8 млрд грн.

За міжнародними зобов'язаннями України за 2025 р. забезпечено своєчасну виплату пенсій у 15 країн світу українським пенсіонерам, які проживають за кордоном на суму 151,3 тис. дол. США та 6 633,7 тис. євро. Пенсіонерам іноземних держав, які проживають в Україні, згідно з міжнародними договорами здійснено виплату на суму 7 790,3 тис. євро.

Протягом 2025 р. забезпечено виплати житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу в неопалювальний період для близько 1,9 млн отримувачів, в опалювальний період – 3,3 млн

За даними Державної податкової служби України станом на 01 січня 2026 р. на обліку перебувало 2 796,4 тис. платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що на 30,6 тис. платників менше, ніж на початок 2025 року.

Загальна чисельність застрахованих осіб у грудні 2025 р. становила 10,7 млн осіб, з яких найманих працівників – 8,9 млн осіб. У грудні 2025 р. з числа найманих працівників 1 350,6 тис. осіб отримували заробітну плату меншу мінімальної (8,0 тис. грн), а їх частка у загальній чисельності найманих працівників збільшилась з 11,9 % у грудні 2024 р. до 15,2 % у грудні 2025 р., або на 300,8 тис. осіб.

Показник середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» враховується для обчислення пенсії, за 2025 р. зріс на 18,1 % і становить 20 653,55 грн (17 486,60 грн у 2024 р.).

Населення. Згідно з даними, наведеними у Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року²⁹, чисельність наявного населення України на дату останнього Всеукраїнського перепису населення (5 грудня 2001 р.) становила 48,5 млн. осіб. За оцінкою Інституту демографії та проблем якості життя НАН України, на 1 січня 2022 р. чисельність населення України становила 42 млн. осіб.

Згідно з даними Мінюсту України³⁰ статистика народжуваності в Україні демонструє стрімке падіння, яке триває вже понад десятиліття і різко посилилося через повномасштабну війну. На підконтрольних українській владі територіях у 2025 р. народилося 168 778 дітей — на 4,5% менше, ніж у 2024 р. (176,7 тис.), і майже вдвічі менше, ніж десять років тому. Смертність склала 485 296 осіб — майже втричі більше за народження. Природне скорочення населення сягнуло 316 тисяч осіб за рік. Сумарний коефіцієнт народжуваності опустився до критичної позначки близько 0,9 – 1,0 дитини на одну жінку, коли для простого відтворення населення потрібно щонайменше 2,1. Це один із найнижчих показників у світі. Така динаміка загрожує не лише незворотним скороченням населення, але й матиме тяжкі наслідки для економіки, армії та соціальної стабільності.

²⁹ Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.09.2024 №922-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-p#Text>

³⁰ Звіт про державну реєстрацію актів цивільного стану за 2025 рік. https://minjust.gov.ua/actual-info/stat_info; додатково: Марченко Я. Статистика народжуваності в Україні: тенденції та реалії 2026. 15.04.2026. <https://duflu.org.ua/statystyka-narodzhuvanosti-v-ukrayini-tendenciyi-ta-realiyi-2026/>

Натепер Україна посідає останнє, 183-тє місце серед 183 країн світу за темпами скорочення населення у 2000–2025 роках. За цей період держава втратила 32,5% жителів³¹. Згідно з поточною оцінкою МВФ чисельність населення України до 2026 р. скоротилася приблизно до 33,3 млн осіб, а станом на 2025–2026 роки смертність в Україні майже втричі перевищує народжуваність. Втрата територій, бойові втрати та відтік понад 6 мільйонів біженців (переважна більшість яких — це працездатна молодь та жінки з дітьми) призвели до критичного дисбалансу, де співвідношення працюючих платників податків до пенсіонерів уже наближається до позначки один до одного³².

Кризову демографічну ситуацію в країні істотно погіршили наслідки воєнних дій, що стали причиною масової хвилі біженців. За даними Агентства ООН у справах біженців наразі в різних країнах перебуває 5,8 млн громадян України, що виїхали після початку повномасштабної війни. Зокрема 5,4 млн осіб перебувають у країнах Європи. Найбільше біженців з України у Німеччині, Польщі, Чехії, Великобританії, Іспанії, Італії. Серед біженців, 26% становили чоловіки, 44% – жінки, 30% – діти³³.

* * *

³¹ Україна стала світовим антилідером за втратою населення. Мінфін, 06.04.2026 р. <https://minfin.com.ua/ua/amp/2026/04/06/171428686/>

³² Там же.

³³ Ситуація на ринку праці та діяльність Державної служби зайнятості. Травень 2026. <https://www.dcz.gov.ua/stat/stattrend>

ДІЯЛЬНІСТЬ ОБЛАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (ОСЕРЕДКІВ) СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

Згідно зі Статутом Співки економістів України до її складу, як всеукраїнської громадської організації, входять регіональні (обласні) осередки (організації), що утворюються і діють в усіх областях та місті Києві. Їхня діяльність спрямована на виконання статутних завдань Співки та забезпечує всебічне представництво інтересів економічної громади у відносинах з державою та бізнесом. Обласні організації Співки працюють на базі наукових та освітніх установ, виконують фундаментальні та прикладні наукові дослідження, тісно співпрацюють з органами державної влади та місцевого самоврядування, європейськими та міжнародними науковими організаціями.

Діяльність обласних та Київської міської організацій Співки економістів України протягом 2025 р. здійснювалася в умовах триваючої війни, екзистенційних та побутових загроз, постійних обстрілів та окупації. Деякі з місцевих осередків продовжували самовіддану роботу на прифронтових територіях, а деякі змушені були переміститися у безпечні регіони.

Основними напрямками роботи регіональних осередків Співки у звітному році були науково-практичне і методичне забезпечення вирішення насущних завдань у багатьох сферах, що стосувалися розбудови промисловості для потреб воєнного часу, енергоефективності, економічних реформ, трансформації фінансової системи, цифрових технологій, штучного інтелекту і кібербезпеки, інноваційної інфраструктури, макроекономічної стабільності та резильєнтності бізнесу, державно-приватного партнерства і кластерів, екологічної безпеки, соціальної згуртованості, національної безпеки та модернізації вищої освіти.

В межах діяльності регіональних осередків активізовано процеси цифрової модернізації та інноваційного розвитку. У 2025 році значних успіхів досягнуто у становленні європейських цифрових інноваційних хабів, центрів підтримки інформаційних технологій та інновацій, розбудові нових бізнес-моделей з використанням цифрових технологій та штучного інтелекту. Обґрунтовано концепцію опорної матриці промислово-цифрового укладу як основи економічних перетворень. Окремим вектором роботи стало посилення кібербезпеки та протидія цифровим злочинам у воєнний час.

Значне місце у роботі місцевих осередків Співки посіло питання збереження та розвитку людського капіталу. Діяльність переміщених наукових спільнот, зокрема Луганської організації, була спрямована на стратегічну мобілізацію інтелектуального потенціалу та формування соціальної згуртованості. Проведено низку навчальних заходів та тренінгів, зокрема з питань використання штучного інтелекту в освіті. Організації активно долучалися до міжсекторального діалогу, підтримуючи ветеранський бізнес та жіноче підприємництво як критичні фактори соціальної стабілізації.

На регіональному рівні робота була зосереджена на стратегічному плануванні та підтримці стійкості (resilience) бізнесу. Експертами Співки розроблено рекомендації щодо подолання викликів на ринку праці, трансформації фінансових

систем та вдосконалення інституційних інструментів розвитку агломерацій. Важливу роль відіграв консультативний супровід підприємств у питаннях фандрейзингу, маркетингу та залучення міжнародних грантів, що дозволило зберегти виробничий потенціал у найбільш уражених регіонах, зокрема у Запорізькій та Хмельницькій областях.

Продовжується активна участь членів Співки у роботі урядових комісій та переговорних груп щодо інтеграції України до Європейського Союзу. Науковцями підготовлено низку аналітичних записок та пропозицій для Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших органів влади, а також проектів стратегій регіонального та місцевого розвитку.

Діяльність обласних організацій Співки у 2025 році продемонструвала перехід від тактичної адаптації в кризових умовах до стратегічного проектування майбутньої економічної архітектури України на засадах інноваційності, екологічності та соціальної якості.

Основні результати роботи обласних організацій Співки, які викладені нижче у цьому звіті згідно з надісланими ними звітними матеріалами, є доказом їх незламності, сили духу і вагомого внеску у розвиток економічної науки та освіти, впровадження найкращих практик господарювання та практичного фахового супроводу реалізації зусиль місцевих органів влади та територіальних громад щодо ефективного використання ресурсів територій і забезпечення життєдіяльності населення в умовах воєнного стану та руйнівних наслідків війни.

ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор Погріщук Б.В.,
вчений секретар – к.г.н., доц. Мартусенко І.В.)*

Діяльність Вінницької обласної організації Співки економістів України у 2025 році здійснювалася в умовах повномасштабної військової агресії російської федерації проти України. У зв'язку з цим окремі наукові заходи були відкладені або перенесені з урахуванням безпекових обмежень. Основними напрямками статутної діяльності обласної організації залишалися навчальна, наукова, педагогічна, виробничо-консультативна та онлайн-діяльність. Реалізація зазначених напрямів проявилася в активному обговоренні результатів наукових досліджень у межах конференцій, вебінарів та онлайн-зустрічей різного рівня; у здійсненні результативної волонтерської та просвітницької роботи, спрямованої на формування сучасного соціально-економічного мислення у майбутніх і чинних представників різних секторів національної економіки; а також у проведенні актуальних наукових досліджень, що охоплюють різноманітні аспекти економічної діяльності.

Членами Вінницької обласної організації СЕУ у 2025 році було організовано та проведено низку наукових заходів на базі Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету (ВНІЕ ЗУНУ):

- Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання розвитку науки, економіки та соціуму в умовах війни та повоєнного відновлення» (16-17 жовтня 2025 р.). Безпосередньо в роботі трьох наукових секцій конференції взяли участь 428 осіб, які є представниками 53 установ та закладів України, серед них: 35 докторів наук, з яких 29 – професори; 62 кандидати наук, доктори філософії, з яких –

- 59 доценти; 85 викладачів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня «доктор філософії»; 266 здобувачів освітнього рівня «бакалавр» та «магістр»;
- Форум, присвячений презентації щорічної доповіді Уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо дотримання прав і свобод людини і громадянина у 2025 році в умовах воєнного стану, у якому брали участь викладачі та студенти ВННІЕ ЗУНУ (червень 2025 р.);
 - Перший всеукраїнський форум працівників судів, участь викладачів ВННІЕ ЗУНУ у панелі «Управління конфліктами і медіація» (червень 2025 р.);
 - Науково-практичне коло «Фінансова підтримка сталих ініціатив: нові підходи у банківському кредитуванні», ВННІЕ ЗУНУ (травень 2025 р.);
 - Науковий семінар «Використання криптовалюти на ринку платежів», ВННІЕ ЗУНУ (травень 2025 р.);
 - Науково-практичний круглий стіл «Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в Україні», ВННІЕ ЗУНУ (травень 2025 р.);
 - Науково-практичне коло «Страховий ринок України в умовах війни», ВННІЕ ЗУНУ (травень 2025 р.);
 - Науковий круглий стіл «Управлінський аспект податкового планування в умовах невизначеності», ВННІЕ ЗУНУ (жовтень 2025 р.);
 - Науково-практичний круглий стіл «Особливості реалізації юридичної професії в умовах сучасних викликів та загроз» з нагоди Дня юриста, ВННІЕ ЗУНУ спільно з Вінницькою ОУНБ ім. В. Отамановського (жовтень 2025 р.).
- Члени Вінницької обласної організації СЕУ були організаторами та долучилися до таких освітніх заходів:
- участь у онлайн-зустрічі з всесвітньо відомим підприємцем та інноватором Джеффом Гоффманом, співзасновником глобальних платформ Booking.com, uBid.com, Priceline.com (вересень 2025 р.);
 - участь у гостьовій он-лайн лекції, що присвячена впливу ШІ на розвиток бізнесу в Україні, спікер Володимир Гуренко – начальник Центру стратегічних проєктів мікро-, малого та середнього бізнесу АТ «Ощадбанк», захід є частиною серії гостьових лекцій у межах Ukrainian Digital Bootcamp за підтримки ЄБРР та Швейцарії (листопад 2025 р.);
 - участь в освітньому он-лайн вебінарі з популяризації академічної доброчесності для викладачів та студентів «(Не)етичний ШІ: підказки від асистента», спікер Артем Артюхов – голова комітету з питань етики Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, керівник Українського офісу дослідницької доброчесності (жовтень 2025 р.);
 - workshop з командотворення та комунікації для студентів 1 курсу всіх спеціальностей, організований Центром психологічної підтримки ВННІЕ ЗУНУ з метою побудови міцної та надійної команди, трансляції взаємопідтримки та поваги до «інакшості» людей (жовтень 2025 р.);
 - тренінг для студентів психологів «Про бренд, самопрезентацію та внутрішні бар'єри». Спікер – організаторка благодійних проєктів Діана Мороз (лютий 2025 р.);
 - тренінг для студентів «Як я розумію гендер?», проведений в рамках діяльності Центру психологічної підтримки ВННІЕ ЗУНУ спільно з Вінницькою районною військовою адміністрацією (лютий 2025 р.);

- тренінг в форматі ігротерапії «Майстер комунікації» спільно з Відділом психологічної підтримки VinSmart Центру та психологом-консультантом Русланою Швець (березень 2025 р.);

- тренінг «Інструменти тайм-менеджменту» щодо оволодіння ефективними методами самоорганізації що знижують рівень стресу та прокрастинації (березень 2025 р.);

- тренінг «Як розпізнати та захиститись від прихованого впливу», формування у студентів психологічної грамотності у сфері маніпуляцій та комунікативного впливу (березень 2025 р.).

За звітний період членами Вінницької обласної організації СЕУ (особисто та у співавторстві) було опубліковано 208 наукових праць, (монографії, статті, тези) загальним обсягом 152,8 др. арк., серед них :

- розділів монографій – 16, загальним обсягом 48,73 др. арк.;
- навчальних посібників – 2 праці загальним обсягом 28,85 др. арк.;
- статей в наукових журналах всього 99 (52,97 друк. арк.), у тому числі:
 - у виданнях, що входять до наукометричної бази даних Scopus, всього 17 статей загальним обсягом 11,88 др. арк., з них:

- у виданнях, що входять до наукометричної бази даних Web of Science – 4 праць загальним обсягом 3,96 др. арк.;

- мовами країн Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – одна праця загальним обсягом 0,8 др. арк.;

- в українських виданнях категорії А – 1 праця загальним обсягом 2,2 др. арк.;
 - в українських виданнях категорії Б – 94 праць загальним обсягом 50,17 др. арк.;
 - в інших (нефахових) вітчизняних виданнях опубліковано одну працю загальним обсягом 0,68 др. арк.;

- за кордоном, які не входять у вищезазначені наукометричні бази видано дві праці загальним обсягом 0,52 др. арк.;

- опубліковано 382 тез доповідей викладачами та студентами на наукових конференціях загальним обсягом 57,6 др. аркушів.

У звітному періоді членами Вінницької обласної організації СЕУ було захищено 1 докторську дисертацію: Пугач В. М. на тему: «Система професійної підготовки майбутніх правознавців в умовах змішаного навчання в закладах вищої освіти» за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Захист відбувся у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського 10 грудня 2025 року.

Активну участь беруть члени Вінницької обласної організації СЕУ в дослідженнях наукових тем:

1. «Глобальні тенденції та національні перспективи розвитку фінансів» (01.2024 р.–12.2028 р.), науковий керівник – д. е. н., професор Погріщук Г. Б.

2. «Організаційно-управлінські та обліково-аналітичні аспекти формування економічного потенціалу» (01.2025 р.–12.2029 р.), науковий керівник – к. е. н., доцент Пилявець В.М.

3. «Розвиток України на сучасному етапі державотворення: політико-правові, економічні та гуманітарні детермінанти» (01.2021 р.–12.2025 р.), науковий керівник – д. ю. н., професор Світлак І.І.

4. «Дослідження та пошук шляхів удосконалення інноваційного розвитку підприємства» (02.2025 р.–11.2026 р.), науковий керівник – к. е. н., доцент Пилявець В.М.

Крім того, виконується фундаментальне держбюджетне дослідження «Соціально-економічні імперативи циркулярної економіки в умовах війни та післявоєнного відновлення України» (державний реєстраційний номер 0126U002210, 2026-2028 рр., науковий керівник – д.е.н., проф. Інна Сисоева).

Також доценти Пилявець В.М. та Балазюк О.Ю. прийняли участь у регіональному форумі «Вінниччина інноваційна: людина–освіта–бізнес урядування», який відбувся 26 березня 2025 року.

Доцент В. Мазур пройшов короткострокову онлайн-програму підвищення кваліфікації з інтерактивною дискусією та елементами практикуму за темою: «Майбутнє врядування в Україні: від архетипу «Воїна» до архетипу «Мудрого Правителя» та «Садівника» на місцевому рівні». Сертифікат №053 / 23.10.2025.

Професор І. М. Сисоева у 2025 році реалізувала стажування за програмою Erasmus+ (проект TURBO) спільно з університетами Польщі та Норвегії.

У звітному 2025 році представниками Вінницької обласної організації Спілки економістів України було організовано та проведено 11 наукових і науково-практичних семінарів, 8 онлайн-семінарів (на платформі Zoom), 6 науково-практичних тренінгів, а також 2 науково-практичні круглі столи. До здійснення науково-дослідної діяльності було залучено 142 студенти.

На базі Вінницького навчально-наукового інституту економіки ЗУНУ ефективно функціонують 3 студентські наукові гуртки та 3 проблемні групи, у роботі яких беруть участь 48 здобувачів освіти. За активної підтримки та сприяння членів Вінницької обласної організації СЕУ студентами було підготовлено та опубліковано 206 наукових праць загальним обсягом 10,6 друкованих аркушів.

У якості пріоритетів подальшої діяльності Вінницької обласної організації Спілки економістів України окреслено розширення та інтенсифікацію навчально-наукової, громадської і волонтерської активності. Зазначені напрями орієнтовані на наукове обґрунтування механізмів підвищення рівня життя населення у післявоєнний період, відновлення економічного потенціалу регіону та зміцнення його конкурентних позицій, а також впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на базі сучасних технологій. Важливе значення надається забезпеченню збалансованого соціально-економічного розвитку територіальних громад Вінницької області в умовах післявоєнної трансформації, розвитку інститутів громадянського суспільства та підтриманню належного екологічного стану довкілля на регіональному і національному рівнях. Окремим стратегічним вектором визначено підготовку нового покоління економістів, як науковців, так і практиків. Організація також передбачає активну участь у розробленні програм соціально-економічного розвитку регіону, поглибленні наукових досліджень у сфері інноваційного розвитку аграрного сектору на засадах екологізації та циркулярної економіки, а також вивчення туристично-рекреаційного потенціалу Поділля як чинника підвищення інвестиційної привабливості області. Водночас актуалізується завдання модернізації системи економічної освіти, оцінювання інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств регіону та розширення співпраці з органами

державної влади, зокрема Вінницькою обласною державною адміністрацією та органами місцевого самоврядування, у межах спільних проєктів і ініціатив.

Основою забезпечення ефективної діяльності та подальшого поступального розвитку Вінницької обласної організації Спілки економістів України виступає науковий потенціал Вінницького навчально-наукового інституту економіки ЗУНУ. Він формується завдяки системній і результативній роботі над дисертаційними дослідженнями, поглибленню теоретичних підходів до осмислення економічного розвитку, стійкості та глобалізаційних процесів у межах реалізації науково-дослідних тем. Важливим чинником є також налагоджена та стабільна взаємодія з провідними підприємствами міста і регіону, що сприяє практичній орієнтації наукових напрацювань. Водночас спостерігається зростання зацікавленості студентської молоді до проблематики трансформації соціально-економічних систем України та світу в умовах післявоєнного відновлення, що додатково посилює інтелектуальний потенціал організації.

ЖИТОМИРСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Цаль-Цалко Ю.С.)

Житомирське обласне об'єднання громадської організації «Спілка економістів України» (ЖОО ГО «СЕУ») упродовж 2025 року продовжувало активно діяти на базі Державного університету «Житомирська політехніка», незважаючи на складні умови, зумовлені повномасштабною агресією росії проти України та численними викликами для суб'єктів господарювання.

До реалізації організаційних, наукових та освітніх ініціатив активно залучалися науковці факультету бізнесу та сфери обслуговування, а також факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин, а також фахівці професіонали економічних спеціальностей в системі управління суб'єктами господарської діяльності Житомирської області. Спільна робота дозволяла підтримувати професійний діалог серед економістів регіону, розвивати нові формати наукової взаємодії з практиками бізнесу, обмінюватися досвідом та проводити аналітичні дослідження.

Член ЖОО ГО «СЕУ» д.е.н., професор Мороз Ю. Ю. є керівником Центру академічної досконалості Житомирської політехніки та протягом 2025 року ініціювала та організувала ряд заходів освітнього та просвітницького спрямування. Основна мета цих ініціатив полягала у підвищенні професійної компетентності викладачів, розвитку наукового потенціалу студентів та створенні сприятливого академічного середовища, що стимулює обмін досвідом, партнерство та інноваційні підходи у навчальному процесі.

У межах діяльності Центру проводились воркшопи та тренінги для викладачів, присвячені ефективному плануванню освітніх програм, використанню сучасних педагогічних практик та інтеграції технологій штучного інтелекту у навчальний процес. Під час цих заходів учасники мали можливість не лише опановувати нові інструменти, але й активно обмінюватися досвідом, обговорювати актуальні виклики та формувати практичні рішення для підвищення якості освітніх програм.

Також значна увага приділялась розвитку студентської наукової активності. Через серії практичних воркшопів і тренінгів студенти мали змогу вивчати методологію та інструменти наукових досліджень, розвивати аналітичне та критичне мислення, а також працювати у командному форматі, що сприяло формуванню навичок співпраці та ефективної комунікації.

Особливий акцент робився на формуванні відкритого академічного середовища, де викладачі та студенти можуть обмінюватися ідеями, обговорювати сучасні підходи до освіти та спільно визначати пріоритети розвитку освітніх програм. Завдяки цій діяльності Центр академічної досконалості виступає платформою для розвитку професійної компетентності, впровадження інноваційних практик та зміцнення академічної спільноти, що відповідає завданням ЖОО ГО «СЕУ» щодо розвитку освітніх та наукових ініціатив.

У 2025 році Центр організував також низку тематичних тренінгів і майстер-класів, серед яких: тренінг «Викладання з AI», другий тренінг серії Science Young Club з методології наукових досліджень, гостьова лекція професора Fredrik Backlund (Luleå University of Technology, Швеція) «Project Management in Team Building», інтерактивні майстерні з розвитку публічних виступів та практичне застосування інструментів штучного інтелекту.

Також значну увагу приділено формуванню академічної спільноти та підтримці корпоративної культури. Щотижневі зустрічі, робочі консультації та колективні обговорення сприяли зміцненню взаємодії між викладачами, формуванню партнерських відносин та розвитку спільного бачення майбутнього університету. Завдяки цим ініціативам Academic Excellence Hub підтвердив свою роль як платформи для професійного розвитку, обміну досвідом та впровадження інноваційних освітніх практик.

У 2025 році під науковим керівництвом д.е.н., професора Мороз Ю.Ю. було успішно захищено дві дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, що стало результатом системної науково-дослідної роботи та підготовки молодих науковців, а ще одне дисертаційне дослідження перебуває у фінальній фазі.

Зокрема, Нагірняк Микола Федорович захистив дисертацію на тему «Обліково-аналітичні інструменти попередження фактів приховування об'єктів оподаткування». У роботі досліджено можливості використання сучасних обліково-аналітичних методів для виявлення та запобігання податковим порушенням, а також обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо підвищення прозорості формування податкової бази та забезпечення достовірності і повноти сплати податкових платежів до бюджетів.

Також успішно захистив дисертацію Денисовець Юрій Миколайович на тему «Формування ефективної системи державного фінансового контролю бюджетних програм в умовах євроінтеграції України». Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню, науково-методичному вдосконаленню та розробці практичних підходів до формування ефективної системи державного фінансового контролю бюджетних програм в Україні відповідно до принципів прозорості, ефективності та підзвітності, з урахуванням вимог європейських стандартів та сучасних викликів у сфері управління державними фінансами. Об'єктом дослідження є система державного фінансового контролю в Україні як інституційна основа забезпечення

законності, цільового використання та ефективності управління державними фінансами.

На завершальному етапі знаходиться дисертаційне дослідження Панічука Олександра Вікторовича на тему «Обліково-аналітичне забезпечення формування та використання інформації для оцінювання кредитоспроможності господарської організації». У роботі передбачено аналіз сучасних методів обліково-аналітичного забезпечення, розробку рекомендацій щодо підвищення точності та ефективності оцінки фінансового стану підприємств.

Член ЖОО ГО «СЕУ», к.е.н., доц. Денисюк О. Г., у 2025 році підготувала монографію «Самодостатній економічний розвиток господарських організацій: концептуальні засади та механізми забезпечення в умовах резильєнтності бізнесу», у якій досліджено теоретичні та прикладні аспекти формування самодостатнього економічного розвитку підприємств, обґрунтовано механізми підвищення їх фінансової стійкості та адаптивності до зовнішніх і внутрішніх викликів, проаналізовано роль обліково-аналітичних та управлінських інструментів у забезпеченні економічної безпеки та стійкості бізнесу, а також запропоновано практичні підходи до впровадження стратегій резильєнтності в управлінській діяльності.

У продовження цих наукових напрямів, член ЖОО ГО «СЕУ» к.е.н. доц. Цегельник Н. І. досліджує механізми забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання та територіальних громад через обліково-аналітичні інструменти, сучасні технології обліку та аудиту, цифровізацію, блокчейн, Big Data та IoT; аналізує ризики кіберзахисту в процесах ведення бухгалтерського обліку та формування ESG-інформації, а також розробляє методологічні та практичні рішення для підвищення прозорості і надійності фінансової та управлінської інформації.

Цегельник Н. І. у лютому 2025 року отримала сертифікат на форумі академічної доброчесності, а також брала участь у VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Нові інформаційні технології управління бізнесом». Крім того, Цегельник Н.І. долучалася до онлайн-вебінару «Чому публікації у Web of Science менше піддаються ризику, ніж у Scopus?», організованого міжнародним видавництвом та професійними консультантами у сфері наукометрії.

Члени ЖОО ГО «СЕУ» брали участь у науковому керівництві студентськими дослідженнями та забезпеченні високого рівня наукової підготовки. 25 квітня 2025 року на факультеті національної безпеки, права та міжнародних відносин відбувся захист наукових робіт здобувачів освіти в рамках I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. У своїх роботах здобувачі освіти досліджували актуальні питання дипломатії та міжнародних відносин, стратегічного управління, боротьби з корупцією, інформаційної безпеки, впливу міграційних процесів на економіку, енергетичної безпеки, колективної безпеки, прав людини в умовах воєнного стану, логістики у національній безпеці, інвестицій у військові технології, глобального стратегічного партнерства та моделей державної влади в умовах війни.

Під науковим керівництвом к.е.н., доц. Цегельник Н. І. здобувач вищої освіти Гладков Д. А. здобув перемогу у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Облік, аудит та оподаткування», який відбувся 15 травня 2025 р. на базі Київського національного економічного університету імені Вадима

Гетьмана, та був нагороджений дипломом I ступеня. Наукова робота виконана на тему «Інноваційні цифрові рішення в обліку й управлінні інвестиціями для сталого розвитку підприємств», у якій обґрунтовано теоретичні засади та розроблено практичні рекомендації щодо впровадження цифрових інструментів в облікові процеси та систему управління інвестиціями з метою забезпечення сталого розвитку підприємств. Крім того, Гладков Д. А. став переможцем конкурсу на отримання стипендії Житомирської обласної державної адміністрації для обдарованої молоді.

Участь членів ЖОО ГО «СЕУ» у керівництві студентськими науковими роботами сприяла розвитку академічних компетентностей здобувачів, формуванню наукової культури та підготовці молодих фахівців до подальшої професійної діяльності у сфері національної безпеки, публічного управління та міжнародних відносин.

Протягом 7–11 липня 2025 р. члени ЖОО ГО «СЕУ» брали участь у робочому візиті до Неапольського університету імені Федеріко II (Università degli Studi di Napoli Federico II, Італія) в рамках проекту міжнародної академічної мобільності ERASMUS+/KA171. Візит передбачав проведення лекцій для здобувачів освітнього ступеня PhD та робочі зустрічі з колегами університету-партнера.

Члени ГО представили свої наукові напрацювання та педагогічний досвід, висвітлюючи питання впливу економічної політики на глобальний розвиток, виклики міжнародних економічних та політичних процесів, а також практичні аспекти управління міжнародними освітніми проектами. Лекції проводилися у інтерактивному форматі, що сприяло динамічному обговоренню та глибокому науковому діалогу зі здобувачами PhD.

Під час візиту відбулися також робочі зустрічі з колегами з Неапольського університету, у ході яких обговорено перспективи академічного обміну, реалізації спільних дослідницьких ініціатив та участі у міжнародних наукових заходах.

У серпні 2025 р. члени ЖОО ГО «СЕУ» взяли участь у міжнародній освітній програмі мікродиплому «Transformative Technology Use for Education Futures» (м. Тарту, Естонія), організованій Institute of Education, University of Tartu. Протягом очного модуля вони опанували сучасні підходи до використання трансформаційних технологій у навчальному процесі та отримали практичні навички інтеграції інноваційних освітніх рішень.

Програма включала воркшопи, інтерактивні практики та міжкультурну комунікацію з міжнародними експертами, що сприяло професійному розвитку викладачів, підвищенню компетентності в галузі освітніх технологій і впровадженню сучасних педагогічних практик у навчальний процес Житомирської політехніки. Участь у програмі стала важливим кроком для інтеграції міжнародного досвіду та зміцнення партнерства з провідними європейськими освітніми установами.

У вересні–жовтні 2025 р. члени ЖОО ГО «СЕУ» пройшли міжнародний освітній курс «Resilience to Risk Challenges: Ukraine and the European Context», реалізований у межах проекту Jean Monnet ERASMUS+, який передбачав вивчення інструментів політики Європейського Союзу у сфері безпеки, аналіз механізмів формування стійкості до сучасних ризиків і викликів, а також використання нормативно-правової бази ЄС та України у сфері національної безпеки.

Також у період 27–31 жовтня 2025 р. члени спілки (Цегельник Н.І. та Гайдучок Т.С.) успішно пройшли навчання в Осінній школі EU4DEFA 2.0 «ЄС для розвитку цифрової, екологічної та фінансової обізнаності громадян», що реалізовувалася в межах програми Erasmus+ (модуль Jean Monnet). Навчальна програма була спрямована на формування сучасного бачення цифрової, екологічної та фінансової грамотності громадян у контексті політики Європейського Союзу. Крім того, вони підвищили цифрові компетентності, пройшовши навчання в «Академії ШІ для освітян від Google», що було спрямоване на опанування сучасних можливостей використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі, підготовці навчальних матеріалів та організації науково-педагогічної діяльності.

Набуті знання та цифрові компетентності стали основою наукових досліджень членів спілки: зокрема, член ЖОО ГО «СЕУ» Гайдучок Т. С. досліджує етичні, професійні та цифрові аспекти розвитку обліку, аудиту та управління, зокрема вплив професійної доброчесності на довіру до бухгалтерів в умовах цифрової трансформації, механізми взаємодії комплаєнсу й культури доброчесності у внутрішньому аудиті, проблеми електронного діловодства та захисту інформації, а також питання кібербезпеки у процесах ведення ESG обліку і нефінансової звітності.

У роботі ЖОО ГО «СЕУ» приймають активну участь аспіранти. Зокрема, Бедер Д. А. працює над проблемами цифровізації бізнес-процесів суб'єктів господарювання, Вітер В. А. – іноземного інвестування розвитку бізнесу на території України, Шарук Т. М. – розвитку інфраструктури підприємств залізничного транспорту.

ЖОО ГО «СЕУ» була одним з організаторів, а її члени приймали активну участь у двох міжнародних конференціях з проблем:

- вплив інноваційних змін на розвиток суспільства: управлінські та соціально-економічні аспекти (м. Житомир, травень 2025 р.);

- сучасні виклики сталого розвитку бізнесу (м. Житомир, листопад 2025 р.).

11–12 грудня 2025 р. члени ЖОО ГО «СЕУ» взяли участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів ХХІ століття», яка відбулася на базі факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин Державного університету «Житомирська політехніка». Захід об'єднав науковців, представників органів влади, бізнесу, громадянського суспільства та молодих дослідників і став платформою для обговорення актуальних питань публічного управління, регіональної та національної безпеки, правового режиму воєнного стану, а також міжнародних відносин та політичних процесів в умовах сучасних геополітичних викликів.

У рамках конференції члени ЖОО ГО «СЕУ» брали участь у пленарних та секційних засіданнях, панельних дискусіях та обговореннях, спрямованих на формування практичних рекомендацій щодо посилення регіональної безпеки, підвищення ефективності міжсекторальної взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства, а також активного залучення молодих науковців до вирішення стратегічних завдань. Особливу увагу приділено обміну досвідом щодо управління фінансовою стійкістю громад, правового забезпечення інвестиційної діяльності в умовах воєнного стану та розробки міждисциплінарних підходів до національної безпеки.

Участь членів спілки у конференції сприяла зміцненню академічного діалогу, розвитку професійних компетенцій, формуванню практичних рішень та підвищенню ефективності співпраці між науковою спільнотою, органами влади, бізнесом і громадянським суспільством, що є важливим внеском у відновлення та сталий розвиток України.

Члени ЖОО ГО «СЕУ» щиро дякують адміністрації Державного університету «Житомирська політехніка» за надану підтримку та сприяння в діяльності спілки. Особливу подяку висловлюють ректору, д.е.н., професору Євдокимову Віктору Валерійовичу, першому проректору, д.е.н., професору Олійник Оксані Вікторівні, проректору з наукової та педагогічної роботи та інноваційного розвитку, д. н. держ. упр., професору Грицишену Дмитрію Олександровичу, декану факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин, д. н. держ. упр., доценту Сергієнко Ларисі Василівні, а також декану факультету бізнесу та сфери обслуговування, д.е.н., професору Тарасюк Галині Миколаївні за постійну підтримку, активну співпрацю та допомогу в реалізації науково-освітніх ініціатив спілки.

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – президент Запорізької ТПП, к.е.н.,
академік УАН, Заслужений економіст України Шамілов В.І.)*

У 2025 році Запорізька обласна організація Спілки економістів України (СЕУ) зосередила свою діяльність на впровадженні ініціатив, спрямованих на підтримку економіки регіону та оперативну експертну допомогу бізнесу в умовах воєнного стану.

Робота здійснювалася відповідно до статутних завдань СЕУ, забезпечувалося провадження актуальної науково-експертної діяльності, участь у національних і міжнародних програмах та активізація кластерного руху.

Ключовим напрямом стала реалізація важливих регіональних ініціатив, спрямованих на підтримку бізнесу в умовах повномасштабної військової агресії РФ, планування повоєнного відновлення після перемоги України та забезпечення координації зусиль науки, влади й бізнесу.

Зокрема, у 2025 році у Запоріжжі продовжилось становлення і розвиток Європейського цифрового інноваційного хабу (EDIH), Запорізького кластеру «Інжиніринг-Автоматизація-Машинобудування», Центру підтримки технологій та інновацій (TISC), а також Кваліфікаційного центру.

Запорізький Європейський Цифровий Інноваційний Хаб

У 2025 році Запорізький Європейський Цифровий Інноваційний Хаб увійшов до мережі European Digital Innovation Hubs. Учасники СЕУ, зокрема, забезпечують його експертний супровід у питаннях аналітики та проектної діяльності.

Європейські цифрові інноваційні хаби — це центри, які допомагають малому й середньому бізнесу та державним організаціям впроваджувати цифрові технології у свої проекти й розвивати місцеву екосистему інновацій.

До екосистеми Запорізького Європейського Цифрового Інноваційного Хабу ZP EDIH входять Національний університет «Запорізька політехніка», Запорізька торгово-промислова палата, Запорізький регіональний кластер «Інжиніринг-

Автоматизація-Машинобудування», Інститут дослідження кібервійни та інші установи. Основне завдання – посилення цифрової конкурентоспроможності регіону.

Кластерні ініціативи

Один із сучасних форматів економічного розвитку – бізнес-кластери. Запорізька обласна організація СЕУ працює над розвитком кластерного руху у регіоні. Наразі співпрацюємо з Запорізьким кластером «Інжиніринг-Автоматизація-Машинобудування» (ІАМ).

У 2025 році ІАМ продовжував роботу в умовах повномасштабної війни та прифронтового Запорізького регіону. Підприємства й експертна спільнота Кластеру працювали над збереженням виробництва, робочих місць і професійних команд, підтримуючи економіку України та забезпечуючи її стійкість.

Кластер залишається простором для співпраці бізнесу, науки, влади та громадськості. Учасники спільноти брали участь у форумах, конференціях, бізнес-місіях, міжнародних виставках і робочих зустрічах в Україні та за кордоном. Ці події стали можливістю для обміну досвідом, представлення потенціалу запорізьких компаній і налагодження нових партнерств.

Центр підтримки технологій та інновацій (TISC)

У 2025 році Центр підтримки технологій та інновацій «TISC» розпочав роботу у Запоріжжі на базі Запорізької ТПП.

Основна мета – допомога бізнесу в питаннях, які стосуються підвищення рівня обізнаності про інтелектуальну власність, виходу на національний та міжнародні ринки, розвиток інновацій, залучення інвестицій, зокрема, за допомогою можливостей індустриальних парків, співпраці з науковими закладами.

Члени Запорізької обласної організації СЕУ планують реалізувати спільну дослідницько-аналітичну роботу з представниками TISC.

Кваліфікаційний центр розширив перелік професійних кваліфікацій, доступних для присвоєння або підтвердження

Інвестиції у навчання та розвиток кадрів є ключем до відбудови України та економічного зростання. Представники Запорізької обласної організації СЕУ виступили консультантами проєкту з відкриття Кваліфікаційного центру у Запоріжжі.

У 2025 році згідно з Рішеннями Національного агентства кваліфікацій акредитовано 5 спеціальностей сфери послуг.

Станом на зараз присвоїти або підтвердити можна професійні кваліфікації за дев'ятьма спеціальностями сфери послуг, зокрема, кухаря 3 і 4 розрядів, перукаря, перукаря-стиліста, майстра з пошиття одягу.

Міжнародна проєктна діяльність

Активно провадиться забезпечення проєктної діяльності за підтримки закордонних партнерів. Зокрема, представники Запорізької обласної організації СЕУ брали участь як експерти, консультанти у понад 20 навчально-консультаційних заходах за участі понад 300 компаній, виступали консультантами під час підготовки проєктів та ініціатив для підтримки регіонального бізнесу. Це можливості безкоштовної консультаційної підтримки, професійні комунікації на тренінгах, вебінарах, експертна допомога.

Нижче – більш детальна інформація про ці програми.

Експертні консультації «Об'єднаний економічний фронт двох регіонів»

У межах проекту проведено 12 вебінарів і консультаційних зустрічей загальною тривалістю 30 годин. Заходи охопили теми стратегічного планування, маркетингу, цифрової трансформації, фандрейзингу, управління персоналом, а також підтримки ветеранського бізнесу та жіночого підприємництва. В рамках зустрічей йшлося про експертну та консалтингову допомогу підприємствам як один із ключових інструментів підтримки бізнесу в умовах воєнного часу. Учасники обговорили можливості державних і міжнародних грантів, роль профільних бізнес-спільнот, партнерських організацій та інституцій розвитку, які допомагають підприємцям адаптуватися, відновлюватися й масштабувати діяльність.

Ініціатива «Експертні консультації «Об'єднаний економічний фронт двох регіонів» реалізована Харківською та Запорізькою ТПП за сприяння Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні у межах проекту «Трансформаційне відновлення задля безпеки людей в Україні» за фінансової підтримки Уряду Японії. Мета – надання українському бізнесу комплексної експертної підтримки в умовах воєнних викликів.

Діалог бізнесу, влади та громад у межах форуму «Об'єднаний економічний фронт»

19 грудня 2025 р. представники Запорізької обласної організації СЕУ взяли участь у підсумковому заході цього Проєкту. Обговорили ключові виклики роботи в прифронтовому регіоні, а також можливості й ресурси, що допомагають місцевому та релокованому бізнесу не лише вистояти, а й розвиватися.

У Запоріжжі реалізована «Академія нових можливостей для молодих підприємниць»

У листопаді 2025 р. у Запоріжжі відбулися навчальні заходи «Академії нових можливостей для молодих підприємниць» – освітньо-менторського проєкту, створеного ООН Жінки в Україні у співпраці з Торгово-промисловою палатою України за фінансової підтримки уряду Швеції.

Протягом двох тижнів учасниці здобували знання й практичні навички у сфері підприємництва, фінансів, маркетингу та розвитку власної справи. Академія поєднала навчання, менторські сесії, групову роботу та хакатони.

Програма «Partnering in Business with Germany»

Програма Partnering in Business with Germany надає можливість керівникам середньої та вищої ланки ознайомитись з ринком Німеччини, встановити ділові контакти та налагодити довгострокове партнерство з німецькими компаніями. Фінансування Програми здійснюється з бюджету Федерального міністерства економіки та захисту клімату (BMWK). За дорученням BMWK Програму координує Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, яке розробляє концепцію Програми та її окремих складових. За реалізацію Програми на території України відповідає Мінекономіки України.

Понад 30 представників запорізьких компаній стали учасниками безкоштовних програм стажування у Німеччині у межах Програми.

Спеціалізований онлайн-сервіс для запорізьких компаній PRO_Business

У 2025 році продовжено розвиток інформаційної платформи PRO_Business – спеціалізованого онлайн-сервісу для запорізьких компаній: catalog.cci.zp.ua.

Мета: заявити про економічний потенціал Запорізького регіону, можливості локальних виробників, надати підприємцям майданчик для міжнародної презентації.

Основний розділ сайту – двомовний каталог запорізьких компаній. Наразі на онлайн-платформі представлено понад 800 підприємств області, що працюють у різних галузях промисловості: машинобудуванні, металургії, легкій та харчовій промисловості, агропромисловому комплексі, поліграфії, хімічній галузі, а також у сфері послуг і консалтингу

Платформа PRO_Business поширюється не тільки в Україні, але й через систему палат за кордоном, що сьогодні активно допомагають Україні, бізнес-спільноті нашої країни. Також – під час зустрічей з іноземними делегаціями та потенційними партнерами.

Участь у формуванні регіональних програм розвитку і повоєнного відновлення України

Протягом 2025 року представники Запорізької обласної організації СЕУ взяли участь в офлайн/онлайн-заходах, присвячених актуальним інструментам, програмам підтримки бізнесу в умовах війни.

Зокрема, серед цих заходів була **регулярна участь у зустрічах платформи «Діалог влади та бізнесу».**

Платформа «Діалог влади та бізнесу», ініційована Запорізькою облдержадміністрацією, зарекомендувала себе як ефективний майданчик для системної комунікації між органами влади та підприємницькою спільнотою регіону. Протягом 2025 р. проведено 61 зустріч, до яких залучили майже 7 тисяч учасників. За цей час розглянули десятки проблемних питань, пропозицій, а також напрацювали ініціативи, які були підтримані на державному рівні.

Проекти для розвитку регіональної бізнес-екосистеми представили під час круглого столу в «Запорізькій політехніці»

5 лютого 2025 р. представники Запорізької обласної організації СЕУ взяли участь у круглому столі «Розвиток бізнес-екосистеми: інтеграція бізнесу, освіти, науки та влади». Захід проведено у межах Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 125-й річниці заснування Національного університету «Запорізька політехніка».

Бізнес-форум із діловою спільнотою Пакистану

11 лютого 2025 р. представники Запорізької обласної організації СЕУ взяли участь в онлайн-форумі з діловою спільнотою Пакистану. До участі у заході долучилися представники 50 українських і пакистанських компаній, а також представники бізнес-асоціацій.

6 березня 2025 р. представники Запорізької обласної організації СЕУ долучилися до роботи онлайн-конференції **«Регулювання та відповідність для торгівлі та розвитку»**, а 16 травня 2025 р. були учасниками **Українсько-Чеського бізнес-форуму**, що відбувся у Дніпрі та став ефективною платформою для налагодження ділових контактів, обговорення перспективних проектів, залучення інвестицій і презентації сучасних технологічних рішень з Чехії, які можуть бути впроваджені в Україні. Чеська Республіка – один із стратегічних партнерів України.

Вагомим результатом роботи Запорізької обласної організації СЕУ у звітному році також стала участь її представників у важливій бізнес-події – **Восьмому Національному форумі «Відновлення та розвиток МСБ 2025»**, який відбувся 22 травня 2025 р. у Києві. Захід об'єднав представників влади, бізнесу, міжнародних організацій та експертного середовища задля пошуку ефективних рішень для малого та середнього бізнесу в умовах війни та відбудови.

«Дні освітнього лідерства – 2025»: про партнерство бізнесу та університетів

10 червня 2025 р. у Запоріжжі стартував Всеукраїнський форум «Дні освітнього лідерства – 2025» під гаслом «Університет 2030: освіта майбутнього». Форум об'єднав представників вищої освіти, громадського сектору, бізнесу та влади, які обговорюють шляхи трансформації української вищої школи у відповідь на виклики сучасності.

24 вересня 2025 р. члени Запорізької обласної організації СЕУ долучились до **IV Міжнародного експортного форуму**, 28 жовтня 2025 р. – брали участь у діловому **онлайн-форумі «Чорногорія – Україна»: діалог про розвиток торгівлі**, а 25 листопада 2025 р. – були учасниками **конференції «Бізнес і війна 2025»**, що відбулася у Києві та онлайн, до якої долучилися представники державних установ та провідних бізнес-об'єднань України.

Національний форум МСБ: нові можливості для розвитку бізнесу

4 грудня 2025 р. у Києві відбувся щорічний Національний форум МСБ. Форум був присвячений практичним рішенням для розвитку малого та середнього бізнесу в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Серед стратегічних напрямів роботи Запорізької обласної організації СЕУ у 2026 році – участь у розробленні програм повоєнного відновлення України, представлення інвестиційного потенціалу України в Україні та за кордоном, проведення експертно-аналітичних досліджень з актуальних для розвитку економіки питань, а саме: кластеризації, інноваційних підходів у бізнес-освіті, підготовки та перекваліфікації працівників для промислових підприємств Запорізького регіону.

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – Проректор з науково-педагогічної роботи, економіки та розвитку
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля,
д.е.н., професор Галгаш Р.А.)*

Обласна організація СЕУ здійснює свою діяльність на базі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля у м. Києві як платформа консолідації експертного потенціалу переміщеної наукової спільноти Луганщини. У 2025 році діяльність членів організації була спрямована не лише на науково-консультаційний супровід процесів повоєнного відновлення, а й на формування стратегічних засад інтелектуального лідерства у відбудові України. Ключовим пріоритетом стало переосмислення ролі регіонального людського капіталу як активного суб'єкта відновлення – через розвиток нових інституційних, освітніх та аналітичних механізмів участі у формуванні політик відновлення, відбудови та модернізації держави. Відтак, діяльність Луганської обласної організації СЕУ була

спрямована на перехід від логіки збереження потенціалу до логіки його стратегічної мобілізації як ресурсу майбутнього розвитку України.

У 2025 році члени Луганської обласної організації СЕУ разом з Інститутом економіко-правових досліджень НАН України брали участь в наукових дослідженнях за держбюджетною темою «Вплив відновлення інфраструктури деокупованих територій на місцевий економічний розвиток».

У 2025 році члени Луганської обласної організації СЕУ стали організаторами наукових конференцій:

- Міжнародна науково-практична конференція «Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону» (м. Київ, 2025);

- Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритети розвитку фінансів: традиції, моделі, перспективи» (м. Київ, 2025);

- Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Цілі сталого розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі» (м. Київ, 2025).

У 2025 році Луганська обласна організація СЕУ зосередила особливу увагу на розвитку системної співпраці з міжнародними та громадськими організаціями у контексті повоєнного відновлення України. Діяльність була спрямована не лише на долучення до окремих ініціатив, а й на посилення експертної ролі організації у формуванні партнерських підходів до відбудови, розвитку громад та інституційної трансформації.

Протягом 2025 року члени Луганської обласної організації СЕУ брали активну участь у стратегічних експертних, аналітичних та координаційних заходах, спрямованих на формування політик відновлення, розвитку економічної спроможності населення та інституційної трансформації регіонів.

Представники організації долучилися до роботи робочої групи з актуалізації Стратегії розвитку Луганської області, а також брали участь у національних експертних обговореннях щодо підвищення економічної спроможності населення України, зокрема в межах презентацій відповідної Зеленої книги та Стратегії.

У міжнародному та міжрегіональному вимірі члени організації брали участь в експертних дискусіях щодо особливостей публічного управління в умовах воєнного стану (за підтримки МФ «Відродження»), конференції «(Де)окуповані та прифронтові громади на шляху до відновлення: інституційні рішення», а також у регіональному форумі «Стратегія регіонального розвитку: синергія бізнесу, влади, освіти» (за підтримки Enabel).

Важливою складовою діяльності стало залучення до міжнародних інноваційних та дослідницьких можливостей, зокрема через участь в інформаційному дні програми ЕІТ Jumpstarter, вебінарах щодо можливостей мережі Eureka та відкритих конкурсів програми ЄС «Горизонт Європа».

Окрему увагу було приділено розвитку міжсекторального діалогу та соціальної згуртованості, що знайшло відображення в участі у дискусійній платформі «Діалог культур Луганщини» та національних форумах, присвячених питанням відновлення культурного та соціального простору постраждалих територій.

Луганська обласна організація СЕУ у 2025 році суттєво посилила свою діяльність у сфері супроводу міжнародних проєктів підтримки, відновлення та

розвитку. У відповідь на виклики відновлення та потребу в нових можливостях розвитку було активізовано участь експертного середовища організації у підготовці та реалізації міжнародних грантових ініціатив освітнього, наукового та інституційного спрямування.

Протягом року за участю членів обласної організації здійснювалась робота в межах значної кількості міжнародних, національних та регіональних проєктів, що сприяло зміцненню інституційної спроможності університету та розширенню його міжнародної присутності. Особливу увагу було зосереджено на проєктах, спрямованих на розвиток науково-освітнього партнерства, підтримку релокованих спільнот, відновлення громад та формування нових моделей взаємодії між університетом, громадами та міжнародними партнерами.

Зокрема, члени організації брали активну участь у реалізації проєктів програм Erasmus+, «Горизонт Європа», ініціатив Програми розвитку ООН, VNG International, Harvard Scholars Without Borders та інших міжнародних партнерств. Було продовжено участь у проєкті SUSTED (Erasmus+ CBHE), реалізовано мінігрант Гарвардського університету щодо інтеграції управління відходами та смарт-спеціалізації, а також розширено експертну підтримку відновлення територіальних громад у співпраці з VNG International.

Важливим результатом стала участь у створенні Центру сталого бізнесу «E2B (education-to-business)» на базі СНУ ім. В. Даля за підтримки ПРООН – як інституційної платформи для освітньої, аналітичної та консультаційної підтримки релокованого бізнесу та розвитку громад.

У 2025 році діяльність Луганської обласної організації СЕУ трансформувалася з проєктно-орієнтованої участі у системну роботу з розвитку міжнародної співпраці, що сприяло підвищенню ролі організації як експертної спільноти для процесів відновлення, модернізації та європейської інтеграції України.

Отже, діяльність Луганської обласної організації СЕУ у 2025 році була спрямована на трансформацію наукового потенціалу економічної спільноти Луганської області з ресурсу збереження в ресурс стратегічного впливу. Робота організації сприяла інтеграції переміщеної академічної спільноти у процеси формування політик відновлення, розвитку партнерств із міжнародними інституціями нового типу, а також адаптації та спільного вироблення підходів до відбудови на основі світового досвіду. Це дозволило перейти від імплементації окремих практик до участі у формуванні системних рішень для повоєнної трансформації та модернізації України.

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік НАН України Буркинський Б.В.)*

Сьогодні, в умовах воєнного стану, академічні, науково-дослідні установи та заклади вищої освіти Одеського осередку Співки економістів України спрямовували свої сили та науковий потенціал на вирішення соціо-економіко-екологічних проблем національного господарства країни.

Фундаментальні та прикладні дослідження економічної спільноти наукових установ та закладів вищої освіти Одеського регіону (у складі Одеського осередку

Спілки економістів України – далі ОО СЕУ) у 2025 році були спрямовані на прирощення нових знань у сфері теоретичних засад та прикладних аспектів реалізації стратегії і механізмів розвитку національної економіки з урахуванням впливу та наслідків збройної російської агресії.

Представниками ОО СЕУ було підготовлено протягом 2025 р. низку аналітичних матеріалів та пропозицій з актуальних питань економічного розвитку секторів національного господарства в інтересах та на замовлення установ Кабінету Міністрів України, Комітетів Верховної Ради, ряду міністерств та регіональних органів управління, а також підприємств країни та регіону.

За результатами досліджень академічних науково-дослідних установ у 2025 р. було підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 70 аналітичних та доповідних записок, наукових доповідей, 31 експертних висновків та рекомендацій, загалом отримано 77 актів впровадження наукових результатів. До вищих державних органів влади (Верховна Рада України та Комітети Верховної Ради України, Рада національної безпеки і оборони України, профільних міністерств та відомств) надіслано 41 розробок, отримано 35 актів впровадження.

Науковці ОО СЕУ на постійній основі брали активну участь у поточній роботі за окремими напрямками діяльності, розробці програмних документів, круглих столах із представниками усіх рівнів влади з наданням експертних висновків, рекомендацій, зауважень щодо розглянутих питань, зокрема входили до складу: *урядових*: Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди; Басейнової ради річок Причорномор'я Державного агентства водних ресурсів України; робочих (переговорних) груп із підготовки переговорних позицій України під час переговорів з ЄС; *ради Національної академії наук України*: Комісії з питання перезонування території Дунайського біосферного заповідника НАН України та врегулювання ситуації щодо збереження традиційного рибальства в заповідній зоні, Наукової ради НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку; Наглядових рад при ЗВО; *рад при ОДА*: Регіональної координаційної ради з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської ОДА, Науково-технічної ради з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм Одеської області та сталого розвитку в регіоні, Робочої групи з питань розроблення регіонального плану управління відходами до 2030 року, Обласної науково-експертної ради при ОДА, Обласної науково-технічної ради з питань охорони навколишнього природного середовища тощо.

Співробітники членів-установ ОО СЕУ продовжують роботу у складі робочих (переговорних) груп із підготовки переговорних позицій України під час переговорів з ЄС щодо укладання Угоди про вступ України до ЄС з питань науки та досліджень, питань економічних критеріїв, з питань свободи підприємництва та надання послуг (доручення Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України – Міністра юстиції України О.В. Стефанішиної від 09.11.2024 № 36698/01-24).

Провідного науковця ОО СЕУ д.е.н., проф. Єрмакову О.А. було внесено до складу Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій при Кабінеті Міністрів України (Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до складу Національної ради з питань розвитку науки і

технологій» № 728-р від 16 липня 2025 р., <https://mon.gov.ua/news/obrano-novyi-sklad-naukovoho-komitetu-natsionalnoi-rady-ukrainy-z-pytan-rozvytku-nauky-i-tekhnohii>).

Згідно з листом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 29.01.2025 № 25/1-14/1294-25 до складу Міжвідомчої робочої групи з питань підготовки пропозицій та рекомендацій з розроблення Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку України було включено науковця ОО СЕУ завідувача відділу економічного регулювання природокористування, д.е.н., проф. Петрушенка М.М.

У звітному році співробітники ДУ «ІРЕЕД НАН України» проводили консультування Визирської ТГ Одеського району Одеської області щодо впровадження стратегій соціально-економічного розвитку з врахуванням сучасних вимог повоєнного відновлення та формування економічного базису для допомоги у відбудові найбільш постраждалих від бойових дій регіонів України. Врахування підсумків та розробка подальших перспектив процесу децентралізації управління економічним розвитком та забезпечення конкурентних та ефективних умов для територіальних громад.

Попри соціально-економічні наслідки військової агресії значна увага науковців приділяється підготовці висококваліфікованих наукових і науково-педагогічних кадрів, яка здійснюється через аспірантуру та докторантуру установ Одеського осередку Спілки економістів України, зокрема більш ніж 40 аспірантів проходять навчання у підзвітних установах економічного спрямування. У 2025 році в спеціалізованих вчених радах установ обласної організації СЕУ захищено 7 дисертацій на здобуття наукового ступеню доктора економічних наук, 13 дисертацій – на ступень доктора філософії за економічним профілем. Набувають подальшого розвитку наукові школи регіону. Загалом опубліковано 8 монографій (в т.ч. 6 – колективних), 8 навчальних посібників та методичних вказівок, 1 збірник «Найбільш вагомні фундаментальні та прикладні досягнення науковців регіону. Наука в Південному регіоні України» та понад 350 наукових і науково-популярних статей (в тому числі в виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних SCOPUS/WoS - 91).

З метою актуалізації наукової роботи вищої школи та академічної науки під егідою ДУ «ІРЕЕД НАН України» в Південному регіоні працює 4 науково-навчальних комплексів: «Економічна освіта і наука» спільно з Одеським національним економічним університетом (ОНЕУ, 2004 р.); «Економічна наука і освіта» спільно з Одеським національним технологічним університетом (ОНТУ, 2007 р.); «Інноватика у сучасній економічній освіті та науці» спільно з НУ «Одеська політехніка» (НУ «ОП», 2007 р.); «Прогресивні технології та інструменти економічної науки і освіти» спільно з Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК ім. Макарова, м. Миколаїв, 2008 р.), а також 7 філій кафедр з економічних дисциплін.

В рамках діяльності з ННК у 2025 р. було проведено 23 відкритих лекцій у ЗВО (ОНЕУ, ОНТУ, ОНМУ, НУ «ОП» та ін.), 48 гостьових семінарів з іноземними лекторами як в zoom-режимі, так і наочно.

Активна робота учених та освітян ОО СЕУ у 2025 році проведена з організації наукових конференцій, круглих столів та інших наукових дискусійних майданчиків з питань розвитку економіки у воєнний та повоєнний періоди, зокрема, найбільш авторитетними та продуктивними серед них визначено такі:

- ХАКАТОН «GREEN IMPACT: РАЗОМ ЗА ПЛАНЕТУ 2025», 9–16 травня 2025 р.;
- Науковий студентський форум «Економіка майбутнього: нові виклики та шляхи розвитку для молодих науковців», 15 травня 2025 р.;
- XXI Всеукраїнська науково-практична конференція «ПОКРИТАНІВСЬКІ ЧИТАННЯ» «Актуальні проблеми розвитку економічної теорії в умовах сучасних викликів», 02 грудня 2025 р.;
- V Міжнародна науково-практична конференція науково-педагогічних працівників та молодих науковців «Актуальні аспекти розвитку науки і освіти», 02 – 03 жовтня 2025 р.;
- XIV Міжнародна науково-практична конференція «Відродження морської економіки як домінанта проєкту національного єднання України», 02 – 03 жовтня 2025 р.;
- III Міжнародна науково-практична конференція «Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри», 17 жовтня 2025 р.;
- Odesa Demo Day 2025 Blue Gates, 11 – 12 листопада 2025 р.;
- V Міжнародна науково-практична конференція «Морська безпека Балто-Чорноморського регіону : виклики та загрози», 26 листопада 2025 р.;
- Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні технології менеджменту», 4 грудня 2025 року.

У звітному році здійснювалось співробітництво із Радами молодих вчених (РМВ) різних рівнів: Радою молодих вчених при Одеській обласній державній адміністрації, Радою молодих вчених Відділення економіки Національної академії наук України, Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України та закладах вищої освіти.

Молодими науковцями ОО СЕУ у 2025 році проваджувались такі заходи:

- розпочато реалізацію проєкту «Розробка програмних заходів підтримки економічної безпеки Українського Причорномор'я в контексті відновлення у воєнний та повоєнний періоди», що виконується дослідницькою групою молодих учених за грантом НАН України на 2025 – 2026 рр. Упродовж року здійснювалась підготовка звітних матеріалів та їх представлення на Вченій раді Інституту, Бюро Відділення економіки НАН України;
- проведено профорієнтаційний захід для школярів Одеського ліцею «Приморський», у межах якого учнів було ознайомлено з екологічно орієнтованими проєктами та можливостями побудови наукової кар'єри;
- продовжувалось співробітництво з Чорноморською молодіжною філією Мережі рішень зі сталого розвитку ООН (SDSN Black Sea). За ініціативи Ради молодих вчених Інституту спільно з міжнародними партнерами підготовлено та опубліковано аналітичний звіт SOLUTIONS FOR A SUSTAINABLE BLACK SEA, який було розміщено на офіційному сайті мережі;
- Голова Ради молодих вчених ДУ «ІРЕЕД НАН України» д.е.н , професор Єрмакова О.А. модерувала просвітницько-дискусійний захід РМВ при Одеській обласній державній адміністрації «Жінки в науці» до Міжнародного дня жінок і дівчат у науці;
- проведено 12 засідань постійно діючого кіноклубу «Сінемалогія», спрямованих на розвиток критичного мислення, міждисциплінарного діалогу та командної

взаємодії молодих учених. Також організовувались культурно-просвітницькі заходи (відвідування театрів, музеїв, виставок, презентацій книг і поетичних вечорів), що сприяло формуванню сприятливого соціокультурного середовища в науковому колективі;

- у будинку культури м. Вознесенськ за участю представників відбувся захід «Перетворюю бізнес-ідеї у реальність через політику та фонди згуртованості ЄС». Було представлено досягнення та уроки реалізації проєктів Інституту, зроблено огляд майбутніх можливостей фінансування для підтримки молодіжного підприємництва через програми ЄС, а також зроблено акцент на практичних підходах до розвитку підприємництва другого шансу та стійкості серед молодих підприємців, 24 серпня 2025 р.;

- проведено науково-практичний захід для молодих підприємців на тему «Результати і перспективи реалізації проєктів розвитку підприємництва в Дунайському регіоні та імплементації європейської політики згуртованості в Україні», 27 серпня 2025 р.;

- проведено виступ з гостьовою лекцією у Міжнародному гуманітарному університеті (Факультет права та економіки) на тему «Наукова школа ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»: традиції та інновації», присвячену Всесвітньому дню економіста, 14 жовтня 2025 р.;

- проведено виступ з відкритою онлайн лекцією в НТУ «Дніпровська політехніка» на тему: «Оцінка потенціалу відновлення Куяльницького лиману з метою ресурсного забезпечення рекреаційних функцій курорту національного значення», 13 березня 2025 р.;

- виступ з відкритою лекцією в Одеському державному аграрному університеті на тему: «Оцінка потенціалу відновлення Куяльницького лиману з метою ресурсного забезпечення рекреаційних функцій курорту національного значення», 11 квітня 2025 р., м. Одеса;

- гостьова лекція Вусала Гейдарова (Western Caspian University, Азербайджанська Республіка) на тему «Прийняття рішень» 1 травня 2025 р., м. Одеса.

При Одеському державному аграрному університеті у 2025 р. створено R&D центр студентських ініціатив як простору трансформації ідей у наукові відкриття та прикладні рішення, сформовано організаційну структуру. Простір R&D центру студентських ініціатив оснащений проєкційними широкоформатними рідкокристалічними телевізорами великої діагоналі. Додатково встановлено сучасне мультимедійне обладнання (дистанційні мікрофони, веб-камери високої роздільної здатності) та комп'ютер із високошвидкісним доступом до мережі Інтернет, що створює умови для проведення онлайн-конференцій, зустрічей із запрошеними спікерами та стейкхолдерами. Крім того, для реалізації інноваційних ідей здобувачів, простір обладнано 3D-принтером і комп'ютером із необхідним програмним забезпеченням.

Інтеграційні зв'язки з національними та міжнародними інституціями: Науковці та освітяни ОО СЕУ входили до складу робочих груп: Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди, Національної ради з відновлення України від наслідків війни, Міністерства освіти і науки України.

Приймали участь у роботі координаційного центру по імplementації Європейської Стратегії щодо розвитку Дунайського регіону (Мінекономіки України), Мережі рішень зі сталого розвитку ООН (SDSN).

При Державній установі «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України» (наказ МОН України від 13.06.2024 № 838) продовжує роботу Національний контактний пункт (НКП) Рамкової програми Європейського Союзу «Горизонт-Європа» за напрямом «Європейська інноваційна рада та європейські інноваційні екосистеми». В рамках діяльності НКП «Європейська інноваційна рада та Європейські інноваційні екосистеми» у 2025 р. організовано наступні заходи:

- Інформаційний захід «Актуальні можливості для фінансування стартапів в рамках програми ЄС «Горизонт Європа», 25 квітня 2025 р., простір «Потрібні Хаб», м. Одеса;

- Круглий стіл «Європейська інноваційна рада та європейські інноваційні екосистеми: інструменти імplementації R&D в B2B секторі», 12 червня 2025 р., Одеський державний аграрний університет, м. Одеса;

- Дослідницько-інноваційний інсайт-тур «Майстер-клас інновацій» 20 червня 2025 р.;

- Інформаційний захід «Європейська інноваційна рада» як інструмент масштабування локального бізнесу, 10 грудня 2025 р., Агенція регіонального розвитку Одеської області, м. Одеса;

- Науково-практична конференція «Європейські інноваційні екосистеми» в Україні, 11 грудня 2025 р., Велика зала Національної академії наук України, м. Київ;

- Тренінг «Розвиток навичок проєктного менеджменту для реалізації пріоритетів «Європейської інноваційної ради», 12 грудня 2025 р., Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир;

- Національний Семінар «Блакитні навички» для сталого майбутнього, 23 – 24 грудня 2025 р., м. Миколаїв.

За результатами консультацій і перемовин установою ОО СЕУ, Державною установою «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», продовжується співробітництво з європейськими дослідницькими інфраструктурами в галузі морських досліджень:

- JERICO RI – інтегрована пан'європейська мультидисциплінарна та багатоплатформена дослідницька інфраструктура, присвячена цілісній оцінці змін прибережної морської системи: проведено ряд міжнародних зустрічей, Інститут запрошено до членства в організації і підписано Меморандум про взаєморозуміння між партнерами JERICO – провідними науковими установами, дослідницькими центрами та університетами з різних країн Європи в сфері морських екосистем – щодо спільної заявки для приєднання до Дорожньої карти Європейського стратегічного форуму з дослідницької інфраструктури (ESFRI) 2026;

- EMSO ERIC – Європейська багатопрофільна обсерваторія морського дна та водної товщі: проведено ряд міжнародних зустрічей, досягнуто домовленість про підготовку та підписання Меморандуму про співробітництво між Інститутом та EMSO.

За ініціативи Інституту в травні 2025 р. підписано Меморандум про співробітництво щодо формування Національного дослідницького консорціуму

блакитної економіки Українського Причорномор'я – UKRMARI, ініційованого ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», який ставить за мету посилити роль України як сучасної європейської морської держави. Даним прикладом дуже зацікавились європейські колеги:

- новину про підписання Меморандуму розміщено на сайті Міланського університету Бікокка (<https://emmri.unimib.it/2025/06/11/emmri-seeding-impact-in-ukraine>);

- приклад UKRMARI викликав жваве обговорення на міжнародній Конференції з оновлення України в галузі досліджень та науки, яка відбулась 17 вересня 2025 р. у місті Брно (Чехія) і на якій були присутні десятки вчених, політиків, представників фінансових установ з Європи.

У 2025 році членами ОО СЕУ виконувались 29 грантових проєктів за такими міжнародними стратегіями та програмами: Дунайська транснаціональна програма 2014-2020 INTERREG, «Горизонт 2020» та «Горизонт Європа», «Еразмус+», COOPERA, TEMPUS IV, TWINNING, LIFE-22, EMFAF, UNIDO, DAAD, USAID в Україні. В рамках реалізації грантових проєктів науковці ОО СЕУ брали участь та організували 87 робочих зустрічей, семінарів, воркшопів тощо. Ведеться активна робота по залученню наукового потенціалу членів ОО СЕУ до укладання договорів про науково-технічне співробітництво з іноземними фаховими установами (Австрія, Болгарія, Греція, Литва, Польща, Румунія та ін.). Відповідно до укладених угод про академічну мобільність та наукове співробітництво фахівці ОО СЕУ проходили стажування за кордоном (Австрія, Великобританія, Латвія, Італія, Румунія, Польща, Португалія, Німеччина, Угорщина, Франція).

У 2025 році опубліковано 6 випусків журналу «Економіка: реалії часу» (НУ «ОП»), 4 випуски щоквартального наукового журналу «Економіка харчової промисловості» (спільно з ОНТУ), 4 збірники наукових праць «Економічні інновації», 4 випуски «Вісник соціально-економічних досліджень» (ОНЕУ), 4 випуски Наукового вісника Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент» (спільно з МГУ), а також 4 випуски електронного міжнародного науково-практичного журналу «Економіка. Екологія. Соціум» (з 2020 року індексується наукометричною базою Web of Science Core Collection).

У 2025 році члени ОО СЕУ – співробітники ряду установ були відзначені престижними нагородами та званнями, зокрема:

- Проректорку з наукової роботи Одеського національного морського університету, д.е.н., проф. Савелієву Ірину Владиславівну – міжнародними нагородами Exceptional Advocate of the Year 2025 та Environmental Advocacy Impact - Maritime and Blue Economy Sustainability;

- доцента кафедри Експлуатація портів і технологія вантажних робіт Одеського національного морського університету к.т.н., доц., Мурад'яна Арсена Олеговича нагороджено Почесною відзнакою Асоціації портів України «Укрпорт»;

- співробітників ДУ «Інституту ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»:

- заступницю директора з наукової роботи Інституту, член-кореспондента НАН України, д. е. н., проф. Хумарову Н.І. нагороджено відзнакою Президії НАН України «За підготовку наукової зміни»;

- завідувачку відділу розвитку підприємництва, д. е. н., проф. Уманець Т.В. нагороджено відзнакою Президії НАН України «За професійні здобутки»;
- наукового співробітника відділу економіко-екологічного розвитку приморських регіонів д. філос. з економіки Шершун О.М. нагороджена відзнакою НАН України для молодих учених «Талант, Натхнення, Праця».

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Перебийніс В.І.)*

У 2025 році члени Полтавської обласної організації Спілки економістів України (СЕУ) – науково-педагогічні працівники Полтавського університету економіки і торгівлі (ПУЕТ), Полтавського державного аграрного університету (ПДАУ) та Придніпровського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом» (м. Кременчук) зосереджували свою увагу на таких видах діяльності, як освітня, наукова та інноваційна.

У межах розвитку освітньої діяльності перш за все увага була зосереджена на управлінні людськими ресурсами, зокрема, спроможності викладачів, залучених до реалізації освітніх програм, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством: наявність не менше п'яти публікацій у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України; наявність виданих навчально-методичних посібників/посібників для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання, робочих програм, інших друкованих навчально-методичних праць; наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня; участь в атестації наукових кадрів; виконання функцій наукового керівника або члена редакційної колегії; наукове консультування підприємств, установ, організацій не менше трьох років; діяльність за спеціальністю у формі участі у професійних та/або громадських об'єднаннях; досвід практичної роботи за спеціальністю не менше п'яти років; підвищення кваліфікації/стажування.

Члени обласної організації СЕУ – викладачі кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ підвищували кваліфікацію впродовж звітнього періоду у закладах вищої освіти та на виробництві. Корисним для них став тренінг «Іновації в українській вищій освіті: можливості, рамки, перспективи», проведений МБФ «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики» за участю представників Міністерства освіти і науки України (МОН) й Національного агентства із забезпечення якості освіти (НАЗЯВО).

Здобувачі вищої освіти спільно з науково-педагогічними працівниками зазначеної кафедри взяли участь у таких освітніх заходах, як: вебінар «Аналіз ринку: як дослідити конкурентів та споживачів» (компанія LIGA ZAKON); освітньо-культурний фестиваль Urban-X-CHANGE NETWORK II «Bridges – німецько-український проект партнерства в галузі освіти, культури та громадянської дипломатії», що проходив в стінах ПУЕТ; гостьова лекція «Основи III та великі мовні моделі: від теорії до практики» від Kharkiv IT Cluster та компанії CodeIT; у онлайн-

вебінарі «Мультиканальний підхід у 2025: як поєднувати email, SMS і чат-боти у продажах» від академії SendPulse UA; цикл лекцій «Сучасна європейська кооперація» професора Львівського торговельно-економічного університету Сергія Семіва; вебінар «Від Excel до ERP: коли таблиці вбивають прибуток», що проводила компанія WEBA, м. Харків; онлайн-вебінар «Орієнтація на капіталізацію. Скільки коштує бізнес» (спікер Олексій Геращенко – економіст, фінансовий топ-менеджер, викладач авторських фінансових курсів Києво-Могилянської бізнес-школи); тренінг «Вдосконалюй свій бізнес!», організований Ресурсним центром ГУРТ за підтримки Міжнародної організації праці та уряду Бельгії; вебінар «Історії успіху українських експортерів» від Укрпошти; Всеукраїнська конференція «Лабораторія онлайн-бізнесу» від компанії Genius Space – онлайн-платформи для навчання фахівців та підприємців та ін.

Важливим засобом підвищення якості навчального процесу є залучення практиків до проведення занять у виробничих умовах. Зокрема, студенти разом з викладачами кафедри відвідали одну із провідних банківських установ м. Полтава, де її працівники провели практичне заняття в контексті банківської діяльності, що стосувалося навчальних дисциплін «Економічна діагностика суб'єктів господарювання», «Бізнес-економіка», тренінгу «Інформаційно-аналітична діагностика бізнесу».

Використовуються також можливості Асоціації роботодавців ПУЕТ. Зокрема, на розширеному засіданні Асоціації на тему «Партнерство студентів і роботодавців – шлях до якісної освіти» представники бізнесу полтавського регіону разом із керівниками та викладачами університету розглядали питання практичної підготовки і стажування студентів, формування сучасних компетентностей. Спільні ініціативи університету і бізнесу надають можливість для здобувачів вищої освіти організувати ефективну практику, зробити її справжнім стартом кар'єри, визначити головні якості молодого фахівця, які сьогодні цінують роботодавці. Все це допоможе підготувати студентів до першого робочого дня, зробити успішною професійну кар'єру.

Сучасні підходи передбачають навчання здобувачів вищої освіти за курсами неформальної освіти, зокрема, такими курсами на платформі Prometheus, як «Економіка для всіх», «Академічна доброчесність», «Менеджмент», «Основи корпоративних фінансів», «Особистий та сімейний бюджет», «Академічна доброчесність» та ін., та наступне зарахування результатів навчання. На підставі угод про співпрацю щодо реалізації програм академічної мобільності між закладами вищої освіти з метою вивчення окремих фахових навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти ступеня бакалавра та магістра здійснюється реалізація програм академічної мобільності.

Актуальними залишаються питання інтернаціоналізації освітньої діяльності. Тому здобувачі вищої освіти та викладачі кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем взяли участь у презентації програми стажування в Німеччині від компанії Profiteam – партнера ПУЕТ, ознайомилися з можливостями програми Еразмус+. Вчена секретарка Полтавської обласної організації СЕУ, завідувачка кафедри підприємництва і права ПДАУ к. е. н., доцентка Світлична А. В. у м. Краків (Польща) побувала на навчальному тренінгу зі

стандартів обслуговування інвесторів на базі освітньої гри «Invest in Ukraine» (Train the Trainers), який був організований Польською Агенцією Інвестицій і Торгівлі в рамках проекту «Підтримка розвитку підприємництва та конкурентоспроможності українських регіонів».

Подальший розвиток закладів вищої освіти пов'язаний з розвитком етичної парадигми сучасної освіти і науки. Цьому був спрямований проведений у ПУЕТ для здобувачів вищої освіти та викладачів вебінар «Довіра, підтримка, допомога – чесноти сучасної освіти і науки», де розглянуті такі питання як «Політика конфліктів і антикорупційні механізми», «Права здобувачів освіти: інформування і підтримка», «Психологічна служба як простір довіри», «Академічна доброчесність: від вимоги до культури». Кафедра підприємництва і права ПДАУ та кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ провели неформальну зустріч науково-педагогічних/педагогічних працівників для обговорення етичних і правових аспектів академічної доброчесності в епоху ШІ, обміну досвідом і спілкування – Meetup «Етичні та правові аспекти академічної доброчесності в умовах сьогодення». Основними спікерами заходу стали членкині обласної організації СЕУ – Кононенко Ж. А., в.о. завідувача кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ, к. е. н., доцентка та Михайлова О.М., доцентка кафедри підприємництва і права ПДАУ, к. е. н., доцентка.

Викладачі в процесі освітньої діяльності акцентують увагу здобувачів вищої освіти на таких аспектах важливості академічної доброчесності: формування репутації (дотримання академічної доброчесності формує репутацію як надійного, компетентного та етичного фахівця); глибокі знання та навички (лише самостійно виконуючи завдання та осмислюючи матеріал здобувачі опановують дисципліну, розвивають критичне мислення та креативність); впевненість у собі (знання того, що досягнення є результатом власної праці, надає впевненості та задоволення від навчання).

Членами обласної організації СЕУ – викладачами кафедри приділяється увага формуванню перспектив працевлаштування випускників освітніх програм. Зокрема, здобувачі вищої освіти побували на Ярмарку вакансій, як перспективній формі сприяння працевлаштуванню, зближення інтересів роботодавців, студентів та випускників, у якій взяли участь Полтавський обласний центр зайнятості, низка суб'єктів господарювання м. Полтава та Полтавської області. Для цього використовуються й можливості Асоціації роботодавців ПУЕТ. Питання кар'єрного шляху випускників, як правило, для студентів є цікавими і корисними. Так, на кафедрі відбулася зустріч з членом президії Полтавської обласної організації СЕУ, д. е. н., професором Махмудовим Х. З., який згодом у залі засідань університету приєднався до зустрічі випускників різних поколінь.

Для вступників в університеті за участю членів обласної організації СЕУ проводяться різноманітні заходи. Зокрема, на Ярмарку спеціальностей, що відбувся в рамках відзначення 64-ї річниці освітньої діяльності ПУЕТ, потенційні абітурієнти дізналися про унікальні можливості кожної освітньої програми, про те, як обраний фах допоможе реалізувати власну історію успіху.

Членами обласної організації СЕУ – науково-педагогічними працівниками Придніпровського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління

персоналом» (керівник первинної організації СЕУ к. е. н., доцентка Заволока Ю. М.) у звітному році значна увага приділялася опануванню нових інструментів викладання, цифровізації та соціальним аспектам освіти. Науково-педагогічні працівники зазначеного інституту долучилися до таких заходів, як: Академічна доброчесність та лідерство: форум академічної доброчесності та Всеукраїнський форум «Освітнє лідерство: історії, що надихають»; Цифровізація науки та освіти: вебінар щодо SMM-інструментів у роботі науковця та майстер-клас із гейміфікації навчання за допомогою платформи Kahoot; Соціальна відповідальність: онлайн-форум «Інклюзія та ментальне здоров'я», що заклав нові сенси в сучасну систему освіти; Економічна інтеграція: участь у Зимовій економічній школі «Україна-ЄС», присвяченій інтеграції аграрного сектору в європейський простір та круглий стіл з питань інновацій у мобільному банкінгу.

У межах розвитку наукової та інноваційної діяльності членів обласної організації СЕУ актуальною є підготовка кадрів вищої кваліфікації, яка у ПУЕТ та ПДАУ здійснюється через докторантуру й аспірантуру. Зокрема, науковими керівниками здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня з економічних спеціальностей є члени СЕУ д. е. н., професор Махмудов Х. З., д. е. н., професор Перебийніс В. І., д. е. н., професор Рогоза М. Є., к. е. н., доцентка Кононенко Ж. А., к. е. н., доцентка Світлична А. В.

Членами спеціалізованих рад працюють члени СЕУ д. е. н., професор Махмудов Х. З., д. е. н., професор Рогоза М. Є., д. е. н., доцентка Миколенко І. Г. Офіційним опонентом дисертації за спеціальністю 051 «Економіка» у разовій спеціалізованій вченій раді ПДАУ була член СЕУ к. е. н., доцентка Кононенко Ж. А. У 2025 р. здобувачем третього (освітньо-наукового) рівня кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ Безруком Д. І. захищена дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка на тему «Удосконалення бізнес-процесів підприємства в умовах діджиталізації економіки» (науковий керівник д. е. н., професор Перебийніс В. І.)

На кафедрі економічної кібернетики бізнес-економіки та інформаційних систем у звітному році виконувалася науково-дослідна тема «Управління конкурентоспроможністю суб'єктів підприємницької діяльності в умовах невизначеності та ризиків» (науковий керівник – Кононенко Ж. А., в. о. завідувача кафедри, к. е. н., доцентка), виконавцями якої є п'ять науково-педагогічних працівників та 20 аспірантів і студентів. З урахуванням плану наукових досліджень кафедри готуються і захищаються кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти, що навчаються в магістратурі.

Важливим аспектом апробації результатів наукових досліджень є участь науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів у наукових конференціях. До організації і проведення XV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління» були залучені члени СЕУ – професор кафедри, д. е. н., професор Рогоза М. Є. (провідний організатор заходу), в. о. завідувача кафедри к. е. н., доцентка Кононенко Ж. А., професор кафедри, д. е. н., професор Перебийніс В. І., старша викладачка кафедри Карнаухова Г. В. На цьому науковому зібранні розглянуті результати досліджень, зокрема, за такими актуальними напрямками: соціально-економічні системи та

процеси (управління, моделювання, прогнозування); цифрові трансформації та штучний інтелект в економіці, державному управлінні та місцевому самоврядуванні; сталий розвиток регіонів громад, територій, суб'єктів господарювання; кооперація, мале та середнє підприємництво.

У межах співпраці ПУЕТ та Інституту економіки промисловості НАН України проведена плідна дискусія щодо ролі наукових досліджень у формуванні компетентностей сучасного фахівця-економіста. До обговорення питань долучилися заступник директора інституту з наукової роботи, завідувачка відділу економічних проблем соціальної політики д. е. н., професор Новікова О. Ф., завідувач відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, член Правління СЕУ д. е. н., професор Ляшенко В. І., головний науковий співробітник зазначеної наукової установи д. е. н., с. н. с. Харазішвілі Ю. М. Кафедру економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ представляли члени СЕУ – професор кафедри д. е. н., професор Рогоза М. Є. (організатор зустрічі) та в. о. завідувача кафедри к. е. н., доцентка Кононенко Ж. А. У заході також взяли участь науково-педагогічні працівники, студенти, аспіранти ПУЕТ, а також наукові співробітники й аспіранти ІЕП НАНУ.

До наукової діяльності достатньо широко залучаються здобувачі вищої освіти також шляхом участі у наукових студентських конференціях, зокрема: XLVIII Міжнародна наукова студентська конференція за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2024 рік «Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті» (м. Полтава, ПУЕТ); XI Міжнародна молодіжна науково-практична інтернет-конференція «Наука і молодь у XXI сторіччі» (м. Полтава, ПУЕТ).

Науково-педагогічними працівниками (у т. ч. членами обласної організації СЕУ) Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій ПДАУ у 2025 р. були проведені такі наукові заходи, як: XVII Міжнародна науково-практична конференція «Маркетингове забезпечення продуктового ринку», IX Міжнародна науково-практична конференція «Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики», III Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство», V Міжнародна науково-практична конференція «Місьцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика», VIII Міжнародна науково-практична конференція «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору». Члени місцевого осередку СЕУ у ПДАУ спільно із Департаментом агропромислового розвитку Полтавської ОВА продовжили реалізацію пілотного проекту в Полтавській області із запровадження Мережі обліку сільськогосподарських даних (Farm Accountancy Data Network).

Протягом звітнього року діяльність членів СЕУ, які працюють у Придніпровському інституті ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», була спрямована на активну інтеграцію наукового потенціалу в процеси забезпечення сталого розвитку України. Науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти зосередили увагу на дослідженні актуальних викликів сьогодення, що відобразилося у широкому спектрі публікацій та участі у фахових заходах. Результати теоретичних та прикладних досліджень знайшли своє

відображення у значній кількості наукових праць, опублікованих як у провідних фахових виданнях України, так і у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science та спеціалізованих професійних збірниках міжнародного та всеукраїнського значення, що свідчить про актуальність досліджень.

Представники інституту виступили співorganizаторами та активними учасниками низки знакових міжнародних науково-практичних конференцій, зокрема: «Актуальні проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіону в умовах сучасних глобальних викликів» (III Міжнародна інтернет-конференція); «Форсайт розбудови України: стратегічні імпульси сталого розвитку в економіці, менеджменті, маркетингу та публічному управлінні» (III Міжнародна конференція); «Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри» (III Міжнародна конференція).

Пріоритетним напрямком залишається підтримка молодих дослідників. Під керівництвом досвідчених науково-педагогічних працівників інституту здобувачі вищої освіти з перших курсів залучаються до великої науки. За звітний період студентами було підготовлено та опубліковано 124 тези доповідей на конференціях всеукраїнського та міжнародного рівнів. Це демонструє ефективність системи наукового наставництва та високу мотивацію молоді до пошуку рішень для відбудови та розвитку країни.

Отже, підсумки роботи у звітному році свідчать, що, члени Полтавської обласної організації СЕУ здійснювали підготовку висококваліфікованих кадрів економічного профілю, проведення наукових досліджень економічних процесів, спрямованих на реалізацію статутних вимог, рішень П'ятого з'їзду та наступних пленумів Правління Спільки економістів України.

СУМСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Басанцов І.В.)

У 2025 році Україна продовжувала перебувати в умовах збройної агресії російської федерації, що триває з 2022 року та має системний негативний вплив на безпекову, соціальну й економічну ситуацію, особливо в прикордонних районах області.

Сумщина залишається однією з найбільш уразливих територій України з огляду на найбільшу протяжність державного кордону з російською федерацією та безпосереднє межування з Курською, Брянською та Белгородською областями.

Внаслідок повномасштабного вторгнення та інтенсивних бойових дій значна частина території Сумської області зазнала окупації у 2022 році. Упродовж 2022–2025 років громади регіону систематично зазнавали руйнувань об'єктів цивільної, енергетичної, транспортної та виробничої інфраструктури, що суттєво ускладнило функціонування економіки області.

Протягом звітного 2025 року негативний вплив на економічний стан регіону зумовлювали регулярні обстріли населених пунктів, диверсійно-розвідувальна активність поблизу державного кордону, часткове обмеження або порушення логістичних маршрутів, доступу до ринків сировини та збуту продукції, а також скорочення трудового потенціалу внаслідок вимушеної міграції населення.

Водночас, попри складну безпекову ситуацію, економіка Сумської області у 2025 році зберігала базову стійкість. За результатами року до обласного бюджету надійшло близько 1,67 млрд грн доходів. За січень–серпень 2025 р. платниками області було перераховано понад 19,7 млрд грн податкових платежів до бюджетів усіх рівнів, у тому числі близько 13,1 млрд грн до державного бюджету та 6,6 млрд грн до місцевих бюджетів. До загального фонду місцевих бюджетів Сумської області за перші місяці 2025 р. надійшло понад 4,5 млрд грн, що свідчить про збереження податкової бази та економічної активності на рівні громад.

Основними джерелами бюджетних надходжень залишалися підприємства аграрного сектору, промисловості, сфери торгівлі, а також установи державного та комунального секторів.

Зазначені безпекові та економічні виклики суттєво ускладнювали забезпечення сталого соціально-економічного розвитку Сумської області та вимагали постійного коригування підходів до планування регіональної діяльності.

З урахуванням наведених обставин діяльність Сумського обласного осередку СЕУ у 2025 році була спрямована на напрацювання та реалізацію заходів із підтримки функціонування економіки регіону, збереження підприємницького потенціалу, а також формування пропозицій щодо відновлення та розвитку Сумщини у воєнний і післявоєнний періоди.

Слід зазначити, що прикордонний статус області зумовив підвищене навантаження на членів організації у звітному періоді, значна частина яких поєднувала професійну діяльність із проходженням служби у Збройних Силах України, підрозділах територіальної оборони та участю у волонтерській діяльності.

У 2025 р. члени нашої організації приймали активну участь у міжнародних та Всеукраїнських економічних конференціях та семінарах. Було проведено 4 міжнародні наукові конференції. Підготовлено до друку 6 підручників, 4 монографії та 18 наукових статей (у тому числі у виданнях, що індексуються БД Scopus та Web of Science).

Незважаючи на складні обставини, що існують у сумському регіоні, члени обласної організації СЕУ протягом звітного періоду продовжили наукову роботу та приймали активну участь у наступних науково-дослідних роботах (НДР):

1. Соціально-економічні виклики в умовах цифровізації суспільних відносин (2021-2026 рр.), науковий керівник Захаркін О. О., № держреєстрації: 0121U114364.

2. Конвергенція економічних та освітніх трансформацій в умовах діджиталізації (2021 – 2026 рр.), науковий керівник Похилько С. В., № держреєстрації: 0121U114570.

3. Інноваційні драйвери зростання макроекономічної стабільності країни (2021 – 2026 рр.), науковий керівник Гриценко Л. Л., № держреєстрації: 0121U114396.

4. Трансформація фінансової системи та стратегічні пріоритети її розвитку (2021-2026 рр.), науковий керівник Дехтяр Н. А., № держреєстрації: 0121U114477.

5. Кібербезпекові та цифрові трансформації економіки країни воєнного часу: боротьба із кіберзлочинами, корупцією та тіньовим сектором (2024 – 2026 рр.), науковий керівник Яровенко Г. М., № держреєстрації: 0124U000544.

6. Моделювання освітніх трансформацій у воєнний час для збереження інтелектуального капіталу та інноваційного потенціалу України (2023 – 2025 рр.), науковий керівник Щербаченко В. О., № держреєстрації: 0123U100114).

7. Післявоєнне відновлення енергетики України: оптимізація управління відходами з урахуванням здоров'я населення, екологічних, інвестиційних, податкових детермінант (2023 – 2025 рр.), науковий керівник Росохата А. С., № держреєстрації: 0123U100112.

Здійснені у звітному 2025 році науково-організаційні заходи та набутий досвід дозволили визначити напрями подальшої роботи на 2026 рік, а саме :

- удосконалення та розвиток громадської роботи, яка буде спрямована на виховання майбутніх фахівців-економістів;

- здійснення наукового консультування установ, підприємств та організацій міста та області з економічних питань;

- продовження співпраці з Сумською ОДА та участь у робочих групах із розробки регіональних програм соціально-економічному розвитку регіону а також формування пропозицій щодо відновлення Сумщини у воєнний та післявоєнний періоди.

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
Заслужений економіст України Внукова Н.М.)*

Харківська обласна організація СЕУ протягом 2025 року розвивала активну участь у різних напрямках організаційної, наукової, навчальної і громадської роботи, спрямованої на виконання вимог Статуту Спільки, що знайшло своє відображення у вагомій публічній діяльності її членів з формування наукових і фахових економічних підходів до дослідження змін у громадсько-економічному житті країни і опрацюванні заходів із підтримання господарств та установ під час воєнного стану і формування підґрунтя для подальшого їх відновлення у повоєнний час, підтримки членів спільноти, комунікаційної активності не тільки в країні, але і за кордоном.

Члени Спільки працюють у різних сферах економіки, сприяють розширенню економіко-правових компетентностей у різних галузях, беруть участь у поданні одержаних науково-практичних результатів на конференціях різного рівня, у впровадженні інноваційних рішень у діяльність суб'єктів господарювання, фінансових установ, неприбуткового сектору, органів державної влади та місцевого самоврядування.

Продовжено апробаційні заходи з обговорення наукових результатів різних наукових досліджень. Розширено співпрацю з науковцями різних профільних академій України. Відбулось обговорення актуальної теми «Індустрія та освіта 4.0: соціальні, правові та інституційні аспекти нової науково-дослідницької інфраструктури» на Круглому столі Інституту вищої освіти НАПН України та Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 10 листопада 2025 р.
(<https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/616>)

Керівник Харківської обласної організації СЕУ Наталія Внукова до 95 річчя Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця відзначена Подякою Національної академії педагогічних наук України.

15 грудня 2025 р. у межах Програми підвищення кваліфікації «Штучний інтелект у професійному розвитку викладача: управління та інноваційні освітні практики» відбулась зустріч з Президентом Національної академії педагогічних наук видатним вченим у галузях філософії освіти, соціальної філософії, педагогіки, авторських досліджень, доктором філософських наук, професором, академіком Національної академії наук України, академіком Національної академії педагогічних наук України Василем КРЕМЕНЕМ на тему «Людина і освіта в контексті сучасних цивілізаційних викликів».

Завершено фундаментальне дослідження НДР «Забезпечення інноваційного розвитку експортно-імпортової діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки в умовах воєнного та повоєнного стану», Державний реєстраційний № 0123U102012, яке є актуальним і відповідає завданням прискорення інноваційних процесів у країні.

До нового державного свята Дня працівника системи фінансового моніторингу, започаткованого 2020 року Указом Президента України № 523/2020, 28 листопада 2025 року відбувся Майстер клас Наталії ВНУКОВОЇ на тему «Оновлені міжнародні вимоги FATF (2025) та типології з протидії фінансування тероризму».

Пролонговано апробаційні заходи з обговорення публічних заяв та рішень FATF щодо виконання міжнародних стандартів у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму і розповсюдження зброї масового знищення. Піднято актуалізацію питання щодо оцінки ризиків потенційного відмивання коштів від екологічних порушень. Презентація. September 2025 DOI:10.13140/RG.2.2.23616.80640 Conference: «Актуальні проблеми правового та економічного регулювання екологічних відносин в сучасних умовах» 18 вересня 2025 року м. Харків <https://surl.lt/czhozl>

У межах співпраці із зовнішніми стейкхолдерами, зокрема, Львівським державним університетом внутрішніх справ та Львівським національним університетом імені Івана Франка члени Спілки, здобувачі доктора філософії за напрямом Економіка взяли участь 06 листопада 2025 р. у складі команди у VIII квест-конкурсі з проблематики розвідки на основі відкритих джерел (OSINT) «У пошуку активів – онлайн-детектив», що об'єднав 54 команди, в яких було понад 270 учасників з України та Словаччини. Команда набула відзнаку за набрану максимальну кількість балів у найскладнішому завданні. 27 листопада 2025 р. та ж команда посіла 3 місце у п'ятому квест-конкурсі «Пошук скарбів у морі інформації – онлайн-детектив», продемонструвавши високий рівень компетентності, зокрема, у сфері ІТ. У інтелектуальних змаганнях взяли участь 23 команди з різних регіонів України. Конкурс, присвячений проблематиці виявлення фактів і ризиків торгівлі людьми й нелегальної міграції, проходив у дистанційному форматі (<https://hneu.edu.ua/news/komanda-zdobuvach-v-phd-pos-la-3-t-m-sce-u-vseukra-nskomu-osint-kvest01122025>).

Систематично протягом року відбувались зустрічі з представниками НБУ, присвячені обговоренню останніх змін до законодавстві України щодо ринку

фінансових послуг, страхування, зокрема прийнятих Національним банком України аналітичних звітів з метою забезпечення фінансової стабільності, що важливо для підготовки спеціалістів зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» різних рівнів вищої освіти. Члени СЕУ стали амбасадорами Всеукраїнського тестування з фінансової грамотності НБУ з нагоди Всесвітнього дня заощаджень, 31 жовтня – 06 листопада 2025 року.

Стаття: Внукова, Н. (2025). Теоретико-правові аспекти залучення зелених інвестицій для відновлення України. Право та інноваційне суспільство, (1 (24), 28–36. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-1\(24\)-2](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-1(24)-2) надає можливість врахувати науковцям напрями нових змін і вимог у екологічному та фінансовому праві щодо зеленого інвестування.

Питання звітів зі сталого розвитку, які мають бути запроваджені для суб'єктів господарювання відповідно до європейських вимог стали предметом обговорення на низці заходів науково-практичного характеру і будуть продовжені у наступні роки.

За ініціативи ХРО СЕУ, як провідне об'єднання фахових економістів з багаторічною історією долучилася до громадського обговорення проекту постанови КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187» з обґрунтуванням залишити існуючий пп.19 п.38 діючої постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187» щодо участі представників освіти у професійних, творчих та/або громадських об'єднаннях, асоціаціях, інших неприбуткових організаціях, який планувалось вилучити.

Члени СЕУ брали участь у наданні висновку Про ратифікацію Угоди про Всеосяжне економічне партнерство між Урядом України та Урядом Об'єднаних Арабських Еміратів Проект Закону України, реєстр. № 0339 15.08.2025.

Члени Спільки взяли участь у низці міжнародних заходів: 12 червня 2025 р. у семінарі «Турбулентність у світовій торгівлі: нова реальність чи тимчасовий виклик?» Питання семінару: торгівельна війна чи переговори? Зростання світового попиту на агропродукцію, роль України. Стан глобального ринку: шанси і ризики. Доповідач – Вільям МЕЙЕРС, почесний професор прикладної економіки НДІ продовольства та аграрної політики Університету Міссурі (США); 8 листопада 2025 р. у заході Він'янського Інституту Права (Vignan Institute of Law) (Індія); 30 жовтня 2025 р. у моніторингу Консорціумом RRR4U виконання умов програми МВФ та Плану України в межах Ukraine Facility. Спецтемою випуску була «Детінізація економіки: виклик і шанс для України»; 19 грудня 2025 р. участь у meetup сесії для бізнесу, організованій хабом цифрової трансформації Win-Win EDIH (Вадим Гетьман Інститут інноваційної освіти), що надає послуги з високою доданою вартістю для тестування, навчання, мережевого зв'язку екосистеми. Місія WIN2EDIH – використання потенціалу Deep Tech інновацій для цифровізації, відновлення та підвищення конкурентоспроможності економіки України в глобальному цифровому просторі

Члени Спільки продовжують традиції кластерного руху СЕУ: обговорювали тренди сучасної кластеризації 20 лютого 2025 р. у Звітному вебінарі Українського кластерного альянсу, присвяченому підсумкам зустрічі у Будапешті з Міністерством економіки Угорщини у межах проекту #AccelerateGDT, де було презентовано нову кластерну політику Угорщини.

Важливим для проведення аналітичних досліджень є ознайомлення членів Спілки протягом року з результатами Щомісячних опитувань керівників підприємств «Український бізнес під час війни» ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій» (ІЕД) «Економічні тенденції з точки зору бізнесу (2025)».

Харківська обласна організація СЕУ продовжує співпрацю з іншим громадським професійним об'єднанням Асоціацією «Страховий бізнес» у обговоренні нормативних документів НБУ щодо змін регулювання розвитку ринку небанківських фінансових послуг в межах спліту і нового Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», впровадження нових положень Закону України «Про страхування», розробці професійного стандарту агент страховий.

Міжнародне співробітництво продовжується через взаємодію з викладачами Державного університету прикладних наук у Ярославі (Республіка Польща).

Науково-практичні результати проведених досліджень впроваджено у діяльність суб'єктів господарювання та навчальний процес закладів вищої освіти Харкова та Ужгорода.

На перспективу передбачено продовження взаємодії між освітою, наукою, владою і бізнесом для прискорення вирішення задач під час воєнного стану і повоєнного відновлення, впровадження сучасних технологій розвитку освіти та науки на основі компетентнісного підходу за Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, розширення співпраці з суб'єктами господарювання та науковими установами, закладами вищої освіти, органами місцевого самоврядування, зокрема, через міжмуніципальну співпрацю та кластеризацію.

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор, академік АН ВШ України,
академік АЕН України, Заслужений діяч науки і техніки України Нижник В.М.)*

Враховуючи складні умови функціонування, обумовлені російською агресією, протягом 2025 року Хмельницька обласна організація Спілки економістів України (далі – ХОО СЕУ) продовжила проводити роботу, спрямовану на розробку наукового та інформаційного підґрунтя для пошуку резервів покращання рівня конкурентоспроможності економіки регіону, підвищення її адаптаційних можливостей в умовах зростання соціальної напруги та збільшення рівня вимушеного безробіття.

Протягом 2025 року було проведено 6 засідань ХОО СЕУ з питань соціально-економічного розвитку Хмельницької області, а також визначення напрямів діяльності та завдань організації щодо покращання економічної ситуації і зниження рівня соціальної напруги в регіоні. Крім того, проводилась робота і щодо залучення нових членів до Спілки економістів України, зокрема, серед представників місцевих органів влади, освітніх установ та інших інституційних утворень, які формують інституційне середовище розвитку підприємництва на Хмельниччині. Важливу роль ХОО СЕУ відіграла у якості майданчика для співпраці регіональних утворень з підприємствами та установами, які під впливом несприятливих умов змушені були релокувати свої потужності на територію нашої області. Варто відмітити, що

ключову роль у виконанні останнього завдання відіграла співпраця з Хмельницькою торгово-промисловою палатою, міськими, районними та обласними органами влади, іншими інституційними структурами регіону.

В межах своїх статутних завдань та компетенції члени обласної організації СЕУ спільно з фахівцями Хмельницької обласної військової адміністрації, Хмельницьких обласної та міської рад, Хмельницької торгово-промислової палати брали участь у підготовці та реалізації регіональних цільових стратегій, планів і програм, зокрема:

- Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021 – 2027 роки;
- Плану заходів з реалізації Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2021 – 2027 роки;
- Програми економічного та соціального розвитку Хмельницької області на 2025 рік;
- Обласної програми розвитку малого і середнього підприємництва Хмельницької області на 2024 – 2026 роки;
- Цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру у Хмельницькій області на 2024 – 2028 роки;
- Цільової соціальної програми утвердження української національної та громадянської ідентичності у Хмельницькій області на 2025 – 2030 роки;
- Обласної програми сприяння розвитку громадянського суспільства у Хмельницькій області на 2024 – 2026 роки.

Члени ХОО СЕУ активно долучаються до виконання науково-дослідних робіт, які фінансуються як за рахунок бюджетних коштів, так і підприємств регіону, що дозволяє виявити пріоритетні напрями територіального розвитку та встановити першочергові заходи щодо інформаційно-консультативної та інноваційної підтримки суб'єктів господарювання в умовах сьогодення. Наприклад, протягом 2025 року доц. Капітанець С. В. здійснювала керівництво двох держбюджетних науково-дослідних тем:

- «Шляхи імплементації рекомендацій МВФ щодо зміцнення інституційних механізмів надання державних гарантій та субкредитів за рахунок кредитів (позик) іноземних держав, іноземних фінансових установ та міжнародних фінансових організацій». За результатами НДНТР узагальнено теоретичні та методичні засади надання державних гарантій в Україні та країнах ЄС; визначено ключові інституційні механізми надання державних гарантій та субкредитів, які доцільно привести у відповідність до рекомендацій МВФ; окреслено концептуальні напрямки удосконалення нормативно-правового забезпечення надання підприємствам державних гарантій та встановлення плати за їх використання;

- «Оцінювання діяльності податкових та митних органів України відповідно до ключових показників ефективності», під час виконання якої визначено теоретичні основи запровадження ключових показників ефективності у діяльність податкових та митних органів України, а також розкрито сучасні міжнародні практики оцінювання ефективності діяльності митних органів. Сформульовано принципи, встановлено специфіку та представлено архітектуру ключових показників ефективності; виявлено особливості сучасних міжнародних практик оцінювання ефективності діяльності митних адміністрацій. Схематизовано структуру системи КРІ діяльності митних та податкових органів України; виокремлено на основі міжнародного досвіду

методики оцінювання діяльності митних адміністрацій, прийнятні для запровадження в Україні. Отримані наукові результати мають теоретико-прикладне значення для розвитку державної податкової та митної справи в Україні, що дасть можливість напрацювати пропозиції щодо оцінювання діяльності податкових та митних органів України відповідно до ключових показників ефективності.

Наукові школи під керівництвом членів ХОО СЕУ активно займаються підготовкою кадрів вищої кваліфікації і, зокрема, науковим керівництвом докторантів та аспірантів. Так, під науковим керівництвом докторів економічних наук, професорів Хмельницького національного університету аспірантами успішно захищено 9 дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії з економіки та менеджменту, а саме: Нижника В.М. (захистились аспіранти: Абушов Т. А., Посвалюк О.А., Келманович О.Л.), Гончар О. І. (Бердичевський А.В.), Григорука П.М. (Шевченко Л.В.), Васильківського Д.М. (Шевченко Д.В.), Рудніченка Є. М. (Асамдах-Черемех Джошуї), Стадник В.В. (Михальчук І.В.), Хрущ Н.А. (Хомич Л.В.).

Протягом 2025 року членами ХОО СЕУ доц. Лопатовським В. Г. та доц. Пономарьовою Н. А. було ініційовано підписання договорів про співпрацю між Хмельницьким національним університетом та громадськими організаціями «Українська реновація» (керівник – Інна Бачинська) і «Інноваційний вектор» (керівник – Людмила Ваганова). Метою співпраці є консолідація освітнього, наукового та експертного потенціалу сторін для реалізації спільних освітніх, соціальних і просвітницьких ініціатив, розвитку людського капіталу, посилення фінансової та економічної грамотності населення, а також підтримки соціальної інтеграції вразливих груп.

Для ХОО СЕУ підписання договору відкриває нові можливості, зокрема, щодо залучення членів організації до реалізації спільних освітніх, консультаційних і соціальних проєктів; організації тренінгів, воркшопів та інших практичних заходів тощо.

Протягом 2025 року доц. Гейдарова О. О. долучилась до виконання держбюджетної науково-дослідної теми 1Б-2024 «Система виявлення ЗПЗ та комп'ютерних атак в корпоративних мережах». В процесі виконання теми було визначено, що сучасні корпоративні мережі щодня зазнають численних загроз – від зловмисного програмного забезпечення до складних цільових атак. У контексті стрімкого зростання кіберзлочинності та розвитку технологій, побудова ефективної системи виявлення загроз є ключовим елементом кібербезпеки підприємства. Наявність такої системи дозволить: вчасно виявляти інциденти безпеки; мінімізувати наслідки атак; забезпечити безперервність бізнес-процесів. Розроблена система може бути використана для реального захисту корпоративних мереж, як у комерційних структурах, так і в державних установах. Вона також може бути частиною загальної стратегії SOC (Security Operations Center).

У 2025 році членами ХОО СЕУ під керівництвом доц. Андрушкевич З. М. продовжувалось виконання господарської науково-дослідної теми «Формування стратегії просування підприємства в інтернет-мережі на засадах SMM-маркетингу» з ТОВ «ХІАРІ КОСМЕТІКС». За результатами виконання господарської теми у 2025 р. сформовано рекомендації із оптимізації стратегії просування підприємства в

інтернет-мережі шляхом відстеження нових форматів відеоконтенту, функцій, які запускають SMM-платформи (функції YouTube Shorts, нові формати Reels), аналізу нових можливостей на основних платформах (YouTube Shorts, Instagram Reels, TikTok) та вивчення, як їх можна ефективно застосувати для досягнення цілей бренду, визначення типу відео для кожної платформи, підбору тематики і ключових повідомлень, розробки інтерактивного контенту, використання live-відео та сторіз для взаємодії, оновлення стратегії відповідно до змін алгоритмів: внесення коректив у частоту, типи та стилі відеоконтенту, з метою утримання конкурентоспроможності на різних платформах.

У 2025 році членами ХОО СЕУ під керівництвом доц. Андрушкевич З. М. також продовжувалось виконання госпдоговірної науково-дослідної роботи «Маркетингова стратегія розвитку дистрибуційного підприємства на ринку молочної продукції за умов сучасних викликів ринку» з ПП «Ексклюзив Плюс». За результатами виконання госпдоговірної теми у 2025 р. було проведено аудит бізнес-процесів дистрибуційного підприємства, які безпосередньо впливають на клієнтський досвід: від продажів до обслуговування після покупки, ідентифіковано основні проблеми і слабкі місця роботи з клієнтами, визначено вимоги до CRM-системи, що забезпечуватиме підвищення лояльності, досліджено наявні на українському ринку рішення для вибору CRM-системи, яка найкраще відповідає потребам дистрибуційного підприємства у сфері молочної продукції.

З жовтня 2024 року під керівництвом доц. Пономарьової Н. А. розпочато виконання госпдоговірної науково-дослідної теми «Розробка обліково-податкового механізму формування та реалізації соціального капіталу у вимірах концепції сталого розвитку» з ТОВ «ІМПРЕСС ЮА». Мета роботи полягала в розробці обліково-податкового механізму формування та реалізації соціального капіталу шляхом обґрунтування технології обліку та оподаткування капіталізації вартості соціального капіталу у форматі ціннісно-орієнтованого управління, формування системи адміністрування процесів створення та використання соціального капіталу за умов мережевої економіки; обґрунтуванні та розробці прикладних інструментів формування та реалізації соціального капіталу в форматі інтегрованої звітності; розробці моделей та технологій аналітичної інтерпретації соціального капіталу в контексті соціальної безпеки бізнесу. Перевага роботи над наявними аналогами – в процесі виконання роботи передбачається використання методів і моделей, які раніше не використовувались, а сформований механізм формування та використання соціального капіталу буде максимально адаптований під діяльність замовника.

У листопаді 2025 року під керівництвом доц. Цебеня Р. Л. членами ХОО СЕУ розпочато роботу над виконанням госпдоговірної науково-дослідної теми «Обліково-податковий механізм діяльності підприємства відновлювальної енергетики» з ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО». Мета роботи полягала у розробці теоретичних засад та науково-практичних рекомендацій щодо побудови обліково-податкового механізму діяльності підприємства відновлювальної енергетики. Перевага роботи над наявними аналогами – в процесі виконання роботи передбачається використання методів і моделей, які раніше не використовувались, а сформований обліково-

податковий механізм діяльності підприємства відновлювальної енергетики буде максимально адаптований під діяльність замовника.

При кафедрі міжнародних економічних відносин Хмельницького національного університету завдяки участі членів ХОО СЕУ успішно функціонує науково-навчальний центр «Економіст-міжнародник» під керівництвом проф. Васильківського Д. М. Метою діяльності Центру є організація співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики, покращення взаєморозуміння, активізації міжкультурного діалогу між Хмельницьким національним університетом та сторонніми організаціями. Предметом діяльності центру є надання якісних освітніх послуг для студентів Хмельницького національного університету, а також надання інших послуг, необхідних для досягнення мети діяльності Центру. Мета роботи Центру досягається в процесі реалізації держбюджетних тем кафедри, організації та проведення конференцій, семінарів, олімпіад, участі викладачів та студентів кафедри у НДДКР.

В межах роботи центру «Економіст-міжнародник» здійснюється виконання госпдоговірних тем № 0122U200189 «Цифрова трансформація торгівлі та діджиталізація митно-логістичного забезпечення бізнес-структур за умов диверсифікації міжнародних відносин у післявоєнній відбудові економіки України» та № 0122U002372 «Соціально-економічні механізми розвитку людського капіталу в системі міжнародного маркетингового та логістичного забезпечення підприємницької діяльності в умовах трансформаційних змін». Також у 2025 р. було підписано угоду з ТОВ «ДІАЛОГ-ЦЕНТР» щодо надання інформаційно-консультаційних послуг з розробки концепції проекту щодо відкриття та функціонування логістично-складського комплексу.

В межах виконання даної угоди була розроблена концепція логістично-складського комплексу та підготовка техніко-економічного обґрунтування проекту, проведений консалтинг з організації роботи логістичного комплексу та розробка стратегії маркетингу із залучення клієнтів, здійснено оптимізацію логістичних процесів та інтеграцію з митно-логістичною інфраструктурою, сформовано стратегію сталого розвитку комплексу та впровадження системи управління якістю.

Під керівництвом члена ХОО СЕУ проф. Ведернікова М.Д. започатковано наукову школу «Синергії економіки, бізнесу та HR-інжинірингу в теорію і практику ринкової моделі економіки». У цьому напрямі школа проводить відповідні наукові дослідження із залученням молодих вчених, аспірантів, магістрів та студентів здібних до наукової діяльності. Особливістю наукових розробок школи є те, що вони доведені до рівня конкретних методичних розробок та практичних рекомендацій, які реально можуть застосовуватися на підприємствах різної форми власності та господарювання. Основні тематичні напрями роботи школи:

- біхевіоральна економіка в архітектурі бізнес-рішень у системі HR-інжинірингу сучасного підприємства;
- регулювання соціально-трудова відносин на засадах розвитку HR-інжинірингу для забезпечення соціального, повоєнного та євроінтеграційного розвитку України;
- синергія бізнес-економіки та HR-інжинірингу в управлінні трудовими ресурсами підприємств;

- перспективні напрями розвитку HR-інжинірингу підприємства в аспекті впровадження новітніх персонал-технологій;
- формування нової парадигми HR-інжинірингу на засадах впровадження інноваційних HR-технологій;
- формування компенсаційного пакету як інструменту мотивації персоналу на промислових підприємствах;
- диджиталізація економічних процесів на підприємствах;
- формування системи стратегічного HR-інжинірингу сучасного підприємства.

За ініціативи членів ХОО СЕУ проф. Хрущ Н. А. та проф. Григорука П. М. створено та успішно функціонує Навчально-науковий центр «ПРОФІ-Т», в межах якого працює Лабораторія стратегічних досліджень в економіці. Мета діяльності Центру – здійснення широкого спектру наукової та науково-дослідної діяльності, проведення навчально-наукової роботи (навчальні практикуми) та надання послуг. Наукові дослідження спрямовані на розробку концептуально нових підходів до побудови методології стратегічного і тактичного управління діяльністю соціально-економічних систем на основі моделювання економічних ситуацій та впровадження інноваційних авторських концепцій і прикладних розробок у господарську діяльність та сучасну українську науку. Реалізація напрямів наукових досліджень ННЦ «ПРОФІ-Т» забезпечується колективом наукової школи «Стратегії і тактика управління діяльністю підприємницьких структур» на базі Лабораторії стратегічних досліджень в економіці.

Члени ХОО СЕУ активно долучаються до участі в міжнародних проектах. Наприклад, участь проф. Є. Рудніченко, проф. Н. Гавловської та доц. О. Савченко у міжнародному проєкті ERASMUS+ INSPIRE «Інноваційна підтримка для сприяння підприємництва біженців у туризмі» дозволила розширити можливості для біженців, надавши їм необхідні знання та інструменти, щоб вони могли започаткувати власну успішну справу в туристичній галузі. Цікаво, що проєкт зосереджений на підтримці не лише внутрішньо переміщених осіб, але й ветеранів, які повертаються до мирного життя та потребують нових можливостей для інтеграції, розвитку й реалізації.

Проєкт Inspire об'єднує низку закладів вищої освіти та організацій з усього світу, що підкреслює його масштабність та синергію міжнародних партнерів як запоруку успіху. Серед партнерів: Технологічний університет Шеннона (Ірландія), Університет прикладних наук (Хорватія), Університет Докуз Ейлул (Туреччина), Університет прикладних наук PXL (Бельгія), НПО «Businet VZW» (Бельгія), Громадська організація «Захист – об'єднання волонтерів» (Україна).

Доценти О. Савченко та Л. Кримчак брали участь у проєкті 3R SheLeader – RESOURCEFULNESS, RESULTFULNESS, RESILIENCE. Ціль проєкту полягала в тому, щоб навчити жінок лідерським навичкам, які дозволять їм долати виклики та успішно реалізовуватися в складних академічних середовищах. Також метою було посилення самосвідомості та комунікативних навичок для кращого розуміння впливу на інших та максимізації ефективності як лідера.

Учасниці проєкту «3R SheLeader» отримали посилене розуміння свого впливу на оточуючих через розвиток самосвідомості та комунікативних навичок, зокрема, завдяки вивченню емоційного інтелекту та трансакційного аналізу. Вони навчилися,

як досягати результатів через видатне лідерство, ідентифікуючи ключові навички великих лідерів (наприклад, за моделлю Кузеса та Познера) та усвідомивши важливість формування бачення, встановлення цілей та ролі довіри. Крім того, результатом участі стало набуття знань про стійкість (Resilience) в лідерстві у складних умовах та розробка індивідуального плану дій щодо стійкості.

Доцент Назарчук Т. брала участь у проєкті Reskilling Ukraine – проєкт шведської неприбуткової організації Beredskapslyftet. Він був створений з метою допомогти українцям відбудувати Україну через програми освіти, перекваліфікації та підвищення кваліфікації. Це перший проєкт організації Beredskapslyftet, який реалізується в Україні.

Протягом 2025 року членами ХОО СЕУ було організовано та проведено ряд міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, зокрема таких:

- II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Революція креативних індустрій: як маркетинг і менеджмент створюють майбутнє», 23 – 24 жовтня 2025 р.;

- XII Міжнародна науково-практична конференція «Стратегії, моделі та технології управління економічними системами» – SMTESM-2024, 12 грудня 2025 р., м. Хмельницький;

- VIII Всеукраїнська науково-практична конференція студентів «Маркетинг очима молоді в умовах європейської інтеграції», 29 травня 2025 р.;

- VI Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» (14 листопада 2025 р., м. Хмельницький);

- VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні» (11 грудня 2025 р., Хмельницький-Херсон).

Крім того, члени СЕУ брали участь у понад 100 науково-практичних конференціях та круглих столах, які проводились як в Україні, так і за її межами. В цілому, за результатами роботи у 2025 р. членами ХОО СЕУ опубліковано більше 20 розділів у колективних монографіях, 2 підручники, понад 30 статей у журналах, що входять до наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science), більше 150 – фахових статей, понад 250 – у збірниках матеріалів конференцій.

Протягом 2025 року член ХОО СЕУ проф. Думанська І. Ю. брала участь у міжнародних програмах з проведення наукових досліджень:

1) Research fellow (non-residential) в Французькому центрі досліджень в гуманітарних і соціальних науках (CEFRES) у Чехії. Research Area 1. Displacements, «Dépaysements» and Discrepancies Тема досліджень: Digital Transformation of the Economy and Development of IT Entrepreneurship in Today's Challenges and Priorities of the Post-War Reconstruction of Ukraine Підтвердження статусу URL: <https://cefres.cz/en/24051>;

2) член менеджментського комітету (MC member) в COST CA22122 «Rethinking the Blue Economy: Socio-ecological impacts and opportunities» (RethinkBlue), член робочих груп WG 2. Food security & sustainable blue consumption та WG 5. Climate

change & natural hazards Підтвердження статусу URL: <https://rethinkblue.eu/about-the-action/members/>;

3) член робочої групи WG 2. Platform: The governance of illicit trade в COST CA 21133 Globalization, Illicit Trade, Sustainability and Security;

4) індивідуальний дослідник як учасник проєкту Scholars without Borders, Гарвардський університет (Центр Девіса) у співпраці з American Council Тема досліджень: «Sanction evasion practice in the logistics of raw materials countries».

Традиційним для ХОО СЕУ стало проведення спільно з Департаментом економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Хмельницької обласної військової адміністрації, Хмельницькою торгово-промисловою палатою та бізнес-структурами регіону циклу обговорень щодо підвищення ефективності існуючих та перспектив нових напрямів формування співпраці в регіоні, особливо, в умовах зростання кількості релокованих суб'єктів господарювання.

В цілому, до ключових напрямів наукової роботи членів ХОО СЕУ у 2025 році можна віднести такі:

- розробка механізмів регулювання в економічній, інноваційно-інвестиційній та соціально-трудої сферах України на шляху до Європейського Союзу;

- удосконалення методологічних підходів в управлінні потенціалом підприємств за умов міжнародної глобалізації;

- побудова адаптаційних моделей розвитку підприємництва, обумовлених негативним впливом російської агресії, та вимушеною релокацією виробничих потужностей;

- формування напрямів підтримки трудового потенціалу регіону, у зв'язку зі збільшенням соціальної напруги та зростанням чисельності населення, яке перебуває на межі бідності;

- розробка теоретико-методологічних та прикладних аспектів процесів формування та моделювання стратегій і тактик управління діяльністю підприємницьких структур в сучасному нестабільному середовищі;

- науково-методичне обґрунтування прикладних аспектів забезпечення здатності суб'єктів господарювання управляти економічним потенціалом та фінансовою безпекою в процесі їх стратегічного інноваційного розвитку;

- впровадження концептуально нових підходів до побудови методології стратегічного і тактичного управління у діяльність підприємницьких структур України;

- розробка напрямів цифрової трансформації національної економіки та основ формування громадянського суспільства;

- оцінювання ролі держави та інституційних структур у посиленні економічної безпеки України в умовах трансформації міжнародних відносин та викликів, пов'язаних з повномасштабним вторгненням росії в Україну.

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Петкова Л.О.)

У своїй діяльності Черкаська обласна організація СЕУ тісно взаємодіє з органами державного управління та місцевого самоврядування області; Черкаським

обласним ресурсним центром розвитку громад; Черкаською торгово-промисловою палатою.

Протягом 2025 р. проводились **наукові дослідження** такої тематики:

- глобальна та національна економічна безпека;
- політика енергоефективності в Україні та країнах ЄС;
- формування безпекових і соціально-економічних пріоритетів розвитку Черкаської області в умовах воєнного стану та в період повоєнного відновлення;
- фінансова інклюзія в умовах воєнного стану та в період повоєнного відновлення;
- фінансові інструменти повоєнного відновлення.

Членами обласної організації у звітному періоді було опубліковано у співавторстві 19 статей у виданнях категорії В, 4 статті у виданнях, які індексуються в наукометричних базах WoS, SCOPUS.

У 2025 р. були **організовані та проведені всеукраїнські, міжнародні науково-практичні конференції та форуми**, присвячені проблемам економічного розвитку країни та регіону, міжнародних економічних відносин, зокрема:

- XXII міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми фінансової системи України» 20 листопада 2025 р.;
- XVII всеукраїнська науково-практична конференція «Тенденції та перспективи розвитку економіки України в умовах сучасних викликів» 20 – 21 березня 2025 р.;
- Global Money Week-2025 в ЧДТУ з 17 до 30 березня 2025 року.

Протягом звітного року члени обласної організації СЕУ брали участь в наступних **міжнародних та всеукраїнських наукових, освітніх заходах**:

- курс навчання за програмою «Великий курс про ШІ в освіті». Організатор – ГО «Прогресильні»;
- професійне і науково-педагогічне стажування в Лабораторії міжнародного регіонознавства за програмою: «Стратегічна автономія та конкурентоспроможність ЄС в новій глобальній економіці: NEXT»;
- освітній курс «Академія ШІ для освітян від GOOGLE»;
- семінари НБУ «Тенденції фінансового сектору України та інструменти управління ризиками»; «Фінансовий сектор України сьогодні: регуляторні зміни, системні ризики та розвиток кредитування»;
- курс від онлайн школи iPlan EDU «Особисті фінанси та сімейний бюджет»;
- Online Language Course «English for Innovation and Smart Solutions» Технічного університету Дрездена, Німеччина (Technical University of Dresden) в рамках міжнародного проекту «Німецько-українська мережа університетів інженерних наук» за підтримки Німецької служби академічних обмінів (DAAD) у рамках Програми фінансування «Україна цифрова: Забезпечення академічної успішності в умовах кризи, 2022-2025»;
- Третя зимова школа Асоціації студентів економічних університетів Південної та Східної Європи та Чорноморського регіону (ASECU Youth) на тему «Технології майбутнього та штучний інтелект для цифрової економіки та суспільства»;
- вебінар «Case Method for Ukrainian Educators session», організатор «The Case Centre», 16 січня 2025 р.;

- тренінг «Як залучити фінансування та імплементувати якісний освітній проєкт. Акселератор освітніх проєктів» від Прометеус, 18 лютого 2025 р.;
- форум «Роль закладів вищої освіти у розвитку інноваційної екосистеми України», організатор – НКП «Горизонт Європа», напрям «Клімат, енергетика та мобільність», 18 березня 2025 р.;
- спеціальні віртуальні тури НБУ для освітян: «Історія грошового обігу України: жіночий світ монети», 20 березня 2025 р.; «Історії грошового обігу України: музика в металі монет та медалей», 30 вересня 2025 р.; «Гроші війни: окупаційна економіка в Україні у роки Другої світової війни», 28 жовтня 2025 р.;
- тренінг «Реалізація проєктів Програми ЄС Еразмус+, Жан Моне: від перших кроків до звітності – особливості впровадження під час воєнного стану та інституційні регуляції», 25 березня 2025 р.;
- організація інтерактивного кейсу на тему: «Маркетингові та організаційні аспекти ведення бізнесу в умовах воєнного стану», 26 березня 2025 р.;
- круглий стіл «Розвиток системи професійних кваліфікацій в Україні» від Національного агентства кваліфікацій та Національного інституту стратегічних досліджень, 27 березня 2025 р.;
- конференція «FinLit Forum: впровадження фінансової грамотності в НУШ», 27 березня 2025 р.;
- вебінар «Integrating Entrepreneurial Competences in Higher Education Curricula» від HEInnovative, 3 квітня 2025 р.;
- воркшоп «Базові знання про відкриті освітні ресурси (OER)», організатори – Ганноверський університет імені Готфріда Вільгельма Лейбніца та проєкт DAAD Project OERwithUkraine, 15 квітня 2025 р.;
- інфосесія-вебінар «ErasmusBranch: запровадження узгоджених спільних освітніх програм в Україні», 24 квітня 2025 р.;
- вебінар «Introduction to AI Tools for Academics», організатор University of Glasgow, 13 травня 2025 р.;
- щорічна конференція Європейської асоціації університетів EUA «EUA-CDE Annual Meeting. 20 years of progress – Celebrating the achievements and shaping the future of doctoral education in Europe», University Of Lausanne, Lausanne, Switzerland, 4 – 6 червня 2025 р.;
- вебінар «Відкрий нові горизонти» в межах Британсько-Української програми наставництва від Science for Ukraine, 16 червня 2025 р.;
- вебінар «Making sustainability reporting a strategic asset for universities'», організатор European University Association, 17 червня 2025 р.;
- зустріч із представником Федерального резервного банку Нью-Йорка Г. Лонгом, директором з навчальних програм та методичного керівництва, зовнішні зв'язки та освіта «Фінансова грамотність: міжнародний досвід для українських педагогів», 17 червня 2025 р.;
- вебінар «Академічна доброчесність та етика наукових досліджень в епоху відкритої науки» від Державної науково-технічної бібліотеки України, 27 серпня 2025 р.;
- II міжнародна наукова конференція НБУ «Money & Banking: історія та майбутнє грошей», 18 – 19 вересня 2025 р.;

- міжнародний семінар «Розвиток інклюзивного освітнього середовища на основі студентоорієнтованого підходу в умовах надзвичайних ситуацій», організатори МОН України, Національний Еразмус+ офіс в Україні, команда Національних експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+ (HERE team), за підтримки SPHERE, EACEA, 7 – 8 жовтня 2025 р.;

- практичний тренінг «Кібербезпека 2.0: Як ШІ змінює правила гри», 10 листопада 2025 р.;

- Міжнародна наукова конференція «Економічна політика повоєнного відновлення України», 21 листопада 2025 р.;

- Міжнародна конференція «Цифрова трансформація вищої освіти України: побудова інтегрованої екосистеми» в межах проекту Програми ЄС Еразмус+ «DigiUni: Digital University – Open Ukrainian Initiative», організатор КНУ ім. Тараса Шевченка за підтримки МОН України, Національного Еразмус+ офісу в Україні, 27 листопада 2025 р.;

- XIV Міжнародна конференція «Трансформації суспільства в соціальних і гуманітарних науках» Балтійської міжнародної академії (Латвія) 12 грудня 2025 року.

Оформлено свідоцтва про реєстрацію авторського права на науковий твір: № 132878 від 03.02.2025 р.; № 136369 від 20.05.2025 р.; № 136366 від 20.05.2025 р.; № 137681 від 02.07.2025 р.; № 140102 від 14.10.2025 р.; № 140103 від 14.10.2025 р.; № 140114 від 15.10.2025 р.; № 140614 від 07.11.2025 р.

КИЇВСЬКА МІСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Міщенко В.І.)*

У 2025 р. члени Київської міської організації Співки економістів України продовжували працювати над розробленням пропозицій щодо функціонування економіки України в умовах воєнного стану та над розробленням рекомендацій щодо її повоєнної відбудови та реконструкції.

Організація тісно співпрацювала з широким колом науковців і практиків, які працюють в ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, Державному торговельно-економічному університеті, Державному університеті телекомунікацій, ПЗВО «Міжнародний європейський університет», ДННУ «Академії фінансового управління», Національній Академії педагогічних наук України, Національному банку України, Міністерстві фінансів України, Товаристві «Знання» України та інших наукових установах, навчальних закладах і громадських організаціях.

Київська міська організація Співки економістів України виступила співорганізатором I Міжнародної науково-практичної конференції на тему: «Стратегічні імперативи сучасного менеджменту в контексті реалізації глобальних цілей сталого економічного розвитку», організованої кафедрою менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, яка проводилася 15 жовтня 2025 року.

На конференції відбулася плідна наукова дискусія науковців та освітян, студентів та аспірантів, представників міжнародних організацій, громадських організацій та бізнес асоціацій з Польщі, Болгарії, Естонії, Казахстану, Молдови та України. За підсумками конференції опубліковано збірник тез і доповідей учасників.

Головними напрямками наукової та просвітницької роботи членів Київської міської організації СЕУ були наукове та методичне обґрунтування напрямів повоєнної відбудови та реконструкції економіки України, посилення макроекономічної та фінансової стабільності, а також стимулювання економічного зростання. Ця діяльність була зосереджена на розробленні рекомендацій та пропозицій для Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, окремих міністерств і відомств щодо вдосконалення законодавчих і нормативних документів з метою здійснення невідкладних заходів економічної стабілізації та повоєнного відновлення економіки України.

Результати наукових досліджень, рекомендації та пропозиції членів Київської міської організації СЕУ знайшли відображення у монографіях та понад 500 наукових публікаціях у вітчизняних і зарубіжних виданнях.

У 2025 р. члени Київської міської організації СЕУ здійснювали наукові дослідження та розробили практичні рекомендації за такими напрямками.

I. «Формування структуроутворюючих опор воєнно-повоєнного економічного розвитку України» – керівник академік НАН України Гриценко А. А.) (державний реєстраційний номер 0125U000280). Дослідження присвячено обґрунтуванню механізмів формування структуроутворюючих опор воєнно-повоєнного економічного розвитку України».

За результатами дослідження було опубліковано:

1) «Формування засад національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку України в умовах гібридної системи «мир – війна» : монографія / за ред. акад. НАН України Гриценка А. А. ; НАН України, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України». Київ, 2025. 572 с. Р. 4. С. 103–135. <https://doi.org/10.15407/978-617-14-0431-1>

2) Grytsenko A., Lypov V. (2025). Complementarity of the State and the Market as a Structural Pillar of Ensuring Energy Security. *Energy and Power in International Political Economy*. New York: Liberty Publishing House, P. 102–128. DOI: 10.5281/zenodo.16364905

3) Липов В. Платформізація ланцюгів створення цінності та формування структуроутворюючих опор воєнно-повоєнного відновлення: приклад мікромереж відновлюваної генерації. *Економічна теорія* 2025. № 4. С. 5–30. <https://doi.org/10.15407/etet2025.03.005>

4) Яненкова І. Г. Штучний інтелект як стратегічний ресурс цифрових лідерів. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Економіка»*. 2025. №10 (50). С. 928–943. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-928-943](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-928-943)

5) Yanenkova I. Strategies to strengthen cybersecurity for business resilience in the digital age. *Periodicals of Engineering and Natural Sciences*. 2025. Vol. 13. Is. 1. P. 263–280. <https://doi.org/10.21533/pen.v13.i1.294>

II. «Зміст і напрями промислово-цифрового розвитку як визначального структуроутворюючого чинника формування сучасного технологічного укладу і відповідної системи економічних відносин» (керівник д.е.н., професор

Міщенко В. І.). На основі міждисциплінарного аналізу взаємодії ключових цифрових технологій, їх класифікації за типами впливу та систематизації функціональних характеристик обґрунтовано концепцію опорної матриці промислово-цифрового укладу як структуроутворюючої основи нової економічної архітектури, що формує методологічне підґрунтя для побудови цифрової економіки, розробки адаптивних управлінських моделей трансформації, а також розвитку сучасних підприємницьких форматів і економічних механізмів. Визначено системний вплив базових технологічних опор на трансформацію економічних відносин у межах промислово-цифрового укладу на основі аналізу механізмів когнітивної адаптації, децентралізації та токенизації, що закладає концептуальні засади для формування нових бізнес-моделей і фінансових інструментів у цифровій економіці. Удосконалено типологію ризиків функціонування базових технологічних опор промислово-цифрового укладу, сформовану на основі системного аналізу їх етичних, регуляторних, технологічних і системних характеристик із виокремленням ключових ознак та класифікаційних груп, що може слугувати методологічним підґрунтям для розроблення систем цифрового ризик-менеджменту та засобів регуляторного реагування.

За досліджуваною темою опубліковано статті:

1) Mishchenko V., Tishchenko I., Mishchenko S. Naumenkova S. Basic Pillars of the Industrial-Digital Technological Order. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2025. Vol. 5 (64). P. 353–365. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.64.2025.4953>

2) Міщенко В. І. Промислово-цифровий розвиток як структуроутворюючий чинник формування сучасного технологічного укладу. *Економічна теорія*. 2025. № 2. С. 23–44. <https://doi.org/10.15407/etet2025.02.023>

3) Міщенко В. І. Формування сучасного технологічного укладу в умовах промислово-цифрового розвитку. *Конкурентоспроможність національної економіки: матеріали XXII міжн. наук.-практ. конф. / за заг. ред. проф. Г. М. Філюк: Київ, 2025. С. 225–227. URL: <https://econom.knu.ua/science-2/conferences/2025-2/>*

4) Міщенко В. І. Тищенко Є. О. Інституційна роль дата-центрів у цифровій трансформації економіки України. *Бізнес-навігатор*. 2025. № 4 (81). С. 342–347. <https://doi.org/10.32782/business-navigator.81-51>

5) Тищенко Є. О., Міщенко В. І. Роль промислово-цифрового розвитку в трансформації системи економічних відносини. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». «Економіка»*. 2025. № 36 (64). С. 4–14. [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-36\(64\)-4-14](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-36(64)-4-14)

III. «Проблеми подолання енергетичної бідності в умовах повоєнного відновлення економіки України» (керівник – професор кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заступник Голови Київської міської організації Співки економістів д. е. н., професор, академік Академії економічних наук України Науменкова С. В.).

Обґрунтовано ключові економічні та соціальні наслідки енергетичного переходу та оцінки ефективності заходів для протидії енергетичній бідності в Україні на основі надання енергетичних субсидій, а також реалізації місцевих програм підвищення енергоефективності будівель. Проведено аналіз стану енергетичної бідності в Україні порівняно з країнами ЄС. Розкрито обмеженість державної політики підтримки

вразливих домогосподарств на основі енергетичних субсидій. Обґрунтовано необхідність активізації зусиль для подолання енергетичної бідності на основі реалізації програм енергоефективності на місцевому рівні. Розроблено пропозиції для підвищення рівня обізнаності владних структур та прийняття виважених рішень для подолання енергетичної бідності та побудови сталого енергетичного майбутнього в Україні.

За темою дослідження опубліковано:

1) Naumenkova S., Tishchenko I., Mishchenko S., Mishchenko V. Government Support for Addressing Energy Poverty in the Context of Low-Carbon Transition. *Public and Municipal Finance*. 2025. Vol. 14. Is. 2. P. 64–82. [https://doi.org/10.21511/pmf.14\(2\).2025.07](https://doi.org/10.21511/pmf.14(2).2025.07)

2) Науменкова С. В., Міщенко С. В., Тіщенко Є. О. Використання мультикритеріального аналізу для експертизи публічних інвестиційних проєктів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2025. № 57. С. 147–157. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2025-57-21>

3) Науменкова С. В. Використання бюджетних правил у процесі реалізації бюджетно-податкової політики. *Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України*. 2025. С. 125–127.

4) Науменкова С. В., Міщенко С. В., Тіщенко Є. О. Енергетична бідність: економічний зміст та особливості вимірювання. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-72>

5) Науменкова С. В. Забезпечення рівноправності доступу громадян до цифрового фінансового обслуговування. *Цифрова економіка*. 2025. С. 305–309. <https://doi.org/10.33111/978-966-926-559-3>

IV. «Економічні засади управління борговою безпекою України в умовах воєнного стану» (керівник д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету Журавка Ф. О.). Визначено ключові методологічні та методичні підходи до розробки механізмів та інструментів ефективного управління борговою безпекою України в умовах воєнного стану.

Значну освітню, наукову та організаційно-виховну діяльність у процесі підготовки фахівців у сфері ІТ проводили у 2025 р. члени первинної організації СЕУ Державного університету інформаційно-телекомунікаційних технологій (керівник – голова первинного осередку Співки економістів України в ДУІКТ – Зеліско Інна Михайлівна, д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України).

Зокрема, члени Співки проводили великий обсяг наукових досліджень за такими темами: «Методологія розробки, реалізації та оцінки стратегії управління ризиками підприємства», «Розробка рекомендацій з надання консультаційних послуг з питань комерційної діяльності й керування» та ініціативними темами: «Інноваційні засади розвитку телекомунікаційних підприємств» (реєстраційний номер 0120U100021), «Науково-методичні засади маркетингових досліджень ринку телекомунікаційних послуг» (реєстраційний номер 0117U004173).

Основні публікації членів первинного осередку Співки економістів України ДУІКТ у 2025 р.:

- 1) Зеліско І. М., Халімон Т. М., Халімон С. М. Євроінтеграційні аспекти сталого інноваційного розвитку підприємств під час війни. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2025. № 3–4. <https://doi.org/10.31767/nasoa.3-4-2025>
- 2) Зеліско І. М., Сорока А. М., Манькута Я. М., Шаталов О. В. Адаптивні стратегії управління корпоративною інтеграцією підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-3-42>
- 3) Zelisko I. Digital Transformation in Telecommunications from Legacy Systems to Modern Architectures. *Proceedings of Conference of Open Innovations Association FRUCT*. 2025. № 38. (Scopus)
- 4) Zelisko I., Khalimon T., Khalimon S., Ivanov O. Innovative Imperatives of Sustainable Development of Enterprises. *Sustainable Development: Modern Theories and Best Practices: Materials of the Monthly International Scientific and Practical Conference October 10-11, 2025*. Gen. Edit. Prokopenko O., Popova Y., Tallinn: Teadmus OÜ, 2025, https://api.teadmus.org/storage/published_books/monthly_thesis_book.
- 5) Zaslanskyi V., Soroka A. Tjazyhna A. Питання інновацій в управлінні фінансовим забезпеченням телекомунікаційних підприємств: міжнародний досвід. *Економіка та суспільство*. 2025. №73. С.1–8.<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-17>
- 6) Stetsiuk P., Soroka A. Формування фінансової моделі інноваційної діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. С. 1–8. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-122>
- 7) Soroka A. M., Makarenko T. I. Оцінка ефективності методів планування ресурсів підприємств галузі телекомунікацій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2025. № 1. С.24–43. [10.31673/2415-8089.2025.012443](https://doi.org/10.31673/2415-8089.2025.012443)
- 8) Легомінова С. В. Управління фінансовим забезпеченням інноваційних рішень телекомунікаційними підприємствами. *Ефективна економіка*. 2025. № 2. С. 41–45. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.7>
- 9) Vynogradova O., Lehominova S., Goloborodko A., Nosova T. Modeling of business processes for managing integrative digital development of enterprises. *Academy review*. 2025. № 1 (62). P. 193–210. URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2025/1/15.pdf> (Web of Science)
- 10) Згурська О. М., Кириченко А. О. Цифрова трансформація через платформізацію: виклики та можливості для ІКТ-компаній. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2025. № 1. С. 27–34. <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2025.011724>
- 11) Завгородній А. О., Сорока А. М., Петченко М. В. Трансформація управління людським капіталом у телекомунікаційних підприємствах під впливом цифровізації. *Науковий збірник НАСОА*. 2025 № 2. С. 125–133.
- 12) Воскобоева О. В., Ромащенко О. С., Жоголев О. С., Туркевич О. О. Інтеграція інтернету речей (IoT) з CRM-системи як інструмент підвищення ефективності маркетингової діяльності. *Наукові перспективи*. 2025. № 1. С 743–754. <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/19406/19410>
- 13) Ромащенко О. С., Качмала В. І., Павлов В. А., Грачов Б. О. Особливості формування стратегії SMM-просування: сучасні підходи та інструменти ефективності. *Бізнес-навігатор*. 2025. № 1 (78). С. 309–314. http://business-navigator.ks.ua/journals/2025/78_2025/53.pdf

14) Ромащенко О. С., Дарчук В. Г., Качмала В. І., Снітко А. С. Система показників оцінки ефективності управління маркетинговою діяльністю. *Бізнес Інформ*. 2025. № 1. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2025&abstract=2025_1_0_471_479

15) Зеліско І. М., Іванов О. О., Гнатюк А. П. Управління інноваційною діяльністю підприємств сфери електронних комунікацій. *Стратегічні імперативи сучасного менеджменту в контексті реалізації глобальних цілей сталого економічного розвитку: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15 жовтня 2025 р.)*. Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУІКТ. Київ, 2025. С. 51-54. https://duikt.edu.ua/uploads/p_2779_57597157.pdf

16) Зеліско І. М., Гордієнко О. Є., Іванов О. О. Стратегічні тренди інноваційної діяльності підприємств в діджитал суспільстві. *Підприємницька, торговельна, біржова діяльність: тенденції, проблеми та перспективи розвитку: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 січня 2025 року)*. Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУІКТ. Київ, 2025. С. 107–110 https://duikt.edu.ua/uploads/p_323_76953988.pdf

17) Стецюк П. А., Бабушкін Ю.С. Моделювання фінансової архітектури інноваційного розвитку підприємства. *Стратегічні імперативи сучасного менеджменту в контексті реалізації глобальних цілей сталого економічного розвитку: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15 жовтня 2025 р.)*. Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУІКТ. Київ, 2025. С. 658–662. https://duikt.edu.ua/uploads/p_2779_57597157.pdf

18) Stetsiuk P., Soroka A., Babushkin Y., Hordienko O. Mechanisms of financial adaptability of enterprises in the context of sustainable development. *Sustainable Development: Modern Theories and Best Practices: Materials of the Monthly International Scientific and Practical Conference (October 10-11, 2025)*. Gen. Edit. Prokopenko O., Popova Y., Tallinn: Teadmus OÜ, 2025, https://api.teadmus.org/storage/published_books/monthly_thesis_book.

19) Зеліско І., Іванов О., Халімон С. Інноваційні імперативи сталого економічного розвитку післявоєнного відновлення. *Форсайт розбудови України: стратегічні імпульси сталого розвитку в економіці, менеджменті, маркетингу та публічному управлінні: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (27 травня 2025 р.)*. Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя, 2025. С. 44–45. <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/19356>

20) Зеліско І. М., Халімон С. М. Інноваційна парадигма цифрової трансформації підприємств *Маркетинг майбутнього: виклики та реалії: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Київ, 12 червня 2025 року)*. Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУІКТ. Київ, 2025. С. 189–192.

У 2025 р. членами осередку було опубліковано понад 250 наукових праць, у тому числі наукові статті (Scopus, Web of Science, Index Copernicus) у вітчизняних і зарубіжних наукових виданнях, монографії та підручники, навчальні посібники. За участю членів осередку видається фахове видання «Економіка Менеджмент. Бізнес».

Наукове керівництво докторантами та аспірантами здійснюють д.е.н., професор Зеліско І. М., д.е.н., професор Стецюк П. А., к.е.н., доцент Сорока А. М., д.е.н., професор Гусева О. Ю., д.е.н., доцент Халімон Т. М., д.е.н., професор

Легомінова С. В., д.е.н., доцент Капелюшна Т. В., д.е.н., доцент Згурська О. М., к.е.н., доцент Насад Н. В.

Тематика дисертаційних досліджень охоплює актуальну проблематику сучасної економіки, менеджменту та маркетингу підприємств сфери електронних комунікацій: стратегічний менеджмент, конкурентоспроможність, цифрова економіка, економічна безпека, ціноутворення, управління інноваційним потенціалом підприємств, цифрова трансформація бізнес-процесів та діджитал маркетинг підприємств, організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку та управління фінансовим забезпеченням, інноваційно-інвестиційна діяльність, сталий економічний розвиток та еко інновації тощо.

У звітному році відбулися засідання Разових спеціалізованих рад щодо захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент», Спеціалізованої вченої ради Д 26.861.03 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) економічних наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» (інформація та телекомунікації), створеної наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження рішень атестаційної колегії Міністерства щодо діяльності вчених рад від 29 вересня 2022 року».

У 2025 р. члени Київської міської організації СЕУ брали активну участь у організації та проведенні міжнародних і всеукраїнських наукових симпозіумів, конференцій, круглих столів і семінарів, на яких виступали з науковими доповідями та презентаціями, зокрема:

1) VI Міжнародна науково-практична конференція «Підприємницька, торговельна, біржова діяльність: тенденції, проблеми та перспективи розвитку». 3 січня 2025 р. м. Київ.

2) Міжнародна наукова конференція «Economic Transformation in the Context of Global Challenges». February 7-8, 2025. Klaipeda, Lithuania.

3) Міжнародна науково-практична конференція «Ефективні механізми господарювання в контексті сучасної економічної теорії». 7 – 8 березня 2025 р. м. Запоріжжя.

4) XXIII Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях». 24 – 25 квітня 2025 р. м. Одеса.

5) Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні засади інтеграції України у глобальний геоекономічний простір». 21 травня 2025 р. м. Київ.

6) Міжнародна науково-практична конференція «Менеджмент майбутнього: виклики та реалії». 23 квітня 2025 р. м. Київ.

7) XVII Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми, пріоритети та перспективи сталого розвитку в XXI столітті». 22 травня 2025 р. м. Кам'янець-Подільський.

8) XVIII Міжнародна науково-практична конференція «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України». 22 травня 2025 р. м. Київ.

9) III міжнародна науково-практична конференція «Форсайт розбудови України: стратегічні імпульси сталого розвитку в економіці, менеджменті, маркетингу та публічному управлінні». 27 травня 2025 р. м. Київ.

10) Міжнародна наукова конференція «The Economy Today: Current Issues and Transformational Processes». June 6-7, 2025. Leipzig, Germany.

11) VII Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Маркетинг майбутнього: виклики та реалії». 12 червня 2025 р. м. Київ.

12) Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання розвитку економічної системи: міжнародний досвід». 12 вересня 2025 р. м. Одеса.

13) International Scientific and Practical Conference «Sustainable Development: Modern Theories and Best Practices». October 10-11, 2025. Tallinn.

14) I Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні імперативи сучасного менеджменту в контексті реалізації глобальних цілей сталого економічного розвитку» 15 жовтня 2025 р. м. Київ.

15) XII Міжнародна науково-практична конференція «Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти (в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення)». 16 жовтня 2025 р. м. Київ.

16) XXII Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможність національної економіки». 16–17 жовтня 2025 р. м. Київ.

17) III Міжнародна науково-практична конференція «Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання». 14 листопада 2025 р. м. Рівне.

18) Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах кризи світового порядку: виклики та перспективи для України». 20 листопада 2025 р. м. Київ.

19) VII всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в умовах інтеграції України в ЄС». 25 листопада 2025 р. м. Київ.

Подальші наукові дослідження та діяльність членів Київської міської організації Співки економістів України будуть зосереджені на розробленні та обґрунтуванні пропозицій щодо головних напрямів повоєнного відновлення та реконструкції економіки України.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ СЕКЦІЙ СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

Протягом 2025 р. в умовах триваючої повномасштабної війни наукові секції Спілки економістів України продовжували науково-дослідну, освітню, методологічну та організаційну діяльність, активно співпрацюючи з науково-дослідними установами НАН України та галузевих національних академій наук, парламентськими та урядовими комітетами і комісіями, центральними органами виконавчої влади і обласними військовими адміністраціями, органами місцевого самоврядування, закладами вищої освіти, а також з міжнародними науковими і громадськими організаціями та бізнес-асоціаціями різних галузей.

У звітному році вчені наукових секцій Спілки досягли значних результатів у багатьох фундаментальних і прикладних наукових дослідженнях, що стосувалися інноваційної модернізації базових галузей промисловості, насамперед тих, що забезпечують потреби оборони країни, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем економіки природокористування і безпеки життєдіяльності, сталого функціонування агропромислового виробництва, державної регіональної політики. Значна увага приділялася висвітленню практики застосування фінансових інструментів державно-приватного партнерства, розробці методичних засад управління інвестиційними науково-технічними проектами, що закладають підґрунтя для інституційної стійкості держави, дослідженням міграційних процесів і ринку праці, застосування цифрових технологій в бізнесі і наданні публічних послуг населенню.

Особливу увагу наукові секції Спілки приділяли проблемам екологічної безпеки та енергетичної трансформації в умовах збройної агресії РФ. Науковцями проведено детальний аналіз збитків, завданих земельним і лісовим ресурсам України, а також обґрунтовано перехід до «зеленої» економіки через розвиток мікромереж відновлюваної генерації. Розроблено концепцію поствоєнної регіональної екологічної політики та впроваджено адаптивні механізми управління природними ресурсами. Важливим здобутком стало підвищення спроможності місцевих громад протистояти змінам клімату та впровадження систем екологічного моніторингу для фіксації наслідків військових дій.

Одним з ключових результатів звітнього року стало обґрунтування шляхів розв'язання суперечностей «нової реальності», що характеризується посиленням турбулентності як у політичному, так і в економічному секторах, формування соціальної згуртованості та інтеграції, що дає змогу підвищувати соціальну якість життя воєнного часу та в повоєнному соціоекономічному просторі України. Обґрунтовано механізми інституційного забезпечення солідаризації українського суспільства в умовах війни та перспективи збереження і відтворення солідарного соціального потенціалу у повоєнному розвитку країни.

Підготовлені численні пропозиції органам влади щодо вдосконалення законодавства, наукового супроводу процесів інституційної трансформації, співробітництва з міжнародними організаціями, використання природних ресурсів. Опубліковано ряд монографій та значну кількість наукових статей у відомих вітчизняних і зарубіжних виданнях. Основні здобутки наукових секцій Спілки за 2025 рік згідно зі звітними даними, наданими керівниками секцій, наведені нижче.

СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

(Науковий керівник – віце-президент Співки економістів України,
д.е.н., професор, академік НАН України Геєць В.М.)

Вчені Секції впродовж 2025 р. виконували наукові дослідження в межах двох тем НДР за бюджетною програмою 6541030.

Протягом першого півріччя 2025 р. у відділі моделювання та прогнозування економічного розвитку ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» завершилися наукові дослідження згідно з прикладною науково-дослідною темою **«Виклики та перспективи для стійкого розвитку економіки України у повоєнний час»** (3.1.7.155). Термін виконання: I кв. 2023 р. – II кв. 2025 р., замовник Національна академія наук України, номер держ. реєстрації 0123U100175, науковий керівник: д.е.н., професор, чл.-кор. НАН України Скрипниченко М.І.

Мета дослідження: виявити виклики, оцінити макроекономічні перспективи та обґрунтувати заходи економічної політики забезпечення стійкого розвитку економіки України. За звітний період виконувалася робота за розділом «Виклики та перспективи формування та використання політики соціальної якості в Україні», яка була пов'язана з проведенням досліджень, щодо перспектив формування та використання політики соціальної якості в Україні в частині впливу її на стійке зростання економіки. Загалом по даній темі у 2025 р. були проведені дослідження, які дозволили отримати нові наукові результати, що пов'язані з обґрунтуванням шляхів розв'язання суперечностей пов'язаних з посиленням турбулентності в «новій реальності» суспільного розвитку, що характеризується підвищенням нестабільності як в політичному, так і в економічному секторах.

З третього кварталу 2025 р. розпочалися фундаментальні дослідження в межах науково-дослідної теми **«Глобальні трансформації та структурні пріоритети економічного розвитку України»** (3.1.7.168). Термін виконання: III кв. 2025 по II кв. 2028. № державної реєстрації 0125U000749. Науковий керівник: чл.-кор. НАН України Скрипниченко М.І.

Мета дослідження: обґрунтувати структурні пріоритети розвитку економіки України та розвинути інституційні засади її реструктуризації в умовах глобальних трансформацій. Робота розпочалась за розділом «Продуктивна функція суспільної взаємодії та формування політики соціальної якості в Україні (в умовах глобальних трансформацій)» стосовно обґрунтування характеру і особливостей продуктивної функції суспільної взаємодії українського соціального простору та соціальної якості в повоєнній Україні з урахуванням трендів і ризиків глобальних трансформацій та закономірностей їх впливу на економіку України. За результатами досліджень дійшло подальшого розвитку обґрунтування сутності продуктивної сили соціальної взаємодії.

Протягом 2025 р. виконувались наукові дослідження і розробки за госпдоговірною тематикою у складі наступних п'яти наукових проєктів та двох грантових угод.

За бюджетною програмою 6541030 виконувався науковий проєкт **«Комплексне наукове дослідження динаміки та структурних змін у світовій економіці»** (прикладні дослідження). Термін виконання: 17.09.2025 р.–31.05.2026 р., № державної реєстрації 0125U003662. Договір № БФ/ С19-2025 від 10 жовтня 2025 р. Замовник

Міністерство освіти і науки України. Науковий керівник: д.е.н., чл.-кор. НАН України Кораблін С.О.

Метою роботи є: визначення впливу світових відтворювальних трендів і структурних трансформацій на соціально-економічний розвиток України. У межах розділу «Структурні пріоритети у глобальному економічному зростанні» відповідно до завдання на 2025 рік (1-й етап) велось дослідження трендів та проблемності розвитку глобальної економічної системи. На основі результатів досліджень дійшло подальшого розвитку обґрунтування тенденцій щодо змісту стану світового порядку і розкриття змісту і наслідків ризиків щодо перспектив економічного зростання.

Перспективні напрями дослідження за даним проектом на 2026 р. пов'язані з актуалізацією сценаріїв та заходів соціально-економічної політики в частині забезпечення повоєнного відновлення економіки країни на середньостроковий період.

За бюджетною програмою 6541030 виконувався науковий проект **«Розробка методичних засад економічного обґрунтування інвестиційних науково-технічних проектів НАН України»** (прикладні дослідження). Етап I. Визначення концептуальних засад економічного супроводу розробок НАН України та підготовки інвестиційних науково-технічних проектів до комерціалізації з урахуванням стратегічних інтересів держави, світових технологічних трендів і потреб ринку. Відповідно до Розпорядження Президії НАН України № 140 від 14.03.2025 р. «Про започаткування цільового міждисциплінарного проекту «Розробка методичних засад економічного обґрунтування інвестиційних науково-технічних проектів НАН України» та його виконання в 2025 році. Терміни виконання: 17.03.2025 р.– 31.12.2025 р., № держреєстрації 0125U001859. Договір № 1 від 17.03.2025 р. Код бюджетної програми: 6541030 – прикладні дослідження. Замовник – Національна академія наук України. Відповідальний науковий керівник – Венгер В.В. Науковий керівник – Геєць В.М.

Метою роботи є розробка методичних засад економічного обґрунтування та наукового супроводу підготовки інвестиційних науково-технічних проектів НАН України для участі в конкурсах й залучення бюджетного та іншого фінансування для їх комерціалізації. В ході виконання роботи підготовлено розділ, а також підготовлено та опубліковано результати дослідження щодо розробки методичних засад економічного обґрунтування інвестиційних науково-технічних проектів НАН України.

За бюджетною програмою 6541030П.3 виконувався науковий проект **«Соціально-економічні виклики та перспективи відтворення потенціалу солідаризації українського суспільства під час війни та повоєнного розвитку України»** (фундаментальне дослідження). Етап II «Якість соціально-економічних інститутів у відтворенні потенціалу солідаризації в Україні на засадах європейської соціальної моделі». Конкурсна тематика. Замовник – Національна академія наук України, Розпорядження Президії НАН України від 28.02.2025 № 111 «Про виконання в 2025 році цільового міждисциплінарного проекту «Солідаризація українського суспільства в умовах війни та перспективи збереження і відтворення солідарного соціального потенціалу у повоєнному розвитку країни», договір із НАН України від 03.03.2025 № 1. Науковий керівник – Близнюк В.В.

Метою дослідження є розробка підходів вітчизняної державної політики, що забезпечить довгострокове відтворення солідарного потенціалу України та забезпечить мінімізацію викликів і загроз суспільній солідаризації у повоєнний період.

У ході дослідження було обґрунтовано механізми інституційного забезпечення солідаризації українського суспільства, що передбачають адаптацію європейських концепцій соціальної якості та норм Європейської опори соціальних прав до національного контексту. Визначено, що перехід від патерналістської моделі управління до моделі «спільного врядування» створює умови для формування нової соціальної архітектури, де ветерани, громадські організації та місцеві громади виступають активними суб'єктами розвитку. Така трансформація забезпечує відновлення соціальної тканини після війни та підвищує інвестиційну привабливість країни, оскільки прозорість і справедливість інституційного середовища стають гарантією довгострокового відтворення солідарного потенціалу України.

Водночас отримані результати дозволяють перейти до ширшої концептуалізації соціально-економічної соціалізації як багаторівневого процесу інтеграції індивідів у систему суспільних та економічних відносин. На мікрорівні вона проявляється у відновленні міжособистісної довіри, формуванні навичок співпраці та економічної активності в громадах. На мезорівні соціалізація реалізується через інституційні практики громадських організацій, ветеранських спільнот та локальних економічних ініціатив, які стають посередниками між державою та суспільством. На макрорівні соціально-економічна соціалізація набуває форми інклюзивної політики, що забезпечує узгодження інтересів держави, бізнесу та громадян у процесі відбудови. Такий підхід дозволяє розглядати солідарність як структурний ресурс, що забезпечує стійкість соціально-економічної системи та мінімізує ризики дезінтеграції у повоєнний період. В ході виконання роботи підготовлено розділ, а також підготовлено та опубліковано результати дослідження.

За бюджетною програмою 6541230 виконувався науковий проект **«Формування структуроутворюючих опор воєнно-повоєнного економічного розвитку України»** (прикладні дослідження). Етап I: розкриття змісту і напрямів структуроутворення опор розвитку економіки України у воєнно-повоєнний період. Конкурсна тематика. Замовник – Національна академія наук України. Термін виконання: 01.01.2025–31.12.2026 р., № держреєстрації 0125U000280. Договір від 01.01.2025 № 2.2/25-П. Науковий керівник: д.е.н., академік НАН України Гриценко А.А.

В ході виконання роботи написано розділ «Необхідність та напрями економічної соціалізації як основоположного структурного чинника створення опор воєнно-повоєнного розвитку». Розглянуто економічну соціалізацію як одну з основних напрямів структуроутворення опор розвитку економіки України у воєнно-повоєнний період. Показано, що значний вплив на необхідність формування соціальних структуроутворюючих опор розвитку економіки здійснюється за умов подолання багатомірного характеру нерівності – явища, що характеризується відсутністю рівного доступу людей до життєво необхідних ресурсів і благ (у т. ч. продовольства, житла, медичних і освітніх послуг, робочих місць, соціального забезпечення, сучасних засобів зв'язку, цифрових суспільних благ тощо), та

відповідно формувань можливостей задовольняти базові потреби, а також подолання нерівномірного розподілу у суспільстві доходів, майна та інших фінансово-економічних активів шляхом трансформації змісту і структури економічної соціалізації у системі «держава – власність». В ході виконання роботи підготовлено розділ та опубліковано результати дослідження.

За бюджетною програмою 6541230 виконувався науковий проект **«Розробка високоефективної й конкурентоспроможної паротурбінної установки для перспективних енергоблоків АЕС України з ядерними реакторами AP1000. Розділ 2. Перспективи національної галузі енергетичного машинобудування та електроенергетики в контексті розробки та впровадження удосконаленої паротурбінної установки»** (прикладні дослідження). Етап І: «Розвиток енергетичного машинобудування України в контексті розробки та впровадження нових технологічних рішень». Відповідно до постанови Президії НАН України від 26.12.2024 № 524 «Про бюджетне фінансування НАН України у 2025 році». Терміни виконання: 01.01.2025 р. – 31.12.2025 р. № держреєстрації 0125U000634. Договір № 7.1/25-П2 від 01.01.2025 р. Замовник – Національна академія наук України. Відповідальний науковий керівник – Биконя О. С. Науковий керівник – Геєць В.М.

Метою роботи є проведення техніко-економічної оцінки розробки та впровадження електрогенеруючої паротурбінної установки для нових блоків АЕС. Метою першого етапу є оцінка стану та визначення перспектив розвитку енергетичного машинобудування України в контексті розробки та впровадження нових технологічних рішень.

Розроблено концептуальні засади розвитку національної галузі енергетичного машинобудування з урахуванням світових тенденцій та досвіду впровадження передових технологій в атомній енергетиці; визначено роль енергетичного машинобудування в інноваційних змінах характеру економічної діяльності в Україні. В ході виконання роботи підготовлено розділ та опубліковано результати дослідження.

За бюджетною програмою 25010100 виконувалася грантова угода **«Сприяння готовності до зеленої угоди в східному партнерстві країн»** (Promoting Green Deal Readiness in the Eastern Partnership Countries (PROGRESS) за договором № 81305681 від 12 квітня 2024 р. (госпдоговірна тематика). Термін виконання: 12.04.2024 р.– 29.02.2028 р. Керівник проекту Дячук О.А. Замовник: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH (Німеччина).

Метою угоди є адаптація агропродовольчого комплексу України до кліматичних змін та довгострокова стійкість до наслідків зміни клімату фермерських господарств, сільськогосподарських та переробних підприємств, експортерів продукції АПК, регіональних і місцевих громад. Під час виконання угоди здійснювалося наукове консультування щодо врахування макроекономічного впливу на підходи з удосконалення державної політики управління водними ресурсами та ґрунтами в умовах війни та поствоєнного відновлення з врахуванням викликів, пов'язаних з євроінтеграційними процесами та адаптацією до зміни клімату, а також консультування щодо розвитку інституційного забезпечення ринку зелених фінансів на національному рівні. В ході виконання роботи, у співавторстві,

підготовлено та подано до публікації результати дослідження, що увійшли в загальний Звіт України за результатами виконання проєкту PROGRESS.

За бюджетною програмою 25010100 виконувалася грантова угода «**Підтримка України в імплементації Паризької угоди та адаптації до впливу зміни клімату в Чорноморському регіоні (PAABS)**» (Supporting Ukraine in the implementation of the Paris Agreement and Adaptation to the impact of climate change in the Black Sea region (PAABS) за договором № 81313116 від 10 грудня 2024 р. (госпдоговірна тематика). Термін виконання: 01.01.2025 р.–30.06.2029 р. Керівник угоди: к. т. н. Дячук О.А. Замовник: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH (Німеччина).

Метою угоди є підвищення спроможності національних і місцевих українських установ та зацікавлених сторін скорочувати викиди парникових газів і протистояти негативним наслідкам зміни клімату, підвищуючи таким чином стійкість, а також на покращення збору, обробки та звітності про викиди парникових газів.

Протягом звітного періоду проводилось наукове консультування щодо макроекономічного та демографічного профілю України, стану фінансових та економічних можливостей України в процесі виконання євроінтеграційних та міжнародних зобов'язань.

У звітному періоді науковці секції Співки брали участь у підготовці 30 науково-аналітичних матеріалів, доповідних записок, прогнозних розрахунків, які були направлені до Верховної Ради України, Ради національної безпеки і оборони України, Міністерства оборони України, Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства (Міністерства економіки України), Президії НАН України, Рахункової палати, Ради підприємців при Кабінеті міністрів України, Eastern Europe Consensus Forecasts щодо: штучного інтелекту як стратегічного торгового ресурсу у глобальному цифровому лідерстві; соціалізації українського суспільства шляхом подолання деструкцій національного ринку праці; подолання деструкцій національного ринку праці у контексті структурування соціально-економічного розвитку та мінімізації нерівностей в українському суспільстві; впливу демографічних і соціальних чинників на стан та розвиток малого та середнього бізнесу в Україні, прогнозу основних макропоказників України на період до 2050 року; та ін., на які отримано 8 позитивних відгуків. Серед них на: науково-аналітичний матеріал «Вплив демографічних і соціальних чинників на стан та розвиток малого та середнього бізнесу в Україні», вих. № 135-13/205 від 12.03.2025 р., направлений Голові Рахункової палати О. Піщанській (отримано відгук про впровадження (№ 17-1575 від 23.05.2025) за підписом т. в. о. секретаря Рахункової палати Василя Невідомого (вих. № 339 від 26.05.2025); Пропозиції щодо коригування проєкту Концепції Стратегії економічної безпеки України до 2030 року, вих. №135-13/472 від 01.07.2025 р. (на лист № 498 від 26.06.2025 р.), направлені Заступнику директора Національного інституту стратегічних досліджень – керівнику центру економічних та соціальних досліджень Ярославу Жаліло (отримано відгук про впровадження №293/532 від 07.08.2025 р. за підписом директора Національного інституту стратегічних досліджень – О. Богомолова (вих. № 545 від 07.08.2025); науково-аналітична записка «Подолання деструкцій національного ринку праці у контексті структурування соціально-економічного розвитку та мінімізації нерівностей в

українському суспільстві», вих. № 135-13/356 від 15.05.2025 р., направлена Верховній Раді України, Голові комітету соціальної політики та захисту прав ветеранів Г. Третяковій (отримано відгук про впровадження (№ 04-30/17-2025/124486 від 28.05.2025) за підписом Г. Третякової (вх. № 482 від 16.06.2025); науково-аналітична записка «Соціалізація українського суспільства шляхом подолання деструкцій національного ринку праці», вих. № 135-13/412 від 05.06.2025 р., направлена Голові конфедерації Вільних профспілок України (КВПУ) (отримано відгук про впровадження (№ 288 від 19.06.2025) за підписом Голови КВПУ М. Волинця (вх. № 492 від 23.06.2025); науково-аналітична записка «Соціалізація українського суспільства шляхом подолання деструкцій національного ринку праці», вих. № 135-13/413 від 05.06.2025 р., направлена Президенту Українського союзу промисловців і підприємців, Голові об'єднання організацій роботодавців України, Співголові тристоронньої соціально-економічної ради А. Кінаху (отримано відгук про впровадження (№ 01/-4-215 від 30.06.2025) за підписом А. Кінаха (вх. № 549 від 15.07.2025) та ін.

Протягом звітнього періоду науковці секції приймали участь у міжнародних та вітчизняних наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, фахових дискусіях, круглих столах, засіданнях робочих груп тощо: всього – 32, серед них участь у міжнародних конференціях та семінарах – 10.

Керівник секції – академік НАН України В.Геєць отримав подяку за підписом Голови Ради Клубу банкірів Л. Мостової від 17.04.2025 р. за активну участь у спільному засіданні Клубу і аналіз ліберальних реформ за 160 років (1861–2021 рр.).

Протягом звітнього року науковці секції брали участь у спільних наукових дослідженнях з міжнародними установами та організаціями, зокрема у підготовці середньострокових прогнозів основних макроекономічних індикаторів розвитку економіки України для прогнозно-аналітичного Центру «Consensus» (Великобританія, Лондон) з 1998 р. – по цей час. (Heyets V., Skrypnychenko M. Eastern Europe Consensus Forecast (Ukraine). London, United Kingdom, 2025 (1-12-й випуск). URL: <https://www.consensuseconomics.com>)

У 2025 р. керівник секції – академік НАН України В. Геєць брав участь у роботі ряду міжнародних конференцій, зокрема таких:

- XVIII Міжнародна науково-практична конференція «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України». Організатори: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, економічний факультет, кафедра фінансів, NORD UNIVERSITY (НОРВЕГІЯ); ДУ «Інститут економіки і прогнозування НАН України»; ДННУ «Академія фінансового управління»; Рахункова палата, 22 травня 2025 р., м. Київ. Виступив з доповіддю «Інновації, економіка та фінанси, глобальний і національний вимір» та був спікером на цій конференції;

- participated in the International Scientific Conference on the topic «Towards the World Social Summit» of the UN (Qatar - November 4-6, 2025) Contribution of Italy. (online). Organizers: Eurispes Institute for Political, Economic and Social Research, CNR, Department of Humanities, Social and Cultural Sciences, July 1. 2025, Rome, Italy, Kyiv, Ukraine. Report; «Social Quality Approach as a Prospect for Post-War Reconstruction of Ukraine and European Integration: Relevance and Risks»;

- приймав участь як член Програмового комітету на Міжнародній науковій конференції «Треті Гальчинські читання». Конференція присвячена пам'яті видатного українського науковця-економіста, державного діяча Анатолія Степановича Гальчинського (1935-2022). Національний інститут стратегічних досліджень, Інститут стратегічних оцінок Секція суспільних і гуманітарних наук НАН України Економічний факультет КНУ імені Тараса Шевченка Інститут еволюційної економіки, 30 жовтня 2025 р., м. Київ. Виступив з доповіддю «Розвиток та диспропорційність».

Протягом 2025 р. лише керівник секції – академік НАН України В. Геєць опублікував 23 наукових праці загальним обсягом 34,30 др. арк.: 1 монографія, обсягом 22,59 др. арк., у фахових виданнях – 5 публікацій, обсягом – 7,3 др. арк., у т.ч. 1 публікація яка індексується у базах даних Web of Science, Scopus, обсягом 2,6 др. арк., в зарубіжних виданнях – 16 публікацій, обсягом – 2,11 др. арк., у тому числі: 1 публікація яка індексується у базах даних Web of Science, Scopus, обсягом 0,5 др. арк., в інтернет виданнях – 1, обсягом 0,44 др. арк., інтерв'ю 0,9 др. арк.; опубліковано 1 розділ у колективній монографії, обсягом 2,3 др. арк.; подано до друку 3 публікації, які індексуються у базах даних Web of Science, Scopus – 3,85 др. арк.

Серед них монографія: Геєць В.М. Соціалізація та соціальна якість: від турбулентності до ламінарності / В.М. Геєць; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України». – Київ: Академперіодика, 2025. – 332 с., 22,59 др. арк. ISBN 978-966-360-535-7. Монографія є результатом досліджень в частині пошуку шляхів розв'язання суперечностей на шляху посилення турбулентності в «новій реальності» суспільного розвитку, що характеризується подальшим підвищенням нестабільності як в політичному, так і економічному сенсах. Розкрито, як саме використовувати можливості соціалізації в досягненні розвитку соціального світу, і як на цій основі доцільно забезпечувати солідарне конструювання суспільного розвитку. Останнє дає змогу підвищувати соціальну якість життя воєнного часу та в повоєнному соціоекономічному просторі України.

За 2025 р. науковцями секції опубліковано ряд наукових статей у вітчизняних та зарубіжних виданнях, зокрема таких:

- В.М. Геєць Трансформація змісту і структури економічної соціалізації у системі «держава – власність». Економіка України. Том 68. №7(764). 2025. (1,5 др. арк.). У цій статті розглянуто економічну соціалізацію як значиму цінність і для окремої особистості, і для суспільства в цілому, що обґрунтовує її як опору взаємодії економічного і соціального, що дозволяє здійснити пошук шляхів розв'язання суперечності в системі відносин «держава – власність». Показано, що економічна соціалізація є результатом інтеріоризації особистістю на психологічному рівні економічних цінностей зовнішньої економічної діяльності й результат її екстеріоризаційної здатності виконувати економічні дії, у тому числі й ті, що дозволяють успішно реалізувати право власності шляхом поєднання «егоїстичності інтересів і «благородного суперництва».

- Heyets, V. Socialization of Nationally Rooted Development. (Соціалізація національно укоріненого розвитку). Science and Innovation, 2025. 21(1), 3–16. (2,6 др. арк.) URL: <https://scinn-eng.org.ua/ojs/index.php/ni/article/view/861> (Scopus Q3, Web of Science Q4). Проблематика статті полягає в тому, що процеси, які мають

фундаментальний характер з акцентом на національну укоріненість, дають можливість уникати неупорядкованості в суспільному розвитку шляхом соціального проєктування реальності, оскільки останнє передбачає наявність у суспільстві інституційного порядку, завдяки чому нівелюється зростання соціальної ентропії. Автор ставить за мету розкрити і продемонструвати те, як соціалізація укорінення національного розвитку, формуючи здатність продукувати енергію творчості, стає джерелом ресурсів та механізмів оновлення життєдіяльності. На основі отриманих результатів досліджень зроблено висновки, що в умовах повномасштабного вторгнення РФ український соціальний простір зазнав суттєвої реструктуризації, що зумовило формування нових структуроутворюючих опор життєдіяльності: масштабної гуманітарної допомоги збіднілим верствам населення; зміни балансу довіри/недовіри до окремих суспільних інститутів; переоцінки цінностей і бажання почати «нове життя» з новою роботою. У сукупності саме вони становлять нові засадничі форми життєдіяльності українського соціуму і мають розглядатися в Плані повоєнного відновлення з акцентуванням на національно укоріненому розвитку;

- Valeriy Heyets. The Social Quality Approach as Perspective for Ukraine's Post-War Recovery and European Integration: Relevance and Risks. In: Scientific Conference Towards UN "World Social Summit" (Qatar – 4-6 November 2025) Italy's contribution : Report (English Version). Institute of Political, Economic and Social Studies (EURISPES), National Research Council of Italy, Department of Social Sciences and Humanities, Cultural Heritage (CNR-DSU), Rome, 01 July 2025. P. 44–50. (др.арк. 0,42). У статті наголошується, що у 21 столітті соціальна політика все рідше сприймається як механізм перерозподілу ресурсів і радше як основа нового суспільного договору, що визначає стійкість, гідність та соціальну згуртованість. Системні виклики нашого часу – війна, пандемії, зміна клімату та цифрова трансформація – змушують переглянути роль держави, обов'язки інституцій та самі параметри державної політики. Вони вимагають відходу від технократичного управління до людиноцентричного підходу до трансформації. На цьому глобальному тлі війна в Україні стала одночасно критичним випробуванням і каталізатором нової якості державного управління. В умовах повномасштабної агресії Україна не лише зберігає функціональність своїх соціальних інститутів, але й ініціює глибоку реконфігурацію стратегій, рамок та нормативних основ соціальної політики.

Протягом 2025 р. за результатами наукових досліджень підготовлені і передані до друку наукові статті, зокрема:

- Геєць В.М. Комерціалізація та пріоритизація інноваційних розробок НАН України як складової національної інноваційної системи. 2,1 др.арк. (Scopus, Web of Science);

- Heyets V., Burlai T., & Blyzniuk V. Social Resilience of the Ukrainian Economy for Post-War Recovery, Solidarization and Sustainable Development. Zagorodny A., Bogdanov V., & Zaporozhets A. (eds). NEXUS of Sustainability: Understanding of FEWSE Systems II. Cham: Springer Nature Switzerland, 2025. (2,7 др.арк.);

- Valery Heyets, Mariya Skrypnychenko. Modeling and Forecasting of Structural Development Factors and Priority Types of Economic Activity in Post-war Ukraine. Zagorodny A., Bogdanov V., Zaporozhets A. (eds). NEXUS of Sustainability:

Understanding of FEWSE Systems II. Cham: Springer Nature Switzerland, 2025 (1,7 др.арк.).

Протягом звітнього року науковці секції брали участь у спільних наукових дослідженнях з міжнародними установами та організаціями, зокрема під керівництвом академіка НАН України В.Гейця підготовлені напрацювання середньострокових прогнозів макроекономічних індикаторів розвитку економіки України, які опубліковані у щомісячних збірниках огляду економічних прогнозів «Eastern Europe Consensus Forecasts», а саме: Heyets V., Skrypnychenko M. Surveys of Economic Forecast. Individual Country Forecasts (Ukraine – January /December 2025.). «Eastern Europe Consensus Forecasts». London, United Kingdom. (1-12-й випуск). URL: <https://www.consensuseconomics.com> Підготовка середньострокових прогнозів основних макроекономічних індикаторів розвитку економіки України для прогнозно-аналітичного Центру «Consensus» (Великобританія, Лондон) з 1998 р. – по цей час.

Науково-організаційна діяльність

У звітньому році керівник Секції академік НАН України В. Гейць одночасно з виконанням наукових досліджень здійснював науково-організаційну та громадську діяльність як: віце-президент Спілки економістів України (з 2006 р.); академік-секретар Відділення економіки НАН України (з 2025 р.); науковий керівник секції економічного прогнозування Спілки економістів України (з 2006 р.); член наглядової ради Київського національного торгово-економічного університету (з 2013 р.); член Правління Українського союзу промисловців і підприємців (з 2016 р.); член Комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (з 2016 р.); член Наглядової ради Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (з 2016 р.); член Експертної ради Громадської організації з питань розвитку газової промисловості та ринку природного газу (з 2018 р.); член Ради з питань економічного розвитку України при Кабінеті Міністрів України (з 2020 р.); член науково-технічної ради Державного агентства водних ресурсів України (з 2020 р.); член робочої групи Ради Національної безпеки та оборони України з питання «Про стан забезпечення стійкості функціонування та розвитку національної економіки в умовах воєнного стану» (з 2023); член міжвідомчої робочої групи з підготовки матеріалів до розгляду на засіданні Ради національної безпеки і оборони України питання «Про заходи зі стимулювання інновацій для відвернення та нейтралізації реальних і потенційних загроз в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення» (з 2024 р.); член Консультативно-наукової ради Рахункової палати (з 2024 р.); головний редактор журналу «Економіка України»; член наукової ради журналу «Міжнародний журнал соціальної якості» (International journal of social quality); член редколегії наукового журналу «Економічна теорія».

СЕКЦІЯ ПО ВИВЧЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

*(Науковий керівник – член Президії Спілки економістів України,
д.е.н., професор, академік НААН України,
Заслужений діяч науки і техніки України,
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,
академік Міжнародної інженерної академії Хвесик М.А.)*

У звітному році зусилля членів Секції були спрямовані на дослідження актуальних проблем економіки природокористування та безпеки життєдіяльності, зокрема: економіка природокористування, безпека життєдіяльності та природно-техногенна безпека; раціональне використання і охорона природно-ресурсного потенціалу; природоохоронні території та екологічна регламентація.

Упродовж 2025 р. науковцями Секції під безпосереднім керівництвом академіка НААН України М.А. Хвесика виконувалися дослідження за трьома темами відомчої тематики. Найважливіші результати досліджень, отримані за звітний період:

НДР «Адаптивне управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – прикладне дослідження.

Обґрунтовано принципи адаптивного управління природними ресурсами в умовах зовнішніх ризиків, загроз та кліматичних змін з урахуванням необхідності збереження енергії, розвитку економічно чистого виробництва й споживання. Розроблено методичні підходи до оцінки стійкості та адаптивності природно-ресурсної сфери в умовах ризиків і загроз шляхом аналізу екологічного стану території. Визначено показники такої оцінки, на основі яких було проведено комплексний аналіз екологічного стану регіонів України, що виявив їх значну територіальну диференціацію. Здійснено детальну оцінку стійкості та адаптивності окремих сфер природокористування (водокористування, використання земельних і лісових ресурсів, атмосферного повітря, сфери управління відходами). Здійснено оцінку ризиків і загроз стійкості та адаптивності природоресурсної сфери. У цілому результати дослідження засвідчують критичну необхідність формування інтегрованої системи адаптивного управління ризиками природоресурсної сфери, яка поєднує превентивні заходи, системний моніторинг, просторове планування та активну участь громадськості. Результати аналізу демонструють зміну підходів до природокористування, яка відбувається під впливом кліматичних змін, військової агресії та техногенного навантаження, що вимагає принципово нових методологічних рішень та управлінських стратегій.

НДР «Збитки земельним і лісовим ресурсам України внаслідок військової агресії РФ» – прикладне дослідження.

Досліджено підходи до оцінки стану земельних і лісових ресурсів внаслідок військової агресії на рівні місцевих громад. Визначено вплив порушень земельних і лісових ресурсів на функціонування місцевих громад. Проведено оцінку і рейтингування проблем стану земельних ресурсів. Показано, що воєнні дії значно поглибили процеси деградації в екосистемі України, що призвело до виникнення низки екологічних, економічних та соціальних проблем. Проведено оцінку і рейтингування проблем стану екосистемних послуг земельних і лісових ресурсів внаслідок військової агресії.

Уперше розроблено методологічні принципи оцінювання збитків земельним і лісовим ресурсам внаслідок військової агресії з врахуванням втрат вартісних показників і екосистемних послуг.

Уперше встановлено (ідентифіковано) параметри збитків земельним і лісовим ресурсам внаслідок військової агресії з врахуванням втрат вартісних показників і екосистемних послуг.

НДР «Природно-ресурсні активи реконструктивного просторового розвитку господарських систем у повоєнний період» – фундаментальне дослідження.

Розроблено теоретико-методологічні засади та практичні аспекти побудови системи організаційних та фінансово-економічних механізмів реконструктивного просторового розвитку господарських систем територіальних утворень в Україні на базі природно-ресурсних активів з використанням механізмів корпоративного управління, форсайт-проєктування та майстер-планування просторового розвитку.

Запропоновано концепт комплексного механізму регенерації, відновлення і реконструкції господарських систем територіальних утворень. Визначено детермінанти формування сучасних фінансово-економічних механізмів просторового розвитку та системні ознаки механізмів управління якістю життя просторових утворень. Розроблено змістовні ознаки алгоритмів корпоративного управління просторовим розвитком.

Уперше запропоновано схему побудови методології диференціації процесів управління просторовим розвитком. Розроблено етапну методологію побудови та формалізації повоєнного формату полівекторної сценарно-прогнознаї моделі реконструктивно-просторового розвитку України за гібридним сценарієм до 2030 року.

У 2025 р. вчені Секції були залучені до виконання двох науково-дослідних робіт конкурсної та договірної тематики.

У поточному році завершено перший етап дослідження «Оцінка та аналіз резилієнтності якості життя населення та структурних соціально-екологічних та демографічних зрушень в Україні під дією зовнішніх загроз»

НДР «Домінанти соціально-екологічного структуро-утворення резилієнтності якості життя населення України в умовах зовнішніх загроз» в рамках комплексного проєкту «Домінанти структуроутворення резилієнтності якості життя населення України в умовах зовнішніх загроз» – прикладне дослідження.

У ході виконання дослідження було розкрито теоретико-методологічні засади оцінки екологічної резилієнтності якості життя населення України в контексті зовнішніх природно-ресурсних загроз. Досліджено соціоекологічні системи через міждисциплінарний синтез та обґрунтовано концепцію «ситуативної конфліктності» як методологічного ядра для ідентифікації загроз. Проаналізовано та здійснено ранжування регіонів України за інтегральними показниками конфліктності за ключовими факторами: водно-ресурсним, земельно-ресурсним, лісо-ресурсним, сферою управління відходами, екосистемним фактором та фактором екологічної безпеки. Здійснено ідентифікацію зовнішніх природно-ресурсних та екологічних доміант і загроз резильєнтності якості життя населення. Проведено оцінку

екологічної складової резильєнтності якості життя населення України у різні часові періоди. За результатами дослідження підготовлені Методичні рекомендації. Ідентифіковано ключові домінанти, що формують структурні екологічні зміни та впливають на резильєнтність якості життя. Визначено новітні виклики, пов'язані з примусовою релокацією промисловості внаслідок воєнних дій.

Розроблено методичні рекомендації та ідентифіковано природно-ресурсні та екологічні домінанти та загрози резильєнтності якості життя населення; запропоновано методичний підхід і результати оцінки екологічної складової резильєнтності якості життя населення України у різні часові періоди. Сформовано концепт диференціації території України, з метою упорядкування господарської діяльності, у повоєнний період відповідно до головної ідеї забезпечення якості життя населення. Відображено сучасні процеси трансформації просторової диференціації території України, обумовлених масштабної війною. Розкрито просторові ознаки налагодження зав'язків між різноплановими територіальними утвореннями і повоєнної України. Запропоновано оновлену візію управління процесами реконструкції майбутнього повоєнного устрою простору держави.

Розроблено змістовні координати екосистемних домінант резильєнтності, які розуміються як ключові вигоди від екосистемних послуг, які продукуються екосистемними активами, та забезпечують відтворювальну здатність відновлення, генерування, підтримки, регулювання екосистемних процесів для підтримки якості життя населення при виникненні зовнішніх загроз та стресів. Розроблено структуру екосистемних домінант резильєнтності якості життя, яка передбачає врахування домінант, пов'язаних із загальними екосистемними характеристиками та тих, які пов'язані з управлінням соціально-екологічними системами.

Розроблено і досліджено змістовні параметри ідентифікації зовнішніх природно-ресурсних та екологічних загроз резильєнтності якості життя населення України. Під кутом зору екосистемного оцінювання та ідентифікація зовнішніх природно-ресурсних та екологічних загроз резильєнтності якості життя населення розглянуто такі дефініції як прямі екосистемні загрози, зниження екосистемних загроз, принципи ідентифікації та пріоритетності екосистемних загроз, екосистемні ризики, рейтингування екосистемних загроз.

Крім того, у 2025 р. виконано перший етап «Аналіз існуючих джерел актуальних даних, формування методологічних засад інформаційного забезпечення досліджень» наукового дослідження

«Комплексне наукове дослідження формування інформаційного забезпечення дослідження якості життя», що виконувалась за результатами державної атестації за науковим напрямом «Суспільний» на замовлення Міністерства освіти і науки України – прикладне дослідження.

Визначено базові методи управління якістю життя просторових утворень. Запропоновано перелік методологічних підходів у покращенні системи управління якістю життя населення. Здійснено ідентифікацію екологічних детермінант та досліджено методологічні підходи до оцінювання впливу екологічної складової на якість життя населення. Систематизовано огляд міжнародного досвіду екологічної оцінки, структуру екологічних детермінант якості життя, обґрунтовано систему індикаторів для вимірювання екологічного благополуччя.

У звітному році вченими Секції – співробітниками Центру економіки природокористування та безпеки життєдіяльності Інституту демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи НАН України підготовлено та впроваджено, у тому числі на запит органів державної влади, місцевого самоврядування, Президії НАН України, інших організацій і суб'єктів господарювання, **31** наукову розробку. Серед них – науково-аналітичні та доповідні записки, наукові доповіді, експертні висновки, рекомендації й інформаційно-аналітичні матеріали. За результатами впровадження отримано **14** позитивних відгуків, що підтверджують їх практичну значущість і актуальність для сфери державного управління, місцевого самоврядування та суспільної практики. Найвагомішими з них є наступні:

аналітична записка «Адаптивне управління водними ресурсами України: передумови, виклики та перспективи впровадження» – Державне агентство водних ресурсів України, вих. № 01-05/215 від 15.08.2025; лист-підтвердження про впровадження № 5216/4/11-25 від 19.09.2025;

аналітична записка «Система загроз сталості у сфері природокористування» – Рахункова палата України, вих. № 01-05/206 від 29.07.2025; лист-підтвердження про впровадження № 17-2973 від 01.10.2025 (*бюджетна програма 6541230*);

аналітична записка «Розвиток системи адаптивного управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – Тернопільська районна рада Тернопільської області, вих. № 01-08/291-1 від 20.10.2025; лист-підтвердження про впровадження № 01-158/10 від 27.10.2025;

аналітична записка «Розвиток системи адаптивного управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – Управління екології та природних ресурсів Волинської області, вих. № 01-08/317 від 10.11.2025; лист-підтвердження про впровадження №1940/1.15/2-25 від 25.11.2025;

аналітична записка «Розвиток системи адаптивного управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – Валківська міська рада Богодухівського району Харківської області, вих. № 01-08/334-2 від 14.11.2025; лист-підтвердження про впровадження № 04-29/5767 від 19.11.2025;

аналітична записка «Адаптивне управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – Громадська організація «Асоціація фермерів та приватних землевласників України», вих. № 01-08/325 від 13.11.2025; лист-підтвердження про впровадження № 71 від 25.11.2025;

аналітична записка «Адаптивне управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – Громадська спілка «Аграрний союз України», вих. № 01-08/326 від 13.11.2025; лист-підтвердження про впровадження № 35 від 27.11.2025;

аналітична записка «Адаптивне управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – Всеукраїнська громадська організація «Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України», вих. № 01-08/327 від 13.11.2025; лист-підтвердження про впровадження № 1-271125 від 27.11.2025;

аналітична записка «Адаптивне управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – Всеукраїнська громадська організація «Асоціація фахівців землеустрою України», вих. № 01-08/334 від 14.11.2025; лист-підтвердження про впровадження №645 від 18.11.2025;

аналітична записка «Адаптивне управління природними ресурсами України в умовах ризиків і загроз» – Громадська організація «Асоціація сертифікованих геодезистів України», вих. № 01-08/334-1 від 14.11.2025; лист-підтвердження про впровадження № 17 від 18.11.2025.

Секція – Інституту активно бере участь у процесах узгодження зусиль науковців, установ, міністерств та відомств для досягнення спільних цілей. Це включає організацію наукових досліджень та інформаційний обмін, який здійснюється на різних рівнях: від національних координаційних рад до міжгалузевих експертних груп при міністерствах та відомствах. Такий підхід забезпечує ефективність науки та її відповідність державним пріоритетам, як це визначено в Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

У 2025 р. провідні науковці Секції представляли Інститут на засіданнях Кабінету Міністрів України, Комітетів Верховної Ради України, брали активну участь у роботі рад і робочих груп органів державної влади та місцевого самоврядування. Зокрема, академік НААН України Хвесик Михайло Артемович був учасником таких організацій та груп:

Організація	Рада / Робоча група	Роль
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	Науково-технічна рада	Член
Державне агентство водних ресурсів України	Секція з питань економіки, управління інфраструктурою та інвестиційної діяльності науково-технічної ради Державного агентства водних ресурсів України	Голова Секції
Національна академія наук України	Робоча група НАН України з аналізу наслідків руйнування греблі Каховської ГЕС	Член
Національна академія наук України	Координаційна рада Національної академії наук України з питань зміни клімату	Член
Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Державний торговельно-економічний університет	Координаційна рада комплексної наукової програми «Регіональні проблеми раціонального природокористування» Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Державного торговельно-економічного університету	Член
Центр ресурсоефективного та чистого виробництва	Консультативна рада проекту «GEIPP Ukraine» з питань розвитку екоіндустріальних парків України	Член
Верховна Рада України	Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи	Консультант
Рада національної безпеки та оборони України	Експертна група з питань національної безпеки в екологічній сфері	Член
Кабінет Міністрів України	Науково-експертна рада з питань зміни клімату та збереження озонового шару	Член

Організація	Рада / Робоча група	Роль
Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України	Робоча група з підготовки пропозицій стосовно внесення змін до Закону України «Про Основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	Член
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	Міжвідомча робоча група з питань водної політики для координації дій з реалізації Водної стратегії України на період до 2050 року	Член
Національна академія наук України	Наукова рада НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку	Член

У звітному році науковці Секції – співробітники Інституту брали участь у роботі колегій, науково-технічний та експертних рад центральних органів виконавчої влади, а також є членами: консультативних рад, науково-експертних колегій, редколегій журналів та відповідальними редакторами наукових видань. Зокрема, науковий керівник Секції по вивчення продуктивних сил України Спілки економістів України, академік НААН України М.А. Хвесик є головним редактором електронного періодичного видання «Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки»; заступником головного редактора наукового журналу «Бізнес, економіка, сталий розвиток, лідерство та інновації»; членом редакційної колегії журналів: «Економіка України», «Демографія та соціальна економіка» та «Економіка АПК».

Науковці Секції здійснювали активну експертну діяльність, включаючи рецензування наукових статей, монографій, наукових звітів і кваліфікаційних робіт, а також експертизу науково-дослідних проектів. Зокрема, академік НААН України М.А. Хвесик був рецензентом науково-дослідної роботи «Розвиток національної продовольчої системи» Інститут продовольчих ресурсів НААН України.

Окрім того, науковці Секції регулярно здійснюють експертне оцінювання та готують відгуки та рецензії на автореферати докторських і кандидатських дисертацій, а також на магістерські та бакалаврські кваліфікаційні роботи.

Провідними партнерами Секції у сфері міжнародного наукового співробітництва є наукові установи академії наук та заклади вищої освіти Великої Британії, Грузії, Канади, Німеччини, Польщі та інших країн.

Академік НААН України М.А. Хвесик є членом Міжнародної консультативної ради Grassroots Institute (Канада), до складу якої входять провідні науковці, представники університетської спільноти та експертного середовища з різних країн світу. Крім того, він активно бере участь у міжнародних наукових конференціях і форумах.

Основні напрями міжнародної діяльності Секції полягають у проведенні спільних досліджень із зарубіжними науковцями, обміні досвідом і підготовці кадрів.

У звітному році було створено міжнародний консорціум за участі співробітників Інституту, у межах якого готується науковий проєкт Horizon Europe

CL6-2026-01 ZEROPOLLUTION_02 «Біоремедіація екосистем України, забруднених конфліктами».

У 2025 році науковцями Секції – співробітниками Центру економіки природокористування та безпеки життєдіяльності Інституту демографії НАН України – підготовлено та опубліковано: **4** монографії (у співавторстві), **1** науково-методичне видання, **40** статей у вітчизняних і міжнародних фахових журналах, що індексуються у міжнародних базах даних (з яких **5** статей – у виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science; **6** – у закордонних виданнях); **125** тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Академіком НААН України М.А.Хвесиком за результатами наукових досліджень підготовлено та опубліковано: **4** монографії (у співавторстві), **1** науково-методичне видання, **7** статей, із них дві англійські, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus:

Інституційне забезпечення резильєнтності економіки України: монографія / за ред. Е.М. Лібанової; авт. колектив. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2025. 424 с.

URL:https://www.demography.org.ua/%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%97_2023-2025

Інструменти забезпечення резильєнтності українського суспільства: монографія / за ред. Е.М. Лібанової; авт. колектив. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2025. 372 с.

URL:https://www.demography.org.ua/%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%97_2023-2025

Методичний підхід і результати оцінки резильєнтності якості життя населення України в різні часові періоди: монографія / Лібанова Е.М., Хвесик М.А., Левковська Л.В. та ін. Київ: Інститут демографії НАН України, 2025. 83 с. [Електронне видання].

URL:https://www.demography.org.ua/%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%97_2023-2025

Методичні рекомендації та результати ідентифікації зовнішніх соціально-екологічних загроз для резильєнтності якості життя населення України / Лібанова Е.М., Хвесик М.А., Левковська Л.В. та ін. Київ: Інститут демографії НАН України, 2025. 48 с. [Електронне видання].

URL:https://www.demography.org.ua/%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%97_2023-2025/

Mykhaylo Khvesyuk, Mariia Ilina. Spatial Resilience in Ukraine: An Evaluation of National and Regional Levels // Smart Technologies in Urban Engineering. STUE 2024. Lecture Notes in Networks and Systems. 2025. Vol.1659. Springer, Cham. Pp. 152–162 (**Scopus**).

URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-032-06832-3_13

DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-032-06832-3_13

Libanova E.M., Khvesyuk M.A., Hutorov A.O., Gutorov O.I., Yermolenko O.A. Synergistic Approach to the Resilience Management of Socio-Ecological and Economic Development of Ukraine. Naukovyi Visnyk Natsionalnogo Hirnychoho Universytetu. 2025. № 3. Pp. 192–200 (**Scopus**).

DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2025-3/192>

URL: https://www.nvngu.in.ua/jdownloads/pdf/2025/3/03_2025_Libanova.pdf

Хвесик М., Сундук А., Колмакова В. Екосистемні платежі у сфері управління землекористуванням. Економіка України. 2025. №5 (762). С. 16–34.

URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2025-05-2>

DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.05.016>.

Хвесик М.А., Левковська Л.В., Чередніченко Ю.Г. Розвиток адаптивного управління у природоресурсній сфері як умова сталого переходу до циркулярної економіки. Ефективна економіка. 2025. №9.

URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/7538/7664>

DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.9%20>

Хвесик М.А., Левковська Л.В., Мандзик В.М., Чередніченко Ю.Г. Адаптивне управління водними ресурсами на основі матриці підходів та інтегрального показника стану. Проблеми економіки. 2025. №3. С. 371–380. URL:

https://www.problecon.com/article/?year=2025&abstract=2025_3_0_371_380

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-3-371-380>

Хвесик М.А., Левковська Л.В., Омельченко А.А. Екологічні доміанти забезпечення резилієнтності якості життя населення. Інвестиції: практика та досвід. 2025. № 18. С. 37–43.

URL: <https://nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/7464>

DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.18.37>

Хвесик М.А., Левковська Л.В., Бойко В.В. Модель адаптивного управління природними ресурсами для України в умовах невизначеності. БІЗНЕСІНФОРМ. 2025. № 8. С. 135–142.

URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2025-8_0-pages-135_142.pdf

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-135-142>

З метою популяризації наукових результатів Секції – Центру економіки природокористування та безпеки життєдіяльності Інституту демографії НАН України – у засобах масової інформації співробітниками Центру регулярно публікувалися експертні коментарі, статті, наукові огляди, доповіді. Крім того, науковці Секції читали лекції у закладах вищої освіти, виступали з інтерв'ю у ЗМІ.

Протягом 2025 року вчені Секції брали участь у **164** наукових та науково-практичних конференціях національного та міжнародного рівнів, а також у семінарах, круглих столах, форумах, вебінарах, конгресах, симпозіумах, публічних дискусіях та інших заходах у форматі онлайн та офлайн (35 заходів – за кордоном), та представили з 37 доповідей та презентацій (7 – за кордоном). Зокрема, академік НААН України М.А. Хвесик активно долучався до наукових заходів, присвячених раціональному природокористуванню та сталому розвитку, екосистемному оцінюванню природних ресурсів, водозабезпеченню та водокористуванню, збереженню біорізноманіття та питанням децентралізації.

16 вересня 2025 року Секцією – відділом природних ресурсів та екологічної безпеки Центру економіки природокористування та безпеки життєдіяльності Інституту демографії НАН України проведено онлайн-методологічний семінар на тему «Природно-ресурсна складова в системі забезпечення резилієнтності якості життя населення». З доповіддю виступив д.е.н., проф., акад. НААН України М.А. Хвесик, який презентував основні результати наукових досліджень щодо

адаптивного управління природними ресурсами в умовах ризиків і загроз, а також роль екологічної та природно-ресурсної складових у системі забезпечення резильєнтності якості життя населення. Учасники семінару обговорили ключові положення доповіді та окреслили напрями подальших досліджень.

У 2025 р. заступнику директора з наукової роботи, академіку НААН України М.А. Хвесіку оголошено Подяку Голови Верховної Ради України за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної освіти і науки, успіхи в підготовці висококваліфікованих фахівців, плідну науково-педагогічну діяльність і високий професіоналізм (відповідно до розпорядження Голови Верховної Ради України від 6 вересня 2022 року № 814-к «Про Подяку Голови Верховної Ради України» та розпорядження від 8 липня 2025 року № 501-к).

Науковий керівник Секції, академік НААН України М.А. Хвесик, приділяє значну увагу роботі з науковою молоддю, сприяє професійному становленню молодих учених та підготовці висококваліфікованих наукових кадрів.

СЕКЦІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

*(Науковий керівник – член Правління Спілки економістів України,
д.е.н., професор Кравців В.С.)*

Основними напрямками регіональних досліджень Секції в 2025 р. були:

- моделювання сценаріїв впливу домінант соціально-економічного структуроутворення на резилієнтність якості життя населення в регіонах України в умовах зовнішніх загроз;
- обґрунтування концепції трансформації системи публічного інвестування розвитку територій України на засадах багаторівневого врядування;
- розробка моделей модернізації інноваційної екосистеми регіонів і громад та наукове обґрунтування інструментарію їх реалізації;
- розробка концепції поствоєнної регіональної екологічної політики та рекомендацій щодо інституціонально-економічних інструментів її реалізації;
- удосконалення інституційних інструментів розвитку агломерацій в умовах війни та повоєнного відновлення України;
- дослідження просторово-структурних змін економіки регіонів України в умовах макроекономічної нестабільності;
- розробка Концепції подолання викликів та трансформації ринку праці регіонів України;
- дослідження соціально-економічної стійкості територіальних громад регіонів України;
- обґрунтування механізмів активізації розвитку міжнародного територіального співробітництва в умовах євроінтеграції та повоєнного відновлення регіонів України;
- здійснення прикладних досліджень з актуальних проблем регіонального та місцевого розвитку в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Основні результати наукових досліджень.

Виявлено та охарактеризовано зовнішні регіональні загрози резилієнтності якості життя населення України в умовах війни. Здійснено класифікацію загроз (безпекові, економічні, бюджетно-фінансові, інфраструктурні, екологічні, суспільно-

політичні, інституційні, енергетичні, пов'язані з якістю публічного управління та інформаційні).

Побудовано методика дослідження резилієнтності якості життя населення у проєкції двох фундаментальних складових (вразливості та відновлення). Методика ґрунтується на системі інтегрованих індикаторів, що відображають масштаби економічних втрат, амплітуду та траєкторію відновлення, часовий період шоку, швидкість вразливості та темпи постшокового відновлення. На основі цих параметрів сформовано матрицю загроз, яка дозволяє ідентифікувати профілі ризику для різних територій і визначати критичні точки, у яких резилієнтність якості життя зазнає найбільшого ослаблення.

Здійснено когнітивне моделювання впливу виявлених загроз на резилієнтність якості життя населення областей України. Когнітивна модель забезпечила можливість побудови сценаріїв розвитку ситуації, виявлення домінантних детермінант погіршення якості життя та оцінювання потенційних управлінських рішень, здатних посилити резилієнтність регіонів в умовах багатовимірних кризових викликів.

Визначено домінанти структурних соціально-економічних змін у регіонах України та оцінено їх вплив на резилієнтність якості життя населення. До ключових драйверів трансформації віднесено демографічні зрушення, зміни у структурі зайнятості та доходів, нерівномірність просторового розвитку, релокацію бізнесу та інноваційні трансформації локальних економік. Розкрито напрями державної політики регулювання, зокрема посилення інституційної спроможності регіонів, стимулювання інвестицій у людський капітал, адаптацію соціальних стандартів до нових ризиків та підтримку інноваційно орієнтованої структури економіки.

Досліджено проблеми забезпечення соціальної стійкості різних типів регіонів України у воєнний час. Систематизовано специфіку формування соціальної стійкості територій за критеріями: економічного спрямування (індустріальні, аграрні (сільські), рекреаційно-туристичні регіони), просторово-демографічної ознаки (міські агломерації, депресивні території з вираженою депопуляцією, прикордонні, гірські регіони), функціонального типу території (території відновлення, регіональні полюси зростання, території з особливими умовами (прикордонні, гірські, сільські, рекреаційні), території сталого розвитку).

Проведено моделювання залежностей між індексом людського розвитку (який у дослідженні обрано індикатором якості життя) і структурними параметрами економіки (вираженими частками високо та середньо високотехнологічних виробництв і наукоємних послуг у ВДВ економіки, а також індексом економічної глобалізації), результати якого засвідчили, що відчутний вплив структурних трансформацій на якість життя в країні пролонгований у часі, тобто проявляється лише через 15-20 років. Обґрунтовано, що в умовах низької продуктивності та ефективності національної економіки для забезпечення резильєнтності якості життя в Україні та закладення стійкого базису для зростання цього показника у майбутньому одним із ключових пріоритетів повоєнного відновлення має бути реконструктивний розвиток високо- і середньотехнологічних виробництв у поєднанні з розвитком сектору наукоємних послуг .

Досліджено екологічну складову забезпечення резилієнтності якості життя населення в умовах зростання безпекових, кліматичних та соціально-економічних загроз. Проаналізовано взаємозв'язок екологічної стійкості, екологічної резилієнтності та якості життя населення, а також окреслено ключові зовнішні загрози й механізми їх впливу на середовищну стабільність територій.

Запропоновано методика формування інтегрального індексу, що ґрунтується на узагальненні показників стану атмосферного, водного, земельного середовищ і сфери накопичених відходів із використанням нормалізації за принципом «min-max». Виявлено посилення міжрегіональної диференціації, формування осередків екологічного напруження й передкризових станів у промислово навантажених та прифронтових регіонах. Обґрунтовано доцільність використання прогнозно-аналітичних методів для відтворення динаміки екологічної резилієнтності та визначення ризиків зниження якості життя населення.

Обґрунтовано специфіку стійкості якості життя населення прикордонних територій в умовах суспільно-економічних та безпекових викликів. Ідентифіковано ключові фактори її формування з врахуванням регіональних особливостей, зокрема у розрізі регіонів, що межують з країнами ЄС; прифронтових областей або в яких ведуться бойові дії; прикордонних північних регіонів; південних прикордонних областей країни.

Обґрунтовано напрями ефективного використання можливостей транскордонного співробітництва як важливого інституційного механізму посилення стійкості якості життя населення прикордонних територій в умовах зовнішніх викликів. Зокрема, шляхом активізації євроінтеграційних процесів на регіональному рівні, вирішення спільних проблем та ефективного використання ресурсного потенціалу суміжних прикордонних регіонів у транскордонному просторі Україна-ЄС.

Проаналізовано еластичність змін зайнятості, обсягів реалізації продукції та динаміки житлового будівництва в регіонах України в умовах війни. Виявлено просторово-структурні тренди трансформації підприємницького сектору, що загрожують резилієнтності якості життя, зокрема концентрацію ІКТ та освіти у безпечних територіях, посилення дисбалансів між виробництвом і зайнятістю, скорочення переробної промисловості у прифронтових регіонах, асиметричний розвиток торгівлі та зниження доступності житла в тилкових регіонах унаслідок концентрації ВПО.

Сформовано цілісну модель збереження та розвитку людського потенціалу у великих містах України в умовах війни та повоєнного відновлення. У моделі виокремлено системоутворювальні блоки: (1) адаптація міської інфраструктури до безпекових та демографічних викликів; (2) запобігання відтоку та утримання кваліфікованих кадрів; (3) збереження фізичного і психічного здоров'я населення; (4) інтеграція ВПО та ветеранів у міську економіку; (5) розвиток продуктивного дозвілля як чинника відтворення людського потенціалу.

На основі вивчення сучасних концепцій сталого розвитку та повоєнної/посткризової відбудови ідентифіковано систему принципів політики повоєнного відновлення економіки територіальних громад на засадах «зеленого» переходу. Обґрунтовано доцільність виокремлення стратегічного, тактичного та

оперативного рівнів управління процесом повоєнного відновлення економіки на засадах «зеленого» переходу як умови забезпечення вертикальної узгодженості рішень і підвищення керованості трансформаційних процесів. Доведено пріоритет переходу до якісно нової моделі розвитку, у якій екологічна безпека, соціальна інклюзія та інституційна добродішність набувають статусу структуроутворюючих чинників довгострокової резильєнтності соціально-економічних систем.

На основі результатів опитування органів місцевого самоврядування констатовано структурний розрив між декларованою підтримкою бізнесом ініціатив «зеленого» переходу в територіальних громадах регіонів України та фактичною його залученістю до цього процесу, а також асиметричний розподіл відповідальності за реалізацію відповідних ініціатив між владою, бізнесом і громадськістю. Виявлено тенденцію просторової концентрації практик «зеленої» трансформації у великих міських громадах із вищою фінансовою та інституційною спроможністю за одночасного фрагментарного характеру таких практик у сільських і селищних громадах, що формує ризики посилення територіальної асиметрії повоєнного відновлення на засадах «зеленого» переходу. Ідентифіковано ключові фінансові, інституційні, інформаційно-компетентнісні та нормативні бар'єри інтеграції бізнесом «зелених» ініціатив у виробничі процеси.

Розроблено методичний підхід до оцінювання фінансової стійкості місцевих бюджетів за видатками. Обґрунтовано, що зростання профіциту бюджету не є прямим свідченням підвищення фінансової стійкості бюджету в умовах кризи. Зокрема зростання профіциту місцевих бюджетів у перший рік повномасштабної війни на фоні «галопуючого» дефіциту державного бюджету є результатом недофінансування видатків місцевих бюджетів через «замороження» видатків спеціальних фондів, згортання інфраструктурних проектів, заборгованості по низці виплат через відміну «захищених» статей бюджету на час воєнного стану.

Окреслено напрями покращення дієвості фінансової політики забезпечення економічного зростання територіальних громад, що охоплюють пропозиції з: оптимізації бюджетних ресурсів, посилення прозорості та відкритості місцевих бюджетів, формування фондів підтримки малого і середнього бізнесу, стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу, активізації інструментів муніципальних запозичень тощо.

Обґрунтовано роль індустріальних парків як інструменту реалізації фінансової політики стимулювання місцевого економічного розвитку в умовах воєнних та післявоєнних трансформацій, що забезпечує концентрацію публічних і приватних фінансових ресурсів, залучення інвестицій, створення робочих місць і розширення податкової бази громад. Розвинено підхід до фінансової підтримки індустріальних парків через поєднання публічних інвестицій, місцевих податкових стимулів, інструментів державної підтримки та механізмів державно-приватного партнерства як ключової умови формування точок економічного зростання на місцевому рівні.

Проведено діагностику тенденцій структурно-просторових змін у промисловому секторі економіки регіонів України в умовах повномасштабної війни. Акцентовано увагу на виробництвах, які пов'язані із забезпеченням функціонування оборонно-промислового комплексу і входять у ТОП-10 за темпами зростання обсягу реалізованої продукції. Встановлено вектори трансформації структури переробної

промисловості в напрямку збільшення у ній частки високотехнологічних виробництв, зокрема, машинобудування.

Верифіковано співвідношення між динамікою реалізованої продукції і динамікою зайнятості у переробній промисловості регіонів України. Визначено рівень продуктивності праці у розрізі переробних виробництв і регіонів. У підсумку виявлено тенденцію до поступового вирівнювання концентрації промислового потенціалу в напрямку його переміщення у центральні і західні області, що певною мірою спричинено релокацією підприємств із прифронтових регіонів, але переважно є наслідком зміщення полюсів ділової активності загалом у безпечніші регіони.

Визначено ключові тенденції розвитку сільськогосподарських виробництв в Україні та експорту сільгосппродукції порівняно з довоєнним періодом. Встановлено зміну географічних векторів міжнародної торгівлі українською сільськогосподарською продукцією. Окреслено пріоритетні напрями активізації виробництв, які можуть сприяти розвитку експортного потенціалу і зміцненню конкурентних позицій Україні на міжнародному ринку сільськогосподарської продукції.

Проведено оцінювання відповідності інноваційної інфраструктури прикордонних областей Західного регіону України потребам кожного етапу інноваційного циклу на основі функціональної моделі інноваційного процесу. Виявлено, що: розвиток інноваційної інфраструктури у прикордонних областях є нерівномірним, з найбільшою концентрацією об'єктів у Львівській області; об'єкти інноваційної інфраструктури сконцентровані на початковому етапі (генерування ідей / дослідження) та на етапі масштабування / комерціалізації; прикордонні регіони демонструють високу концентрацію об'єктів інноваційної інфраструктури на етапі масштабування відносно загальнонаціонального рівня.

На основі аналізу урбанізаційних процесів в Україні виявлено процеси стиснення економічного простору на користь великих міст та агломерацій; агломераційні простори стають точками концентрації інновацій, послуг і робочих місць, створюючи мультиплікативний ефект для навколишніх територій, забезпечують не лише більшу продуктивність праці, а й вищі стандарти життя, виступаючи полюсами розвитку у вітчизняній економічній системі.

Обґрунтовано диверсифіковані варіанти легітимації статусу агломерацій, їх інституалізації на законодавчому рівні; розроблений механізм інституційно-правової легітимації Концепції інтегрованого розвитку територіальної громади як обов'язкової складової підсистеми документів стратегічного планування державної регіональної політики та базису взаємоузгодженої розробки документів просторового, соціально-економічного, бюджетного планування, зокрема в контексті стратегічного управління процесами формування та розвитку агломерацій.

На основі результатів порівняльного аналізу інституційного регулювання агломерацій і метрополій у країнах ЄС та Україні запропоновано напрями удосконалення інституційної моделі українських агломерацій: ухвалення рамкового закону або постанови КМУ «Про агломерації»; запровадження виконавчих органів публічно-правного типу; уніфікація статутних і управлінських моделей; формування

стабільної системи фінансування, зміцнення міжмуніципальної координації на засадах ефективного метрополійного управління відповідно до кращих практик ЄС .

Проаналізовано ситуацію щодо безробіття, надання послуг Державної служби зайнятості в регіонах України. Результати аналізу дозволили обґрунтувати національний концепт регулювання безробіття, який поєднує вимоги євроінтеграції та проактивний підхід до підтримки безробітних. Визначено пріоритети регулювання безробіття у регіонах: моніторинг ринків праці; планування структурних трансформацій зайнятості при різних безпекових сценаріях; прогнозування конверсійного безробіття; коригування розміру виплат по безробіттю з урахуванням макрообмежень і середньої зарплати в регіоні, застосування проактивних інструментів підтримки безробітних .

Проаналізовано трансформаційні процеси на ринку праці Карпатського регіону України в умовах війни, що зумовили суттєві зміни у структурі зайнятості, професійно-кваліфікаційному складі робочої сили та територіальному розміщенні трудових ресурсів. Окреслено ключові виклики, серед яких різке збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, зростання тиску на соціальну інфраструктуру, дисбаланси між наявною пропозицією та потребами регіональної економіки, посилення трудової міграції та ризику втрати людського капіталу. Проаналізовано нові тенденції регіональної зайнятості, розвиток секторів, що демонструють стійкість або потенціал відновлення, а також формування інноваційних форм зайнятості та самозайнятості, актуальних для територій тилового типу .

Виявлено ключові проблеми та недоліки регіональної політики соціально-трудової реінтеграції ветеранів війни (на прикладі Львівської області). Обґрунтовано, що для ефективної реінтеграції ветеранів війни в цивільне життя необхідно реалізувати інституційно-адміністративні та економічні інструменти. Доведено, що трансформація форм та видів зайнятості в Україні передбачає ціннісні орієнтації роботодавців на інтеграцію ветеранів війни у соціально-трудові відносини, зокрема через практики аутсорсингу, роботи за договорами з фіксованим терміном та інші нестандартні форми працевлаштування .

Узагальнено вплив децентралізації на екологічну політику, встановлено дисбаланс між розширеними повноваженнями громад і недостатнім ресурсним забезпеченням, що призводить до фрагментації екологічного управління. Систематизовано екологічні ризики регіонального та місцевого рівнів, з особливим акцентом на стан водної інфраструктури, просторове планування та недостатню інтеграцію громад до управління природними ресурсами. Обґрунтовано необхідність посилення інституційної спроможності громад, включно зі створенням профільних екологічних підрозділів, впровадженням індикаторів сталого розвитку та механізмів громадської участі. Запропоновано концептуальні напрями модернізації екологічного врядування, серед яких – поліцентрична модель управління, цифровізація контрольних процедур, запровадження екологічної експертизи стратегічних рішень та формування інтегрованої системи моніторингу.

Проведено аналіз діючої системи екологічного оподаткування, визначено територіальну диференціацію надходжень екологічного податку, яка кореспондується з територіальним розподілом господарського навантаження на

навколишнє середовище та екологічним станом регіонів. Даний підхід послужив індикатором оцінки стану довкілля в регіонах України та критерієм їх рейтингування. Отримані результати знайшли своє картографічне відображення. Визначено місце екологічних податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів .

Науково обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення системи екологічного оподаткування, які передбачають: поглиблення екологічної спрямованості вітчизняної системи оподаткування; підвищення ставок екологічних податків з наближенням до європейської практики; розширення переліку складових екологічного податку; внесення змін у розподіл надходжень екологічного податку між бюджетами різних рівнів .

Розроблено концептуальні засади запровадження в Україні системи торгівлі викидами (СТВ) як одного з ключових економічних інструментів реалізації екологічної політики. Сформульовано адаптовані до європейської практики основні принципи побудови української СТВ. Визначено передумови та запропоновано імplementований до особливостей України алгоритм запровадження СТВ на 2026-2027 роки. Визначено особливості та проблемні питання запровадження механізму регулювання викидів вуглецю на кордоні з Європейським Союзом.

Обґрунтовано концептуальні засади інтеграції бюджетного планування і публічного інвестування як запоруки зміцнення спроможності громад реалізовувати розвиткові ініціативи, залучати додаткові ресурси, а відтак і забезпечувати сталість місцевого економічного зростання. Показано, що синхронізація бюджетного планування і публічного інвестування сприяє узгодженню стратегічних, програмних і фінансових рішень у межах єдиного управлінського циклу, що унеможливує дублювання місцевих проектів та забезпечує результативність інвестицій .

У межах розвитку положень теорії стратегічного управління територіальним розвитком і концепції багаторівневого врядування обґрунтовано необхідність інституційної інтеграції стратегічного та інвестиційного контурів публічного управління на місцевому рівні. Доведено, що розрив між процесами формування стратегічних цілей розвитку територіальних громад і механізмами відбору та реалізації публічних інвестиційних проектів є однією з ключових причин фрагментарності інвестиційних рішень, втрати їх стратегічної спрямованості та зниження ефективності публічного інвестування. На цій теоретичній основі запропоновано законодавчо закріпити обов'язкове включення всіх членів місцевої інвестиційної ради до складу робочої групи з розроблення стратегії розвитку територіальної громади та плану заходів з її реалізації. Реалізація такої інституційної моделі дозволить забезпечити узгодженість стратегічних та інвестиційних пріоритетів, підвищити якість управлінських рішень .

Розвинено теоретико-методологічні засади публічного інвестування в контексті сучасних концепцій розвитку територій, зокрема сталого розвитку, територіальної стійкості, інклюзивного зростання та децентралізації, з урахуванням підходу функціональних типів територій. Обґрунтовано, що ефективність публічного інвестування має визначатися не лише галузевими пріоритетами, а й специфікою функціонального профілю територій. Доведено, що врахування функціонального типу території у процесі формування пріоритетів публічного інвестування дозволяє

підвищити адресність інвестиційних рішень, узгодити їх із потребами місцевого економічного розвитку, підсилити просторову збалансованість та стійкість соціально-економічних систем в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Розвинуто методичний підхід до оцінювання ефективності регіональних інноваційних систем України на основі методології оцінки Європейського інноваційного табло 2025. Даний підхід враховує особливості розвитку регіональних інноваційних систем України та специфіку організації та функціонування офіційної статистики в Україні .

Обґрунтовано концептуальні засади формування інноваційної регіональної системи управління відходами, адаптованої до специфіки гірських територій. Визначено ключові компоненти інноваційної моделі: децентралізовані модульні рішення, сенсорний моніторинг, цифрове управління потоками відходів та прогнозна аналітика .

Протягом 2025 р. вчені-регіоналісти активно працювали над розробкою документів програмного, концептуального та прогностичного характеру, наукових доповідей, методичних рекомендацій для їх впровадження в практичну діяльність центральних, регіональних та місцевих органів влади.

Прикладні результати досліджень Секції у 2025 р. охоплювали широкий спектр питань регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів, транскордонного співробітництва. Центральним органам влади було надіслано низку науково-аналітичних матеріалів, пропозицій та рекомендацій, які були використані ними в практичній діяльності та прийнятті відповідних рішень. Основні з них: «Зауваження та пропозиції до проекту Державної програми розвитку міжнародного територіального співробітництва на 2025-2027 роки», «Зауваження та пропозиції до законопроекту про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо розпорядження землями комунальної власності», «Пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів, що регламентують порядок державної підтримки соціально-економічного розвитку гірських населених пунктів», «Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функціонування індустріальних парків»; науково-аналітичні доповіді: «Концептуальні засади інноваційно орієнтованого розвитку економіки регіонів України та механізми його фінансово-інвестиційного забезпечення», «Економічні методи реалізації регіональної екологічної політики та шляхи їх вдосконалення», «Інституційні проблеми та виклики функціонування агломерацій в Україні», «Податкові та бюджетні інструменти зміцнення фінансової стійкості територіальних громад в умовах війни», «Виклики та пріоритети управління економікою територіальних громад Західного макрорегіону України на засадах «зеленого переходу».

Представники Секції регіональних досліджень брали активну участь у науково-комунікаційних заходах, співорганізаторами яких були як українські, так і зарубіжні установи. Основні з них:

Міжнародна наукова конференція «Підприємництво та регіон: локальні національні та глобальні трансформаційні виклики» (3-4 квітня 2025р., м.Жещув, Польща);

IX Міжнародна наукова конференція «Перспективи розвитку підприємництва в глобальній перспективі» (9 квітня 2025 р., м.Лодзь, Польща);

Міжнародна наукова конференція «Солідарність, згуртованість та соціальна підтримка у міжнародному вимірі» (29-30 травня 2025р., м. Орадл, Румунія);

XIV Міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток в управлінні: наука – бізнес – самоврядування» (29 вересня 2025 р., в режимі он-лайн);

VI Міжнародна науково–практична конференція «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ» (26 листопада 2025 р., Львів, Україна).

Загалом, протягом 2025 р. установами Секції регіональних досліджень проведено понад 30 наукових конференцій, круглих столів, семінарів з актуальних питань регіональної проблематики.

Протягом 2025 р. міжнародне наукове співробітництво здійснювалося як на основі прямих двосторонніх зв'язків, так і в рамках діючих угод про наукову співпрацю із закордонними науковими установами та вищими навчальними закладами країн – членів ЄС та Молдови.

Основними формами міжнародної співпраці були: підготовка та реалізація спільних проектів, здійснення наукових досліджень визначеної тематики; організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів; підготовка спільних публікацій, публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення академічного обміну тощо. У зв'язку із військовою агресією російської федерації можливості міжнародного співробітництва були суттєво обмежені.

Основними тематичними напрямками міжнародного наукового співробітництва у звітному році були:

- *проблеми суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва;*
- *розвиток економіки, управління та фінансів в умовах нестабільності та російської агресії;*
- *соціально-економічні дослідження сільських територій;*
- *просторовий розвиток регіонів.*

З проблематики суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва здійснювалась співпраця із науковими установами сусідніх країн – членів ЄС та Молдови, зокрема: Румунії (Інститутом євро регіональних студій Університету Орадя), Молдови (Національним інститутом економічних досліджень Академії наук Молдови, Академією державного управління), Польщі (Державною академією прикладних наук у Ярославі, Центром передового досвіду при Варшавській школі економіки, Університетом у Домброві Гурничій, Жешувським університетом), Угорщини (Університет Дебрецена), Словаччини (Інститутом географії Словацької академії наук).

У звітний період розвивалася також співпраця з польськими установами з проблематики розвитку економіки, управління та фінансів в умовах нестабільності та російської агресії.

За тематикою просторовий розвиток регіонів розвивалась співпраця із Інститутом міських та регіональних досліджень Австрійської академії наук.

За тематикою соціально-економічні дослідження сільських територій науковці Секції співпрацювали із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (Варшава).

СЕКЦІЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ

(Науковий керівник - член Правління Співки економістів України, академік АЕН України, доктор держ. упр., професор Воротін В.Є.)

2025 рік став визначальним періодом для розвитку освіти та науки в Україні, у якому остаточно сформувалося розуміння цих сфер як **ключових ресурсів** державної стійкості, соціального відновлення та довгострокового стратегічного розвитку.

Умови тривалого воєнного стану, структурні та демографічні втрати, обмеженість ресурсів і постійні шоки національної економіки створили унікальні виклики, які змусили систему освіти та науки адаптуватися до нових реалій і діяти у контексті інтегрованого підходу до публічного управління. Освітньо-наукова сфера перестає бути просто соціальною або академічною інституцією; вона стає **активним інструментом** формування державної політики, підтримки економіки та зміцнення соціальної стабільності.

Важливо, що державна політика перестає концентруватися лише на кількісних показниках – наповненості класів, кількості наукових публікацій чи бюджетних витратах – і переходить до стратегічних цілей: формування людського капіталу високої якості, розвиток прикладних досліджень та інтеграція науки і освіти у процеси державного управління та економічного розвитку.

У цьому контексті особливу роль відіграє Секція освіти та науки Співки економістів України, яка виступає як майданчик для консолідації наукового потенціалу та розробки експертних рекомендацій для органів державного управління. Члени Секції здійснюють фундаментальні та прикладні дослідження, готують аналітичні матеріали, беруть участь у формуванні стратегічних документів і публічних політик. Така діяльність дозволяє інтегрувати наукові знання в практику управління, підвищуючи обґрунтованість і ефективність рішень, а також формує нові механізми взаємодії між державою та науковим середовищем. У 2025 році Секція продовжила концентрувати увагу на підвищенні якості освіти, розвитку науково-дослідних компетенцій та посиленні міжнародної інтеграції української науки.

Важливим досягненням 2025 року стало поглиблення **цифрової модернізації** освіти та науки, що охоплює не лише розвиток електронних платформ, реєстрів, дистанційного навчання та аналітичних систем, а й створення інтегрованого цифрового контуру управління знаннями, який забезпечує взаємодію між університетами, науковими інститутами, органами влади та громадськістю.

Паралельно триває активний розвиток кадрового потенціалу, зокрема науково-педагогічних кадрів, управлінців та експертів, здатних працювати в умовах високої невизначеності та ризиків. Освітні програми орієнтовані на розвиток компетентностей, необхідних для управління складними процесами, інтеграції науки і практики, критичного мислення та прийняття рішень у складних кризових умовах. Підготовка нових поколінь фахівців відбувається із залученням міжнародних

стандартів, практик дуальної освіти та дослідницьких проєктів, що формує конкурентоспроможний кадровий потенціал і забезпечує основу для відновлення економіки та державних інституцій після завершення військових і кризових впливів.

Таким чином, освіта та наука в Україні виступають не лише соціальними або академічними інститутами, а стратегічними ресурсами державного розвитку. Вони формують інтелектуальний, науковий і людський капітал, забезпечують інституційну стійкість і здатність держави реагувати на виклики воєнного часу та економічні шоки, інтегруються у процеси публічного управління та стають основою для післявоєнного відновлення і модернізації держави. Роль Секції освіти та науки СЕУ в цьому контексті є визначальною, оскільки вони забезпечують науково-аналітичну, методологічну та практичну підтримку політик, формують експертне середовище та сприяють системному розвитку освіти та науки у державі.

Сучасний стан освіти та науки як інструментів державної стійкості та соціальної стабілізації

Дослідження членів Секції засвідчили, що в 2025 році система освіти та науки України функціонує як один із **базових інститутів забезпечення державної стійкості**, виконуючи водночас соціальну, економічну та безпекову функції. Її роль виходить далеко за межі традиційного розуміння як сфери передачі знань, трансформуючись у складну багаторівневу систему підтримки суспільної рівноваги в умовах тривалих кризових впливів. Освітня система забезпечує безперервність соціалізації, відтворення людського капіталу та формування поведінкових моделей, які є критично важливими для функціонування держави в умовах невизначеності.

Науковці Секції доводять, що цифрова трансформація освітньої сфери в 2025 році переходить із рівня окремих проєктів до системної інфраструктури державного управління освітою. Формується **єдиний цифровий контур**, що включає реєстри здобувачів освіти, електронні платформи навчання, інструменти моніторингу якості та аналітичні системи підтримки прийняття рішень. Використання даних стає ключовим фактором підвищення ефективності політик, дозволяючи переходити від реактивного до проактивного управління, коли рішення базуються на прогнозах і сценарному аналізі.

Водночас освіта виконує важливу функцію **соціальної стабілізації**, знижуючи рівень напруженості в суспільстві та забезпечуючи відчуття передбачуваності в умовах тривалих криз. Освітні інституції стають просторами підтримки для різних соціальних груп, зокрема внутрішньо переміщених осіб, дітей і молоді, які зазнали впливу війни. Розвиток програм психологічної підтримки, інклюзивної освіти та адаптаційних освітніх практик сприяє збереженню соціальної згуртованості та попередженню довгострокових негативних наслідків.

Суттєвою характеристикою 2025 року є переосмислення **ролі вчителя** як ключового агента стійкості системи. Педагогічні кадри виконують не лише освітню, а й соціальну, комунікаційну та стабілізаційну функції, що потребує нових підходів до їх підготовки, професійного розвитку та підтримки. Державна політика поступово зміщується в бік підвищення інституційної спроможності педагогічного корпусу, що включає розвиток цифрових компетентностей, навичок кризового управління та роботи в умовах невизначеності.

У фінансово-економічному вимірі освіта в 2025 році розглядається як **інвестиційний сектор**, що формує основу для відновлення економіки та забезпечує відтворення людського капіталу, який у 2025 році стає головним фактором національної конкурентоспроможності. Умови війни лише підсилюють значення якісної освіти як інструменту довгострокового розвитку, оскільки саме вона визначає здатність держави до відновлення, інновацій та інтеграції у глобальні процеси. У цьому контексті освітня політика набуває ознак політики національної безпеки, що вимагає відповідного рівня пріоритетності та ресурсного забезпечення.

Модернізація вищої освіти як складової державної політики

Дослідження членів Секції свідчать, що в 2025 році вища освіта України перебуває в фазі системної модернізації, що спрямована на підвищення її ролі в формуванні кадрового потенціалу та забезпеченні стратегічних пріоритетів держави. Університети перестають бути виключно освітніми інституціями та стають **багатофункціональними центрами**, що поєднують освітню, наукову, аналітичну та інноваційну діяльність. Такий підхід дозволяє максимально інтегрувати освітньо-наукову сферу в державну політику та економічний розвиток.

Управлінська модернізація закладів вищої освіти передбачає **підвищення їх автономії**, що супроводжується збільшенням відповідальності за результати діяльності. Стратегії розвитку університетів стають прозорими та довгостроковими, включаючи цілі щодо інтеграції у міжнародний освітньо-науковий простір, залучення ресурсів і підвищення конкурентоспроможності випускників. Це також передбачає розвиток внутрішньої системи моніторингу та оцінки ефективності освітньо-наукових процесів.

Важливою складовою перетворення є інтеграція університетів із сектором економіки та публічного управління. Розвиток дуальної освіти, програм стажування, спільних дослідницьких проєктів та партнерських ініціатив дозволяє забезпечити більш практично орієнтовану підготовку кадрів і ефективніше використання людського капіталу. Така взаємодія формує новий рівень зв'язку науки та освіти з економічними та управлінськими потребами країни.

Крім того, в сфері вищої освіти реалізується стратегія **розвитку міжнародної інтеграції**, що передбачає участь у міжнародних академічних програмах, обмінах, спільних наукових проєктах та мережах співпраці. Це сприяє підвищенню рівня освіти та науки, забезпеченню відповідності міжнародним стандартам та формуванню конкурентоспроможного кадрового потенціалу.

Нарешті, в 2025 році спостерігалася підвищена увага до фінансування та ресурсної підтримки університетів. Державна політика передбачає не лише утримання мінімальних стандартів функціонування, але й стимулювання розвитку стратегічно важливих напрямів через пріоритетні програми, гранти та партнерства. Це формує передумови для переходу до більш диверсифікованої та стійкої фінансової моделі вищої освіти.

Наука як ресурс державного розвитку

Науковці Секції доводять, що в 2025 році наука в Україні в 2025 році виступає **ключовим ресурсом**, що визначає здатність держави до сталого розвитку, відновлення економіки, підвищення національної безпеки та інтеграції у глобальні науково-технологічні процеси. Позиціонування науки як стратегічного ресурсу стало

необхідністю в умовах тривалого воєнного стану, значних демографічних втрат, структурних деформацій економіки та обмеженого доступу до фінансових ресурсів.

У 2025 році науково-дослідна діяльність членів Секції концентрується на пріоритетних напрямках, критично важливих для забезпечення національної безпеки та економічної стабільності. До них належать енергетика та енергетична ефективність, розвиток інфраструктури, оборонні технології, системи управління критичними ресурсами та продовольчою безпекою, інноваційні технології у виробництві та транспорті, медична та біотехнологічна сфери, цифровізація управлінських процесів і аналітика великих даних. Саме ці напрями забезпечують можливість трансляції наукових знань у практичні рішення, які безпосередньо впливають на здатність держави до стійкого функціонування та відновлення.

В умовах обмежених ресурсів і значного дефіциту фінансування відбувається концентрація зусиль на прикладних дослідженнях, які формують практичні результати та інтегруються в державну політику.

Особлива увага у 2025 році приділялася розвитку науково-освітньої екосистеми, яка забезпечує **інтеграцію** університетів, наукових інститутів і приватних дослідницьких центрів у єдине функціональне середовище. Така інтеграція дозволяє поєднувати фундаментальні дослідження, що формують базу знань, із прикладними розробками, орієнтованими на конкретні потреби держави та економіки. Розвиток міжгалузевих наукових об'єднань, інтеграція різних наукових дисциплін та формування інноваційних кластерів дозволяє максимально ефективно використовувати наявний потенціал та концентрувати ресурси на стратегічно важливих напрямках.

Міжнародна співпраця стає критично важливим чинником розвитку науки в Україні, оскільки вона забезпечує доступ до ресурсів, знань, методологій та технологій, які у внутрішніх умовах можуть бути обмеженими.

Кадровий потенціал залишається одним із найважливіших елементів ефективного функціонування наукової системи. У 2025 році втрати науковців через міграцію, недостатнє фінансування та обмежені можливості професійного зростання створюють серйозні **виклики** для підтримки наукового потенціалу. Для подолання цих викликів реалізуються програми мотивації та підтримки молодих науковців, грантове фінансування, створення умов для професійного розвитку та формування наукових груп із високим рівнем експертизи.

Науковці Секції доводять, що інтеграція науки в сферу публічного управління в 2025 році набуває **стратегічного характеру**. Наукові установи забезпечують формування аналітичних продуктів, прогнозних моделей, експертних рекомендацій та сценаріїв розвитку, що стають основою для прийняття рішень на національному та регіональному рівнях. Розробляються методології оцінки ризиків та сценарії реагування на кризові події, що дозволяє державі приймати зважені, обґрунтовані рішення навіть у умовах високої невизначеності.

Дослідження членів Секції визначили, що в 2025 році спостерігається активний розвиток наукової інфраструктури. Створюються сучасні лабораторії, центри передового досвіду, інноваційні платформи та цифрові системи для підтримки досліджень. Це забезпечує не лише збереження та накопичення знань, але й їх швидке впровадження у практику. Важливою складовою є розвиток науково-

аналітичних платформ, що дозволяють інтегрувати дані з різних сфер, аналізувати великі обсяги інформації, прогнозувати розвиток подій та генерувати рекомендації для державного управління. Така інтеграція науки, цифрових технологій та управлінських процесів формує основу для створення гнучкої, адаптивної та ефективної системи державного розвитку.

Наука у 2025 році не обмежується вузькими дисциплінарними рамками. Розвивається міждисциплінарність, створюються програми, що поєднують економіку, управління, технічні та природничі науки. Це дозволяє комплексно підходити до вирішення стратегічних завдань держави та забезпечує формування нових методологій, технологій і інноваційних рішень. Водночас підвищується роль наукової експертизи у формуванні державної політики, підготовці нормативних актів, розробці стратегій розвитку та інноваційних програм.

Європейська інтеграція як фактор інституційної модернізації

Європейська інтеграція в 2025 році виступала одним із **ключових чинників модернізації** інституційної системи України, впливаючи на всі рівні функціонування держави – від законодавчих і виконавчих структур до освітньо-наукової сфери, системи управління ресурсами та економічних процесів. Процес інтеграції визначає стандарти ефективності, підвищення якості управління, прозорості та підзвітності, формує логіку реформування інституцій та відкриває нові можливості для розвитку людського капіталу. У 2025 році це вже не суто декларативний процес, а комплексна трансформація, що охоплює управлінські, соціальні, освітні та наукові аспекти, стаючи водночас драйвером державної стійкості та відновлення після кризових впливів.

Європейська інтеграція в освітній сфері визначає нові стандарти якості підготовки кадрів, розвитку компетентностей та формування академічної мобільності. Вища освіта та наука все більш інтегруються у європейські мережі академічної співпраці, що забезпечує доступ до передових досліджень, методологій та практик. Українські університети адаптують освітні програми до стандартів Європейського простору вищої освіти, запроваджують кредитно-трансферні системи, розвивають англійські програми та стимулюють участь студентів і викладачів у міжнародних обмінах і спільних наукових проектах. Це формує конкурентоспроможних фахівців, здатних інтегруватися у глобальні процеси, працювати в міжнародних командах та генерувати інновації, що відповідають світовим стандартам.

Важливим чинником модернізації є **стандарти наукових досліджень**, що передбачають прозорість фінансування, відповідність міжнародним методологіям, публікаційну активність та інтеграцію у глобальні наукові мережі. Європейська інтеграція стимулює розвиток міждисциплінарних досліджень, інноваційних кластерів та прикладних програм, спрямованих на потреби економіки та державного управління. Це забезпечує не лише підвищення якості наукових продуктів, а й їх трансляцію у практичні рішення, які підвищують ефективність державного управління, стимулюють економічний розвиток та сприяють технологічній модернізації.

Важливим напрямом є розвиток економічних та інноваційних механізмів у відповідності до європейських практик. Це включає підтримку малого та середнього

бізнесу, стимулювання інноваційних проєктів, розвиток технологічних парків і кластерів, підвищення якості інвестиційного клімату та забезпечення відповідності стандартам корпоративного управління.

Члени Секції відзначають, що в 2025 році спостерігається активний розвиток партнерських програм між українськими та європейськими інституціями, які охоплюють як освіту та науку, так і управління, економіку та інноваційні проєкти. Це створює можливості для інтеграції національних програм у європейські ініціативи, підвищує стандарти якості, стимулює впровадження інноваційних рішень та дозволяє залучати додаткові ресурси для розвитку стратегічно важливих напрямів. У цьому контексті інтеграція стає не лише інструментом модернізації, а й механізмом підвищення ефективності державного управління та розвитку людського капіталу.

Системні обмеження та виклики державної політики

Попри позитивні зрушення, освітньо-наукова сфера продовжує функціонувати в умовах **системних обмежень**, серед яких ключовими є недофінансування, кадрові втрати, фрагментованість управління та недостатня інтеграція з економікою. Ці виклики мають комплексний характер і визначають необхідність формування нової моделі державної політики.

Кадровий фактор у 2025 році залишається одним із найбільш критичних обмежень. Втрата наукового та управлінського потенціалу внаслідок еміграції, демографічного старіння та дефіциту молодих фахівців створює серйозний виклик для реалізації державних програм та стратегічних ініціатив. Проблема стосується не лише кількісного, але й якісного аспекту кадрів - формування професійної компетентності, здатності до стратегічного мислення та управління ризиками у складних умовах.

Фрагментованість управлінської системи та недостатня координація між центральними і регіональними органами влади є ще одним системним обмеженням. У 2025 році спостерігається значна **диспропорція** між функціями, повноваженнями та ресурсами різних органів публічного управління, що ускладнює реалізацію комплексних політик у сфері освіти, науки, економіки та безпеки. Відсутність єдиної системи моніторингу та оцінки ефективності державних програм створює ризики дублювання зусиль, втрат ресурсів і неповного використання потенціалу інституцій. Системна дисгармонія проявляється також у слабкій інтеграції науки та освіти з потребами економіки та державного управління, що знижує ефективність трансляції наукових розробок у практичні рішення та інноваційні продукти.

Технологічні та інформаційні обмеження стають особливо відчутними у контексті **цифровізації** управління та освітньо-наукової сфери. У 2025 році держава активно впроваджує електронні системи управління, цифрові платформи для освіти та аналітичні інструменти, проте їх масштабування та інтеграція у єдину інфраструктуру відбуваються повільніше, ніж того потребує динаміка сучасних викликів. Обмежена технічна спроможність, нерівномірний доступ до високошвидкісного інтернету, відсутність належної кіберзахищеності та слабка стандартизація цифрових процесів зменшують ефективність управлінських рішень і сповільнюють трансформацію освітніх та наукових установ у конкурентоспроможні інституції.

Науковці Секції доводять, що важливим системним обмеженням є правова та інституційна нестабільність, що проявляється у частій зміні нормативної бази, неповній гармонізації законодавства та недостатньому захисті прав та гарантій учасників освітньо-наукового процесу. Це створює середовище невизначеності, що ускладнює планування діяльності, інвестицій та кадрового розвитку, знижує мотивацію фахівців та стримує довгострокові ініціативи. У контексті європейської інтеграції ці обмеження також уповільнюють процеси гармонізації та адаптації національної системи управління до міжнародних стандартів.

Роль експертного середовища та членів Секції освіти та науки

У 2025 році експертне середовище відіграє ключову роль у формуванні державної політики у сфері освіти і науки, забезпечуючи аналітичну основу для прийняття рішень. У цьому контексті Секція освіти та науки СЕУ виступає як інституційна платформа консолідації наукового потенціалу, що забезпечує розроблення аналітичних матеріалів, експертних рекомендацій та участь у формуванні стратегічних документів.

Діяльність Секції характеризується поєднанням академічної глибини та практичної спрямованості, що дозволяє ефективно інтегрувати наукові знання у процеси державного управління.

Роль експертного середовища в 2025 році стає критично важливою складовою формування та реалізації державної політики в сфері освіти, науки та інноваційного розвитку. Експертні кола забезпечують системну аналітичну підтримку органів влади, сприяють прийняттю стратегічних рішень, координують наукові та освітні ініціативи і виконують функцію моста між академічною спільнотою, державними структурами та громадянським суспільством.

Секція освіти та науки у 2025 році позиціонувалася як важлива інституційна платформа, що забезпечує **концентрацію наукового потенціалу** для вирішення прикладних і стратегічних завдань держави. Її діяльність охопила широкий спектр функцій, включаючи проведення фундаментальних і прикладних досліджень, підготовку аналітичних матеріалів, розробку рекомендацій для органів виконавчої та законодавчої влади, організацію публічних дискусій та наукових платформ для обміну знаннями, зокрема на базі Укр НДІ «Ресурс». Секція забезпечує не лише генерацію знань, але й їх трансляцію в практичні рішення, спрямовані на підвищення ефективності публічного управління та модернізацію освітньо-наукової сфери.

Протягом 2025 року у діяльності Секції враховувалися процеси інтеграції української науки та освіти в міжнародний та європейський простір знань. Члени Секції брали участь у розробці стандартів якості освіти, моніторингу результативності наукових програм, оцінці інноваційного потенціалу та експертизі стратегічних документів державної політики.

Особливу увагу в 2025 році приділено розвитку **експертної методології та аналітичної культури**. В рамках Секції формуються комплексні підходи до оцінки ефективності державних програм, прогнозування соціально-економічних та освітніх процесів, моделювання сценаріїв розвитку науки та інновацій. Використовуються інструменти системного аналізу, економіко-математичного моделювання,

стратегічного прогнозування та сценарного планування, що дозволяє підвищити якість управлінських рішень та їх обґрунтованість.

Крім того, активне впровадження цифрових аналітичних платформ дозволяє інтегрувати дані з різних джерел, проводити моніторинг ключових показників та здійснювати оцінку результатів у режимі реального часу. Секція також виступила катализатором розвитку професійного середовища в галузі освіти та науки, організовуючи розробку навчальних програм, проведення семінарів, воркшопів та дискусійних майданчиків, що дозволяє підвищити компетентність науково-педагогічних кадрів, формувати нові підходи до управління освітньо-науковими процесами та стимулювати інноваційні практики.

Важливою функцією Секції в 2025 році став розвиток **публічної комунікації** та формування інформаційного поля, спрямованого на популяризацію науки, інновацій та сучасних освітніх практик. Через конференції, публікації, відкриті дискусії та цифрові платформи забезпечується поширення аналітичних висновків серед широкого кола зацікавлених сторін, створюється середовище для обміну досвідом та генерування нових ідей.

На основі досліджень і аналізу результатів роботи освітньо-наукової сфери Секція формує стратегічні рекомендації, які мають забезпечити підвищення ефективності та стійкості державної політики:

- необхідно створювати постійні механізми залучення наукових експертів до розробки стратегій, оцінки ризиків, прогнозування соціально-економічних процесів та впровадження інновацій. Це дозволить забезпечити наукову обґрунтованість рішень та підвищить адаптивність політик у кризових умовах;

- потрібно стимулювати розвиток наукових і педагогічних кадрів через програми підвищення кваліфікації, навчання цифровим компетентностям, формування навичок стратегічного мислення та кризового управління. Особливий акцент має бути на підготовці нового покоління управлінців і дослідників, здатних працювати в умовах невизначеності та високих ризиків;

- важливим є забезпечення участі України в європейських і світових академічних мережах, обмінах, спільних наукових проєктах і дослідницьких платформах. Це сприятиме підвищенню якості освіти, розвитку міжнародної мобільності науковців та студентів, а також формуванню конкурентоспроможного кадрового потенціалу;

- рекомендується впровадження цифрових платформ для моніторингу та оцінки результатів освітньо-наукової діяльності, розширення системи грантового фінансування та стимулювання інноваційних проєктів, що забезпечить більш ефективне використання ресурсів і підвищення інституційної спроможності закладів освіти та наукових інституцій;

- важливим є розвиток механізмів контролю, аналітики та звітності на всіх рівнях управління освітньо-науковою сферою. Це дозволить формувати політику на основі реальних даних, підвищити довіру до державних інститутів та забезпечити системне відстеження результатів стратегічних ініціатив;

- освіта та наука повинні виконувати функцію соціальної стабілізації, забезпечуючи психологічну підтримку, інклюзивність та доступність для різних

соціальних груп. Це сприяє збереженню соціальної згуртованості та формуванню довгострокових передумов для відновлення країни.

Системна реалізація цих рекомендацій дозволить перетворити освіту та науку на стратегічні ресурси державного розвитку, забезпечити відновлення людського і інституційного капіталу, підвищити конкурентоспроможність держави та інтегрувати Україну у глобальний освітньо-науковий простір. Розвиток аналітичної спроможності, модернізація інфраструктури, інтеграція міжнародних практик та підвищення професійного рівня кадрів створюють основу для стабільного розвитку, що є ключовим елементом стійкості держави в умовах сучасних викликів.

Таким чином, 2025 рік підтверджує, що освіта та наука мають стратегічне значення не лише для соціального та економічного розвитку, а й як критично важливі інструменти державної безпеки, стійкості та модернізації інституцій. Системна робота над інтеграцією науки, освіти та експертного середовища в державну політику створює підґрунтя для довгострокового розвитку України, її відновлення після періоду воєнного стану та ефективної інтеграції в європейський і глобальний простір.

ЗАВДАННЯ НА 2026 РІК

Протягом 2026 року Спілка продовжуватиме наукову, освітню та громадську роботу, спрямовану на виконання її статутних завдань. Зусилля організації будуть консолідовані навколо підтримки стійкості економіки та відбудови національного господарства в умовах воєнного стану.

У фокусі уваги науковців залишається наукове обґрунтування захисту економічного суверенітету України на тлі глобальної нестабільності. Продовжуватиметься активна підтримка євроінтеграційного процесу, наукова підтримка оборонного сектору як базової індустрії, що здатна акумулювати міжнародну допомогу та внутрішні ресурси для створення технологічного продукту з високою доданою вартістю.

В умовах перманентної загрози обстрілів енергетичної інфраструктури, стратегічним пріоритетом України стає перехід від централізованої моделі енергосистеми до архітектури розподіленої генерації. З огляду на це перспективним напрямом діяльності Спілки буде наукова підтримка розробок щодо забезпечення енергетичної автономності як ключового фактору національної безпеки в умовах тривалих воєнних ризиків.

Враховуючи світову турбулентність, на порядку денному залишається питання вдосконалення і посилення на засадах євроінтеграції співпраці з Європейським Союзом як основним геополітичним партнером, а також завдання послідовного і виваженого відстоювання і захисту національних інтересів, що сприятиме зміцненню соціальної стійкості, згуртованості та єдності суспільства задля подолання шоків війни та фізичного, морального і духовного зростання.

З урахуванням викладеного у 2026 р. будуть виконуватися завдання Спілки, передбачені «Основними напрямками роботи Спілки економістів України на період до 2023 року», що схвалені п'ятим З'їздом Спілки 1 листопада 2016 р. і спрямовані на реалізацію статутних завдань Спілки, зокрема продовжитись робота в частині таких заходів:

- поширення нового економічного світогляду, що базується на концептуальному вченні В.І. Вернадського про ноосферу, та розробка науково-практичних пропозицій щодо реалізації теоретичних надбань ноосферної економіки, які відобразатимуться у документах та інших матеріалах, що подаватимуться Спілкою до органів влади;

- обґрунтування необхідності послідовного впровадження механізмів державного стратегічного планування як основної умови передбачуваної економічної політики, особливо на період повоєнної відбудови держави, та підготовка відповідних пропозицій органам влади;

- розширення співпраці з науковими установами і закладами вищої освіти із залучення до складу регіональних осередків Спілки нових членів – науковців, керівників і викладачів університетів, інститутів, факультетів, коледжів економічного спрямування, а також включення до програм підготовки фахівців економічних спеціальностей заходів щодо поширення актуальних знань і наукового доробку членів Спілки;

- підготовка матеріалів до чергового річного звіту про діяльність Спілки та інших публікацій, що пропагують її цілі і завдання.

Важливою, історичного значення роботою, стане відзначення у 2026 році столітнього ювілею від дня народження першого очільника Спілки економістів України Г.В. Дзіся – видатного політичного діяча нашої держави, активного учасника ліквідації наслідків Чорнобильської трагедії, фундатора першого в незалежній Україні інституту громадянського суспільства, яким донині є наша Спілка.

* * *

Звіт підготовлено в порядку інформування громадськості про діяльність Спілки економістів України. Викладені в ньому результати наукових досліджень, теоретичних і прикладних розробок, інші відомості та статистичні дані підтверджені відповідними документами та матеріалами, що отримані Спілкою з офіційних відкритих джерел інформації, від керівників регіональних осередків та наукових секцій, з наукових публікацій, а також із засобів масової інформації та з інших публічних джерел відповідно до чинного законодавства України.

Відповідальність за достовірність та повноту інформації, наведеної у звітних матеріалах наукових секцій та обласних осередків Спілки, несуть виключно їх керівники, а висловлені в цих матеріалах позиції не обов'язково відображають точку зору Президії та Правління Спілки.

ЗМІСТ

Звітують економісти України	3
Основні показники соціально-економічного становища України за підсумками 2025 року.....	4
Діяльність обласних організацій (осередків)	
Спілки економістів України	25
Вінницька обласна організація	26
Житомирське обласне об'єднання	30
Запорізька обласна організація	35
Луганська обласна організація	39
Одеська обласна організація	41
Полтавська обласна організація	48
Сумська обласна організація	53
Харківська обласна організація	55
Хмельницька обласна організація	58
Черкаська обласна організація	65
Київська міська організація	68
Діяльність наукових секцій Спілки економістів України	76
Секція економічного прогнозування	77
Секція по вивченню продуктивних сил України	86
Секція регіональних досліджень	94
Секція освіти та науки	103
Завдання на 2026 рік	112

Спілка економістів України

Науково-практичне видання

**Звіт про діяльність Спілки економістів України
за 2025 рік**

За загальною редакцією академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**

Упорядник В.В. Гуменюк

Електрон. дані. – К., 2026. – с. 115 – Режим доступу:
<http://seu.org.ua/category/публікації/>